

T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KENDİNE FİZİKSEL ZARAR VERME EYLEMİNDE BULUNAN
ERKEK ERGENLERDE ÖZDEŞİM PROBLEMATİĞİNİN
SEMBOLİZASYON KAPASİTESİNE ETKİSİNİN PROJEKTİF
TESTLERLE İNCELENMESİ

AYŞENUR ŞAFAK

2501171686

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞRETİM ÜYESİ BENGİ PİRİM DÜŞGÖR

İSTANBUL, 2021

ÖZ

KENDİNE FİZİKSEL ZARAR VERME EYLEMİNDE BULUNAN ERKEK ERGENLERDE BABA İŞLEVİ VE ÖZDEŞİM PROBLEMATİĞİNİN SEMBOLİZASYON KAPASİTESİNE ETKİSİNİN PROJEKTİF TESTLER ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ

AYŞENUR ŞAFAK

Bu çalışmanın temel amacı, kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ve bulunmayan erkek ergenlerde baba işlevi, üst benlik gelişimi ve özdeşim problematığının sembolizasyon kapasitesine etkisi arasındaki farkların projektif testler aracılığıyla incelenmesidir. Kendine fiziksel zarar verme davranışı ölüm niyeti olmaksızın tekrar tekrar vücudun yüzeyinde derin olmayan fakat acı veren yaralar açılması eylemi olarak tanımlanmaktadır. Kendine fiziksel zarar verme davranışında bulunurken çeşitli yollar tercih edilebilmektedir. Bu yollardan en yaygın tercih edileni bedene kesi yoluyla zarar vermedir. Bu çalışmada bedene kesi yoluyla zarar veren 15-20 yaş arasındaki 12 erkek ergen ve zarar verme davranışında bulunmayan 8 erkek ergen arasındaki farklılıklar projektif yöntemler aracılığıyla incelenmiştir. Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan katılımcılara Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu vasıtasıyla; kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunmayan katılımcılara ise kartopu yöntemiyle ulaşılmıştır. Katılımcılara yarı-yapılandırılmış psikanalitik öngörüşme sonrası Rorschach Testi ve TAT uygulanmış olup, bu malzemeler, Fransız Okulu'na özgü içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin baba işlevini içselleştirmekte güçlük yaşadıkları ve üst benlik işlevlerinin yetersiz olduğu görülmüştür. Bununla birlikte bu ergenlerin özdeşim kurma güçlüğü yaşadıkları ve bu yetersiz işlevlerin sembolizasyon kapasitesini etkilediği çalışmanın bulguları arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Kendine fiziksel zarar verme, baba işlevi, üst benlik gelişimi, sembolizasyon kapasitesi, Rorschach Testi, TAT.

ABSTRACT

EVALUATION OF THE EFFECTS OF THE PATERNAL FUNCTION AND IDENTIFICATION TO SYMBOLIZATION CAPACITY IN SELFMUTILATING MALE ADOLESCENTS THROUGH PROJECTIVE TESTS

The purpose of this study is to examine the differences between the effects of paternal function, süper ego development and identification problematics on symbolization capacity in male adolescents who act self harming physically and non self harming group through projective tests. Behaviour of physical self harm is defined as the act of injury of oneself deliberately without a suicidal intention. Various ways can be preferred while self harming. The most common of these methods is to injure the skin through incision. In this study, the differences between 12 male adolescents at ages of 15-20 who injured the skin through incisions and 8 male adolescents who did not engage in self harming behavior were examined through projective methods. The group of self harming physically has been reached through Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (Maltepe Juvenile Detention Center) and to reach non-self harming group, snowball sampling has been used. After semi-structured psychoanalytically oriented interview, Rorschach Test and TAT have been carried out to volunteered attendees. Test results have been evaluated and interpreted in the light of French School. Findings of content analyses indicate that adolescents who have self behaving behavior have difficulties internalizing the paternal function and süper ego functions are insufficient. However, it was observed that these adolescents have difficulties to identification problem and these insufficient functions affect their symbolization capacity.

Key Words: Self-Mutilation, Paternal Function, Süper Ego Development, Symbolization Capacity, Rorschach Test, Thematic Apperception Test.

ÖNSÖZ

Bu çalışmada kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ve bulunmayan erkek ergenlerin baba işlevi ve özdeşim problematiğinin sembolizasyon kapasitesine etkisi arasındaki farkların projektif testler ışığında incelenmesi amaçlanmıştır.

Tezimin her aşamasında emeği ve katkısı bulunan, lisans ve yüksek lisans hayatım boyunca bana yalnızca öğretim olarak değil, vizyon olarak da duruşuyla büyük katkı sağlayan sevgili tez danışmanım ve hocam Dr. Öğretim Üyesi Bengi PİRİM DÜŞGÖR'e ve lisans eğitimimi de aldığım İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nün değerli öğretim üyelerine;

Bu çalışmayı gerçekleştirebilmem için her türlü destek ve kolaylığı sağlayan Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü ve psikososyal servis çalışanlarına ve çalışmamın değerli katılımcıları ve ailelerine;

İstanbul Üniversitesi'nde yollarımın kesiştiği ve hayatım boyunca her zaman bana sonsuz destek olan ve varlıklarının her zaman bana güç verdiği ve sonsuza kadar yanımda olacaklarına inandığım canım arkadaşlarım, değerli dostlarım Ayşegül GÜNER ve Özgün KARA'ya; çocukluğumdan bu yana pek çok süreçte yanımda olan değerli dostum Damla ASLAN'a; iş hayatımın bana kattığı ve her zaman sonsuz desteğini ve varlığını hissettiğim ve hissedeceğimden emin olduğum değerli dostum, canım arkadaşım Meriç KARAHALİL'e; yolumun geç de olsa kesiştiği ve kısacık zamanda bana sonsuz desteği ve yardımını esirgemeyen Barış BAYRAK'a;

Benim ben olmamı sağlayan, hayatım boyunca benden sonsuz emek, sevgi ve desteklerini esirgemeyen başta annem Aliye ŞAFAK olmak üzere bütün aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayşenur ŞAFAK

İstanbul, 2021

İÇİNDEKİLER

ÖZ-----	ii
ABSTRACT-----	iii
ÖNSÖZ-----	iv
KISALTMALAR LİSTESİ-----	v
GİRİŞ-----	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1.1 Literatürde Kendine Fiziksel Zarar Verme Kavramının Genel Tanımı.....	3
1.2.Kendine Fiziksel Zarar Verme Eyleminin Tarihçesi.....	6
1.3.Kendine Fiziksel Zarar Verme Kavramının Cinsiyetler Arası Farklılıkları.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

PSİKANALİTİK KURAMA GÖRE KENDİNE FİZİKSEL ZARAR VERME

DAVRANIŞI

2.1.Yaşam Dürtüsünün Ölüm Dürtüsüne Üstünlüğü Açısından Kendine Fiziksel Zarar Verme.....	14
2.2.Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışını Ayrılma-Bireyselleşme Bağlamında Açıklayan Çalışmalar.....	16
2.3.Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışını Mastürbatif Bir Eylem Olarak Açıklayan Çalışmalar.....	20
2.4.Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışını Geçiş Nesnesi İşlevi Bağlamında Açıklayan Çalışmalar.....	23
2.5.Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışını Duygulanım Düzenleme Güçlüğü Bağlamında Açıklayan Çalışmalar.....	24
2.6.Bedene Kesi Yoluyla Zarar Verme Davranışının İncelenmesi.....	26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERGENLİKTE KENDİNE FİZİKSEL ZARAR VERME DAVRANIŞI	32
3.1.Psikanalitik Kurama Göre Ergenlik.....	32
3.2.Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışıyla İlgili Ergenlik Dönemi Sorunsalları.....	34
3.3.Ergenlerde Kendine Fiziksel Zarar Verme ve Antisosyal Eğilime İlişkin Genel Psikanalitik Görüşler.....	38
3.3.1. Sigmund Freud'un Antisosyal Eğilime İlişkin Görüşleri.....	38
3.3.2. Melanie Klein'in Antisosyal Eğilime İlişkin Görüşleri.....	40
3.3.3. Donald Winnicott'ın Antisosyal Eğilime İlişkin Görüşleri.....	41
3.3.4. Diğer Kuramcıların Antisosyal Eğilime İlişkin Görüşleri.....	43
3.4.Ergenlikte Eyleme Geçiş	43

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BABA İŞLEVİ VE ÜST BENLİK YAPILANMASI AÇISINDAN SEMBOL OLUŞUMU

4.1.Sembol Oluşum Kapasitesi.....	50
4.2.Sembol Oluşumu Açısından Baba İşlevi ve Üstbenlik.....	53

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZLERİ

5.1. Araştırmanın Amacı.....	58
5.2. Araştırmanın Hipotezleri.....	59
5.2.1. Kuramsal Hipotezler.....	59
5.2.2. İşlemsel Hipotezler.....	59

ALTINCI BÖLÜM

YÖNTEM

6.1.Katılımcılar.....	60
6.2.Araştırmada Kullanılan Araçlar.....	60

6.2.1. Yarı Yapılandırılmış Psikanalitik Yönelimli Öngörüşme Formu.....	60
6.2.2. Rorschach Testi.....	61
6.2.3. Tematik Algı Testi (TAT).....	61

YEDİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

7.1.Baba İşlevi ve Otoriteye İlişkin Bulgular.....	62
7.1.1. Rorschach Testi Bulguları.....	62
7.1.2. Tematik Algı Testi Bulguları.....	66
7.2.Rorschach Testinde Özdeşim Sorunsalını Ortaya Koyan Yanıtların Psikanalitik Açıdan Yorumlanması.....	72
7.3.Sembol Oluşturma Kapasitesine Yönelik Bulgular.....	75
7.3.1. Rorschach Testi Bulguları.....	75
7.3.2. Tematik Algı Testi Bulguları.....	79
SONUÇ	83
KAYNAKÇA	99
EKLER	111

KISALTMALAR LİSTESİ

Yy : Yüzyıl

Akt : Aktaran

Çev : Çeviren

T.A.T. : Tematik Algı Testi

DSM : Diagnostic Statistical Manuel of Mental Disorders

GİRİŞ

Kendine fiziksel zarar verme davranışı tarih boyunca çeşitli şekillerde ve çeşitli amaçlarla yapılmıştır. Eylemin gerçekleştirilişi altta yatan dinamiğe bağlı olarak farklı yöntemlerle ve farklı boyutlarda olabilmektedir. Bu sebeple “kendine fiziksel zarar verme davranışı” birçok farklı tanımla karşımıza çıkmaktadır. Kendine fiziksel zarar verme davranışı farklı tanım, kategori ve semptomatik özellik olarak karşımıza çıksa da son olarak DSM-V’te *bireyin intihar niyeti olmaksızın tekrar tekrar vücudunun yüzeyinde derin olmayan fakat acı veren yaralar açması eylemi* olarak tanımlanmaktadır. Amaç olumsuz duygulardan kurtulup rahatlama sağlamaktır (Köroğlu, 2001).

Kendine fiziksel zarar verme davranışı sıklıkla ergenlik döneminde başlamakta bazen bu davranış tek bir eylemle sonlanmakta bazen de sürekli hale gelmektedir. Tekrarlayan kendine zarar verme davranışlarında ‘kesi yoluyla bedene zarar verme’ daha yaygındır. Yaygın olarak kollar ve bilekler kesilirken bunlar dışında bedenin başka bölgelerine zarar verme de görülebilmektedir (LeBlanch, 1993; Feldman 1988, Akt: Sönmez, 2006).

ABD’de yapılan bir araştırmaya göre ciltte kesiler açmaya başlama yaşının %59 oranında 12-13 yaş olduğu görülmüştür. Kasıtlı kendine zarar verme davranışı genellikle 1024 yaşları arasındadır ve ortalama başlangıç yaşı 13-14 yaştır. (Klonsky ve Muehlenkamp 2007). ABD’de başlangıç yaşı 16 olarak bildirilirken; ülkemizde yapılan bir çalışmada 16-20 yaşları arasında başladığı belirtilmiştir (Tarlacı ve ark. 1997, Skegg 2005, Akt: Güveli ve ark., 2013).

Psikanalitik literatür kendine fiziksel zarar verme davranışını çeşitli dinamiklerle açıklamaktadır. Kendine fiziksel zarar verme davranışında bulunanlar ayrılma anksiyetesine karşı aşırı kırılgan olmaktan acı çekerler (veya reddedilmekten). Yalnızlık ve terkedilmeye dair tolere edilemeyen duygular ve düşünceler kendini kesme davranışını tetikler. Ayrılmaya karşı yoğun hassasiyet kendine zarar vermenin erken dönem dinamiğinde etkilidir ve bu da itici güç olarak preödüpal dönemden kaynaklanan fiksasyonları düşündürür (Kwawer, 2014).

Kendini yaralama agresif yıkıcı dürtülerle yaşama ve sevmeye arzusu arasındaki çatışmanın sonucudur. Kendini yok etme aynı zamanda karşı konulamaz dürtülerin tatmini ve bunların beklenen sonuçlarının önlenmesine yöneliktir. Kendini yaralama görünüşe göre zayıflatılmış bir tür intihar olsa da aslında tamamen yok olmayı yani intiharı önlemek için bir uzlaşma oluşumudur. Bu anlamda ölüm dürtüsü üzerindeki yaşam dürtüsünün bir bedelle olmasına rağmen zaferini temsil eder (Menninger, 1938).

Ergenlikte kendini kesme semptomu “sessizliği kesmesi” aracılığıyla başka bir kişi tarafından duyulma ihtiyacını gösteren bir iletişim şeklidir. Kapsayan derinin başarısız olması, ergenin bedeni aracılığıyla bağırması yani kesme eylemi şeklinde kendini gösterir. Eğer bağırıldığı duyulmazsa ergen yıkıcı eylemlerini arttırmak zorunda kalabilir veya ilk semptomun umutsuzluğu yerleşmiş kronik bir semptoma dönüşebilir. Eğer bu çılgılık duyulursa ergenin bedensel ifadelerle bağlı kalmak yerine sembolik bir anlatıya bağlanmaya başlaması mümkün olabilir (Brady, 2014).

Bu çalışmanın amacı 15-20 yaş arasındaki erkek ergenlerdeki kendine fiziksel zarar verme davranışına yol açan sembol oluşumundaki güçlüğün özdeşim ve babasal üstbenlik ekseninde Rorschach ve Tematik Algı Testi (TAT) aracılığı ile incelenmesidir. Kendine fiziksel zarar vermenin pek çok farklı yolu olmakla birlikte bu çalışmada kendine fiziksel zarar verme davranışında bulunan grubun örneklemi kendine zarar vermede en sık kullanılan yöntem olarak karşımıza çıkan kesi yoluyla kendine zarar verme yolunu seçen erkek ergenler oluşturmaktadır. Kontrol grubunun örneklemi ise kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunmamış ve psikiyatrik tanısı olmayan aynı yaş grubundaki erkek ergenler oluşturmaktadır.

Kendine zarar verme davranışı birçok farklı ekseninde incelenmiş olmasına rağmen yapılan çalışmalar genellikle kız ergenlere yöneliktir. Erkek ergenlere yönelik yapılan çalışmalar yetersiz kalmakta özellikle psikanalitik perspektiften erkek ergenler özelinde çok fazla çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu nedenle erkek ergen gruplarının ayrı olarak

görüldüğü yerlerde (cezaevleri, hastanelerin yatan hasta servisleri) tedavi ve izlem maksatlı bu çalışmanın verilerinin kullanılabilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1.1. Literatürde Kendine Fiziksel Zarar Verme Kavramının Genel Tanımı

Kendine fiziksel zarar verme literatüre bakıldığında farklı tanım ve kategorilerle karşımıza çıksa da genel tanım olarak kendine zarar verme DSM-IV'te tasarlanmış bir şekilde, tekrarlayıcı, ölüm isteği olmadan yapılan, doku hasarı ile sonuçlanan, kendi vücuduna yönelik girişim olarak tanımlanmaktadır. DSM-V'te kendine zarar verme ilk kez bağımsız bir kategori olarak ele alınmış olup “İntihar Niyeti Olmayan Kendine Zarar Verme” olarak tanımlanmıştır. “İntihar Niyeti Olmayan Kendine Zarar Verme” bireyin intihar niyeti olmaksızın tekrar tekrar vücudunun yüzeyinde derin olmayan fakat acı veren yaralar açması eylemidir. En yaygın amaç gerginlik, kaygı ve kendini kınama gibi olumsuz duyguları azaltmak ve/veya kişilerarası bir zorluğu gidermektir. Bazı vakalarda yaralanma için hakedilmiş bir kendini cezalandırma olarak düşünülür (Köroğlu, 2001).

Kendine zarar verme eylemi kesi yoluyla zarar verme, sigara söndürme, organlara hasar verme/kesme, gözleri oyma gibi çeşitli yollarla olabilmektedir. Kendisine kesi yoluyla zarar veren birey genellikle süreç sırasında ortaya çıkan bir rahatlama hissi bildirir. Yaralama davranışı sık sık meydana geldiğinde baskı ve şiddetli arzuya bağlantılı olarak bağımlılığa benzeyen davranışsal modeli andırır. Yaralanma çoğunlukla bıçak, iğne, tıraş bıçağı veya başka bir kesici nesneyle yapılır. Yaralama eylemleri daha çok uylukların ön bölgesine ve kollara yönelik olarak yapılır. Kendini yaralama seansı görünür ve ulaşılabilir yerde olan birbirinden ayrı bir dizi yüzeysel ve paralel kesiyi içerebilir. Ortaya çıkan kesiler genellikle kanar ve yara izi oluşturur. Kullanılan diğer methodlar arasında bir yüzeyi, çoğunlukla kolun üst kısmını keskin bir iğne ya da bıçakla yaralama, sigara söndürme veya silgiyi sürekli sürterek deriyi aşındırma şeklinde olur. Birden fazla methodla kendine zarar verme, intihar girişimi dahil daha ciddi patolojilerle ilişkilidir.

İntihar niyeti olmayan kendine zarar verme davranışı olan bireylerin çoğu klinik bakımı istemezler. Çünkü bunu bildirmek ya damgalayıcı olarak görülür ya da bu konuda tedavi almak istemeyen bireyler için bu davranış pozitif olarak görülür. Küçük çocuklar bu davranışları deneyebilir ancak rahatlama yaşamazlar.

"Literatüre bakıldığında kendi bedenine fiziksel olarak zarar vermeye yönelik davranışları açıklamak için farklı terimler kullanıldığı görülmektedir: autoaggression (otoagresyon), intentional injury (kasıtlı sakatlama), malingering (hasta numarası yapma), symbolic wounding (sembolik yaralama), mazoşizm, Münchausen sendromu (kişinin çevresinden ve sağlık görevlilerinden ilgi görebilmesi için kendini sürekli hasta etmesi veya bunun için uğraşması durumu), deliberate self harm (kasten kendine zarar verme), local self destruction (kendine yönelik lokal tahribat), delicate self cutting (kasten kendini kesme), self injurious behavior (kendini sakatlama davranışı), self mutilation (kendini yaralama), self destructive behavior (kendini tahrip etme davranışı), aggression against the self (kendine karşı saldırganlık), parasuicide (yalancı intihar), attempted suicide (intihar girişimi), focal suicide (odaksal intihar)...'" (LÜLECİ, 2007).

Kendine zarar verme davranışı literatürde "self injury", "self-mutilation" ve "self-harm" olarak adlandırılmıştır. "Self-injury", "self-mutilation" genellikle birlikte kullanılmakta ve kişinin direkt olarak kendi bedenine yönelik yaptığı girişim olarak belirtilmektedir. "Selfharm" da ise riskli davranışlar ön plana çıkmaktadır. Daha çok dolaylı olarak kendine zarar verme davranışıyla açıklanmaktadır. Alkol, madde kullanmak, tehlikeli araba kullanmak gibi dolaylı kendine zarar verme davranışları self harm'a örnek olarak verilebilir. Araştırmamızda kendi bedenine direkt girişim yoluyla zarar veren ergenler örneklem olarak seçilmiştir (Aksoy & Ögel, 2006).

Kendine zarar verme davranışı tarih boyunca birçok kuramcı tarafından ele alınıp incelenmiştir. İntihar niyeti olmadan yapılan kendine zarar verme davranışı ilk olarak 1938'de Karl Menninger tarafından "Man Against Himself" kitabında ele alınmıştır. Menninger'e göre kendini yaralama, temaruz, bilinçdışı yapılan kasti kazalar ölüm dürtüsüne

katılma oranı dışında intiharla benzer dinamiklere sahiptirler. İntihar amaçlı olmayan kendini yaralama kavramından ilk kez bu makalede Menninger tarafından bahsedilmiştir. Menninger: “Kendini yaralama derken kasti olarak vücudun çeşitli bölgelerine tahrip edici saldırılar olarak tanımlamaktayım ki biz bunlara akıl hastalarındaki hastalar tarafından tuhaf ve sıra dışı biçimde yapılmalarına aşinayız. Bunların içinde nevrotiklerin bağımlı oldukları tırnak yeme, vücudun bazı bölgelerini ısırma, saç yolma gibi kendini yaralama davranışlarını gözardı edemeyiz.” der (Menninger, 1938).

Modern psikiyatrinin kendine zarar verme davranışına ilgisi Pattison ve Kahan ile başlamıştır. 1983 yılında yayınladıkları yazıda Pattison ve Kahan kendine zarar verme davranışının psikolojik dinamiğini; direnç olmadan ortaya çıkan ani ve tekrarlayıcı zarar verici dürtüler, kontrolde olmayan veya başa çıkılamayan dayanılmaz durumların varlığı, artan anksiyete, gerginlik ve öfke, kişinin durumuna dair bilişsel algısal sürecin daralması, kendine zarar verme eyleminden sonra ortaya çıkan rahatlama hissi, intihar düşüncesi olmamasına rağmen depresif duygulanım, alkol ve madde kullanımı, sosyal destek eksikliği olarak açıklamışlardır (Pattison ve Kahan, 1983).

Pattison ve Kahan kendine fiziksel zarar verme kavramından “Parasuicide (ölüm niyeti olmadan yapılan intihar girişimi)”, “focal suicide (odaksal intihar)”, “self attack (kendine saldırı)”, “self-mutilation (kendini yaralama)”, “autoaggression (otoagresyon)”, “symbolic wounding (sembolik yaralama)” olmak üzere çeşitli isimlerle bahsedildiğini vurguladılar (Pattison & Kahan, 1983). Bu çalışmada kesi yoluyla kendine fiziksel zarar verme eylemleri ele alınacaktır. Pattison ve Kahan’ın tanımında bu eylemler “self mutilation (kendini yaralama)” olarak adlandırılmaktadır.

Aşırı hızlı araba kullanma, sık alkol kullanımı, dövme ve piercing gibi davranışlar patolojik zarar verme eylemi olarak değerlendirilirken; psikoza özgü zarar verme eylemleri ise genelde daha büyük sonuçlar ortaya çıkaran gözünü çıkarma, genital organın kesimi gibi davranışlardır. Patolojik zarar verme eylemleri intihar niyeti taşımaz ve otizm gibi bilişsel bozuklukların sonucu değildir (Lüleci, 2007).

Kendine zarar verme davranışı Farberow (1980) tarafından kişinin kendini ciddi bir şekilde zarar verecek biçimde kesmesi ya da vücudunun belirli bölümlerine zarar vermesi; Walsh ve Rosen (1988) tarafından isteyerek ve amaçlı olarak yapılan, genellikle ölümcül olmayan ve toplumsal olarak kabul edilmeyen bir davranış; Favazza ve Conterio (1989) tarafından şahsın durumuna katlanamaması, başa çıkamaması sonucu oluşan tahammülsüzlüğün yarattığı baskıya karşın, kendi kendine yardım etme ve rahatlama durumu yaratmaya çalışma çabası, Ghaziuddin ve ark. (1992) tarafından kişinin bilinçli ölüm isteği olmadan doku hasarı ile sonuçlanan, kendi bedenine yönelik girişim, Le Blanch (1993) tarafından ortama uyamamanın ve hoşnutsuzluğun aynada bir yansıması olarak tanımlanmıştır (Aksoy & Ögel, 2006).

Kendine fiziksel zarar verme; küçük ile orta derecede fiziksel yaralanmaya neden olan, doğrudan, sosyal olarak kabul edilemez, tekrarlayan davranışlar olarak tanımlanır. Bu eylemler öncesinde bireyler psikolojik olarak rahatsız hissederler, intihar niyeti taşımazlar ve bu eylemler bilişsel bozukluklarla ilgili değildir (Lüleci, 2007).

1.2. Kendine Fiziksel Zarar Verme Eyleminin Tarihçesi

Kendine fiziksel zarar verme eyleminin dinamiği çok çeşitli olsa da tarih boyunca pek çok öyküde kimi zaman suçluluk/cezalandırılma, kimi zaman fedakarlık, kimi zaman dini, kimi zaman şifa bulma amacıyla bu eylemlere başvurulduğu gözlenmiştir.

M.Ö. 5. YY Yunan mitolojisinde Oedipus babası yani Kralı, babası olduğunu bilmeden öldürüp karısıyla aslında annesi Jocasta ile evlenir. Oğluyla evlendiğini öğrenen Jocaste buna dayanamayarak kendisini öldürdükten sonra Oedipus bu acıya dayanamaz ve annesinin altın broşuyla gözlerini kör eder. “Beni ve utancımı, suçumu görme. Karanlığa git ve görmemem gereken şeyleri asla görme” diye ağlar.

M.Ö. 3. YY’da Hindu mitolojisinde Soordas mitinde Lord Krishna zihnindeki harika imajını korumak için gözlerini oyar. Ve bundan sonra bu mite “kör öğrenci” anlamına gelir.

M.Ö. 1. YY'da Kibele ve Attis'in hikayesi Roman şair Catullus tarafından tasvir edildi. Kibele başkasına aşık olup evlenen Attis'i sadakatsizliğinden dolayı düğününde deliye dönüştürür ve Attis kendi cinsel organını keser. Bunu onurlandırmak için Kan Günü festivalinde rahipler ve diğer adanmışlar onu izler.

M.S. 2.-4. YY'da Matthew 6:22-23: "Söylediğim şey; eğer birisi bir kadına şehvetle bakmışsa düşüncelerinde onunla zina etmiştir. Sağ gözün sorunsu eğer onu çıkar at. Vücudunun bir kısmını kaybetmek hepsinin Gehenna' ya yem edilmesinden iyidir." demiştir.

M.S. 11. YY Hristiyan inancının bir ifadesi olarak kendini yaralama açlık, kırbaçlanma, yara izleri oluşturma yoluyla kendini yaraladığı bilinen Orta Çağ rahibe ve azizleri tarafından uygulanmıştır.

1846- Bergman tarafından kendine zarar vermeye ilişkin ilk vaka raporu yayınlanmıştır. Suçluluk duygusu sebebiyle gözlerini oyan dul bir kadın. Sonraki vakalar ise Krauss tarafından tıbbi literatürde 33 vaka olarak rapor edilmiştir. Bu vakaların yarısından çoğu kadındı. Ve üçte ikisinin bunu yapma sebebi dini nedenlerdi.

1886'da Berlin' de bir Afrika aile üyesi sergilenmiştir. Altı aile üyesinden dördünde bir ya da daha fazla parmak ucu kesilmişti. Parmak ucu kesimleri aynı zamanda Afrikalı kabile yaslarıyla da ilişkiliydi. Parmağın ne kadarının kesildiği ölen kişiyle parmağını kesen kişi arasındaki yakınlığı göstermekteydi.

1888'de Vincent van Gogh ev arkadaşına kızıp kulağını kesti ve kestiği parçayı Rachel adında bir fahişeye gönderdi. Fahişenin isminin önemli olduğu belirtilmiştir; çünkü bu isim "çocukları için yas tutan" İncil figürünü çağrıştırmaktadır. Van Gogh bu kişiden yas tutmasını ve onu sevmesini istemiş olabilir.

1920'de Freud yaşam ve ölüm dürtüsünü öne sürdü. Freud'un ölüm dürtüsünde kişi insanlarla bağlantılarından çekilerek sessizce kendini ölüme iterek narsisistik bir konuma geri çekilir. Freud bu ölüm benzeri gücün dış dünyadaki nesnelere yıkıcı dürtüler olarak yansıtılmasının yaşam dürtüsü aktivitesi aracılığıyla olabileceğini söylemiştir.

1938 Karl Menninger kendini yaralamanın kendini iyileştirme çabası olduğunu ileri sürmüştür. "Kısmi kendini yıkım intiharı önlemek için kısmi bir intihar şeklidir." demiştir. Ayrıca Menninger kendini yaralama davranışını nevrotik, psikotik, organik ve dini olmak üzere sınıflandırmıştır (Menninger, 1938).

1960'lar Afrikada Bangwa kabilesinde geleneksel kendini kesme uzun zaman boyunca güzelliği arttırmak ve sosyal statüyü belirtmek için kullanılmıştır. Ayrıca medikal amaçlarla da yapılmıştır. Karaciğer üzerindeki derinin yıldız şeklindeki kesimi kişiyi hepatit hastalıklardan koruyacak ve vücudun her tarafındaki kesikler kişiyi ruhlardan kurtaracaktır.

1983 Modern psikiyatrinin kendine zarar vermeye ilgisi 1983'te Pattison ve Kahan yazıları tarafından belirginleşmiştir. Yayınlanmış 56 rapor kullanarak Pattison ve Kahan kendine zarar verme durumunu ölümcüllük, yöntem ve tekrarlama temelinde sınıflandırmıştır ve tüm kendine zarar veren davranışların sınıflandırılabilirliği bir grafik oluşturmuştur. Kasıtlı kendine zarar verme davranışının borderline ve histriyonik kişilik bozukluğunda daha yaygın olduğunu ileri sürmüşlerdir. Kendine zarar verme davranışı şizofreni, majör depresyon, bipolar bozukluk, transeksüalizm ve psikoaktif madde kullanımı gibi diğer bozukluklarda da görülmektedir. Borderline, histriyonik ve antisosyal kişilik bozukluklarında geçici kendine zarar verme davranışları görülebilir bu eylemler rahatsız edici psikolojik belirtilere ve çevresel uyaranlara yanıt olarak verilebilir (Favazza & Rosenthal, 1993).

1996 Kendini yaralamaya ilişkin en yaygın kabul gören sınıflandırma Favazza ve Rosenthal tarafından "Bodies Under Siege" kitabında yayınlanmıştır. (Timeline:Self Mutilation in History.)

Fenikelilerde örneğin bahar Tanrısı Eshmun'un Tanrıça Astrona'nın erotik yakınlığından kaçmak için kendini kastre ettiğine inanılır ve rahiplerinin de aynı şekilde yapmak zorunda olduğuna inanılırdı. Bu ayinlerin tanımında kendini yaralama iyiye olan bağlılık nedeniyle cinsel yaşamın en yüksek fedakarlığına hizmet eder. Aslında bu seromoniler, gerçek ya da sembolik olarak dinsel ateşin etkisi altında kanlı ve acı verici olarak cinsel gücün/erkekliğin feda edilmesinden oluşuyordu. Bu tür yaygın kendine işkence örgütleri o günlerden beri ve hatta günümüze kadar dini ibadetlerin bir parçası haline getirilmişlerdir.

Süryanicede “ethkashsh&phy” kelimesi kendini kesmek anlamına ve yakarış anlamına gelmektedir. Bazı durumlarda insan fedakarlıkları yaşam kaybı olmadan insan kanının dökülmesini içeren dini uygulamalarla başarılmıştır.

JaJQkuaese-feepatur: İnsanların hasta olan ebeveynlerini ya da büyükbabalarını tedavi etmek için derilerini kesmeleri için kullanılan bir ifadedir.

Tanrıları teşvik etme aracı olarak kanama Bengal'de ve Perulu Kızılderililer arasında kullanılmıştır. Skoptsi yaklaşık 1757 yılında kurulmuş önemli boyutta bir Rus dini mezhebi oluşturmaktadır. Yüz binden fazla üyesi olduğu bilinmektedir. Törenlerinin birkaç psikotik ya da eksantrik bireyle sınırlı olmadığı kendi kendini kastre eden birçok insanla dolu olduğu bilinmektedir. Skoptsi tarikatı ilk anne babamız Adem ve Havva'nın cinsel ilişkiye girerek günah işlediğine ve bu kötülükten kurtulmanın ve daha fazla günden kaçınmanın tek yolunun insanın gücünü yok etmek olduğuna inanıyordu. Bu tarikatın kurucusu Szelivanov kendisini ateşle vaftiz edip yanan bir demirle kendisine zarar vermiştir ve yüzlerce insanı aynı şekilde vaftiz etmiştir.

Menninger toplumun ahlaki duygularının bir ifadesi olarak self kastrasyonun din pratiği yerine efsane ya da geleneğe atfedilerek anlamının daha kolay keşfedilebileceğini söyler. Örneğin Trobriand Adalarının vahşilerinin cinsel yaşamı üzerine yapılan bir araştırmada Malinowski bu insanların sayısız erotik hayalini ve fantezisini toplamıştır. Bunlardan bazıları kendini yaralama ve kastrasyonu bir ceza biçimi olarak gösteren ve yanlış

yönlendirilen saldırganlıkla ilişkilidir. Dini ayin olarak self kastrasyonun yüzyıllardır varolması büyük bir öneme sahiptir; çünkü bize aşırı fedakarlığın ne olabileceğini gösterir (Menninger, 1938).

1.3. Kendine Fiziksel Zarar Verme Kavramının Cinsiyetler Arası Farklılıkları

Bu çalışmada kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan erkek ergenlerin ruhsal dinamikleri araştırılacaktır. Literatürde kadın ve erkeklerin ayrı ayrı ele alındığı pek fazla çalışmaya rastlanmamıştır; ancak yine de bu eyleme geçişlerde cinsiyetler arası farklılıklar olduğu bazı kuramcılar tarafından öne sürülmüştür.

Türkiye’de yapılan bir araştırmaya göre kasıtlı kendine zarar verme davranışı kızlarda (%56.8) erkeklere (%28.8) göre anlamlı olarak daha yüksek oranda saptanmıştır. En fazla görülen kasıtlı kendine zarar verme türü kızlarda yüksek dozda ilaç içme (%73.3) iken, erkeklerde vücudunu kesme (%66.7) idi (Güveli ve ark., 2013).

Hibbard’a göre kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan hastalar dayanılmaz ve tahammül edilemez hislerini kelimelere dökmekten yoksundurlar. Fallik ve ödipal dönem dinamikleri ve bununla ilişkili olan cezalandırıcı üstbenlik tasarımı kendini kesme eylemiyle ilişkilidir. Fantezi ve tasarım olarak yönetilmesi çok acı verici olan yük bedene döndürülür. Hibbard yaptığı çalışmada erkek hastasında kadınlardan farklı olarak Freud’un metnine atıfta olan bir durum gözlemlemiştir. Erkeklerde gözlemlediği bu durum fallik evrenin eril mazoşist fantezilerine karşı kastrasyon, dayak ve cinsel birleşmeye kadınsı teslim olmadır (Hibbard, 2014).

Wellson (1988) kendini yaralamada cinsiyet farklılığına değinir. Kendini yaralamayı “kadınsı sapkın eylem” olarak varsayar. Kadın ve erkekteki sapkınlık farkını gösterir: “*Bir klinisyen olarak yaptığım gözleme göre kadın ve erkekteki temel fark sapkınlığın amacında yatar. Erkeğin eyleminin amacı dışarıdaki bir nesneye yönelikken, kadının genellikle kendisine yöneliktir; ya vücutlarına karşı ya da kendi yaratımı olarak gördükleri bebeklerine*

karşı. Her iki durumda da beden ve bebek parça nesne olarak temsil edilir.” der (Welldon, 1988).

Gratz kendini yaralamada ebeveyn ilişkilerinin rolüne vurgu yapar. Babayla güvensiz bağlanma, annesel ve babasal taraftan duygusal ihmal kadınlarda kendini yaralamanın önemli yordayıcılarıdır. Erkeklerdeki yaralamanın ise çoğunlukla çocukluk ayrılıklarıyla özellikle babadan ayrılıkla ilgili olduğunu söyler (Gratz ve ark, 2002).

Kendine zarar vermenin bireysel faktörleri incelendiğinde erkeklerde çoğunlukla duygusal düzensizlik ve duygulanımsal gerilim ve tepkisellik; kadınlarda ise duyguları ifade edememe ile ilgili olduğu gözlenmiştir (Gratz & Chapman, 2007).

Scheaffer (1997) Ergenlikte yaygın olarak tercih edilen deriye kesi yoluyla zarar verme (skarifikasyon) cinsel kimliği sorgulamanın bir yolu olabileceğini söyler. Kökensel olarak “seks” sözcüğü “secare“ kesmek, bölmek sözcüğünden gelmektedir ve “sexus“ dişi ve erkek arasındaki alanın paylaşılmasıdır. “Kadınsılık” ve karşılaştığı dirençler düşünüldüğünde dişil olan görünmezdir, içeridedir ve kadınla ilgili olanın inkarı cinsiyetlerin farkının ve kadınsı cinsiyetin derin inkarına karşılık gelebilir. Bu da kızlardaki kendine zarar verme davranışına yol açabilir (Matha,2009 Çev.Göksu,2009).

Duygulanım düzenleme ve sınır modelleri, erken nesne ilişkileri kavramlarına ve benzer olan bağlanma ihtiyacına dayanırken; kadınlarda kendini yaralama oranının daha fazla olmasını kadınların erkeklerden daha fazla ilişkisel bir duruşa sahip olması ve bağlanma ihtiyaçları olmasıyla açıklamaktadır (Suyemoto, 1998).

İKİNCİ BÖLÜM

PSİKANALİTİK KURAMA GÖRE KENDİNE FİZİKSEL ZARAR VERME DAVRANIŞI

Kendine fiziksel zarar veren hastalarla ilgili ilk psikanalitik çalışma Emerson (1913) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada kesi yoluyla kendine fiziksel zarar vermenin sadomazoşistik bir tatmin sağladığı, kesme eylemini değersizleştirecek izler meydana getirdiği, kastrasyonu önlemeye yönelik sembolik kastrasyonu simgelediği, babanın hem korkulan hem de arzu edilen penetrasyonunu simgeleyen kendine yönelik bir penetrasyonun bir parçası olduğu belirtilmiştir (Emerson, 1913, Akt: Sönmez, 2006).

Favazza ise kendine zarar verme davranışının altta yatan dinamikler açısından farklılaştığını gözlemlemiştir. Favazza'ya göre *Major Kendini Yaralama* davranışının altında din ve cinsellik olmak üzere iki tema vardır. Dini temalar İncilin etkisinde olma, İsa'yla özdeşleşme, günahkarlık, şeytanın etkisi iken; cinsel temalar kadın olma arzusu, homoseksüellik korkusu, hiperseksüelliği kontrol altına alma, uzuv kesmeye ilişkin takıntı gibi nedenlerdir. Majör kendini yaralama davranışları genelde cinsel organın kesimi, testislerin kesimi, gözleri oyma gibi davranışlardır. *Orta düzeyde kendini kesme davranışları* ise kesi yoluyla deriye zarar verme, kafa vurma, yakma gibi eylemleri kapsar. Bu davranışların altındaki temalar ise, gerilimi azaltma, kontrol kurma çabası, farklı olma arzusu, diğerlerine özenme, olumsuz kendilik algısı, cinsel dürtüler, aşırı uyarılmış olma hali ve öfori, öfkeyi boşaltma, yabancılaşıma hissinden kurtulma, dayanılmaz dürtülerdir (Favazza, 1989).

Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunanların dürtünün ve arzusunun ortaya çıkması için korumasız ve çok zayıf olduğu ve özellikle başkasından kaynaklanan hayal kırıklığına karşı kırılğan olmaları nedeniyle kendine dönük şiddetli bir biçimde cezalandırıcı tutumda bulunarak eylemlerini gerçekleştirdikleri ve bu eylemlerin kendini aşağılama ve kendinden nefreti içerdiği görülmüştür. Buradaki önemli nokta kişi eylemiyle yalnızca bir kurban değil; aynı zamanda bu eylemi gerçekleştiren olarak baskın, üstün ve bağımsız bir cezalandırıcı da

olmaktadır. Kendine zarar verme eyleminde bulunan kişi ön bilinçte anne, baba, analist olsa da burada kendine zarar veren ve gören olması açısından her iki rolü de oynar. Ayrıca bu kişiler eylemleriyle hayal kırıklığını yaratana (bunun uzak, onaylamayan anne figürü olarak deneyimlendiği görülmektedir) dönük bir meydan okuma ve intikam arzusu içindedirler (Burnham, 1969).

Bu eylemlerin psikolojik dinamiği olarak kısmi intihar olarak görülmesinin yanı sıra; benlik sınırlarını oluşturma veya ayırma girişimi, mastürbasyona benzeyen otoerotik ve gerilimi azaltan tatminkarlık hissi sağlaması, benliğe yönelen öfkenin yönünü kısmi bir yere yöneltme veya içselleştirilmiş nesne temsiline yönelik öfkeyi bedene yönlendirme, baba tarafından penetrasyonun bilinçdışı arzusu ve penetrasyon korkusunun sembolizasyonu, hayalkırıklığı yaratan anneyi bilinçdışı olarak yaralama arzusu, kastrasyon, saldırganlık ve ayrılma-bireyselleşme çatışmalarını bastırma çabası olarak görülmektedir (Favazza, 1989).

Favazza kendine zarar verme davranışını psikotik, tekrarlayıcı kendine zarar verme davranışında bulunanlar (kesenler ve yakanlar gibi) ve stereotipik kendine zarar verme davranışında bulunanlar olmak üzere üç grupta ele almıştır. Kendine zarar veren *psikotik* hastaların dinamiğinin homoseksüaliteyle ilgili olarak kadın olma arzusu, fiziksel acının rahatlaması veya somatik hastalık, enstest gibi cinsel dürtünün yarattığı suçluluk, dindarlık, suçlayıcı halüsinasyonlar ve erkekler için hatalar için cezalandırılma ile ilişkili olduğunu öne sürmektedir. *Tekrarlayıcı kendine zarar verme* rahatsız edici psikolojik olaylar ve çevreye verilen bir tür tepkidir. Vücut dokusunu değiştirerek ya da tahrip ederek kendilerine zarar verirler. Bu eylemin getirdiği rahatlama hissinden önce gerginlik yaşarlar. Halüsinasyon, delüzyon, transseksüellik fikri ve mental retardasyona yanıt olarak görülmezler ve intihar niyeti yoktur. Bu eylemi yapanlar eylemlerini bir bağımlılık olarak tanımlarlar ve eylemlerinin sıklığı ve yoğunluğu arttıkça profesyonel yardım arayabilirler. Belli bir zaman sonra eylemlerine kendiliğinden son da verebilirler. Bu hastalar alkol bağımlılığı ya da yeme bozukluğu gösterebilirler; fakat bu eylemlerde bulundukları zaman bunları geliştirme ihtimali azalırken normale döndüklerinde alkol bağımlılığı ve yeme bozukluğuna yatkınlıkları artmaktadır. Dürtü kontrol bozukluğunun bütün kriterlerini karşılarlar. Bu kriterler: kendine zarar verme davranışına karşı koyamama, dürtüye direnememe ve artan

gerilim hissi veya eylemden önce uyarılma ve eylem esnasında rahatlama ve tatmin hissi.. *Stereotipik kendine zarar verme* eylemleri kafa vurma, tırnakları ve dudakları ısırma gibi eylemleri içerir. Bu araştırmanın konusunu tekrarlayıcı kendine zarar verme davranışında bulunan ergenler oluşturmaktadır (Akt: Cipriano ve ark,2017).

Psikanalitik kuramda kendine fiziksel zarar verme davranışına yol açan dinamikler ayrılmabireyselleşme sürecindeki takılmalar, duygulanım düzenleme güçlüğü, sembolik mastürbasyon, yaşam dürtüsünün ölüm dürtüsüne karşı zaferi, kendine fiziksel zarar verme eylemi ve zarar vermede kullanılan malzemelerin geçiş nesnesi işlevi ve negatif benlik idealinin sonucu olarak açıklanır.

2.1. Yaşam Dürtüsünün Ölüm Dürtüsüne Üstünlüğü Açısından

Kendine Fiziksel Zarar Verme

Freud Haz İlkesinin Ötesinde (1920) adlı eserinde bireyin ruhsal işleyişinin hazhoşnutsuzluk ilkesi temelinden başka ve daha temel bir boyuta taşıyarak yaşam dürtüsü ve ölüm dürtüsü çatışması bahseder. Ruhsallığın en temel çatışmasının bu olduğunu söyler.

Freud'a göre ölüm dürtüsü bütün canlıların cansız, durağan durumlarına geri dönme ihtiyacından doğarken; libidonun parçası olan yaşam dürtüsünün karşısında yer alır. Haz ilkesi yaşam dürtüsünün kısmen de ölüm dürtüsüne-ya da yıkma dürtüsüne- baskın olmasıyla değerini korur (Freud, 1920).

1923 yılında Benlik ve Altbenlik metninde Freud yaşam ve ölüm dürtüsü arasındaki çatışmanın sonucunda yıkma dürtüsünün baskın gelmesi durumunda ruhsal aygıtın yıkıcı, bozucu tarafının kendisini dayatacağını söyler; ancak yaşam dürtüsünün baskın gelmesi durumunda bu yıkıcılık gücünü kaybeder ve saldırganlık, yaşam dürtüsünün ve benliğin hizmetine girer (Freud, 1923).

Kendini yaralama davranışının yaşam, ölüm ve cinsel dürtülerin bir ifadesi veya baskısıdır Kendini yaralama ölüm dürtüsünü ifade ederken aynı zamanda ölüm dürtüsünün tamamen yürürlüğe girmesine karşı korur. Benzer olarak, kendini yaralama cinsel dürtüye karşı hem

korur hem cezalandırır; kendini yaralama eylemini yansıtma aracılığıyla kademeli olarak harekete geçirir. Kendine zarar verme açık bir şekilde intihardan ayrılrsa da kendine zarar verme eyleminde bulunanların intihar düşüncesine eğilimli oldukları ve geçmişlerinde kendini yaralamadan bağımsız intihar girişimleri olması durumunun daha fazla olduğu görülmektedir (Suyemoto, 1998).

Kendini yaralama gerçek bir intihar girişiminden ziyade tam tersine intiharı önlemek için kullanılan aktif bir baş etme mekanizmasıdır. Kendini yaralama intihardan kaçınmaya hizmet eden başa çıkma yoludur. Kendini yaralama spesifik ve bölgesel bir yıkım ve tahribatla geri dönüşü olmayan bir tahribat ve yıkımdan kaçınma çabasıdır. Bu modele göre kendini yaralama mikro bir intihardır. İntihar eylemindeki gibi yıkıcılık taşır, agresyon içe döner ve ölüm üzerinde kontrol sahibi olma illüzyonunu sağlar. Kendini yaralama ve intihar arasındaki fark, kendini yaralamanın merkezi dinamiği bedenin bütünü korumak adına bir kısmını feda etmektir. Buna göre kendini yaralama eylemi yaşam dürtüsünün ölüm dürtüsüne karşı zaferidir. Kendini kesme aynı anda ölüm dürtüsünü sembolize etmenin yanı sıra bu dürtüyle başa çıkma ve geçici olarak üstesinden gelme eylemini sembolize etmektedir. Freud'un teorisi ekseninde bakılacak olursa kesme eylemi yaşam ve ölüm dürtüsü arasında bir uzlaşmadır (Vered Bar-On, 2014).

Breton (2011)'a göre kendini yaralama genellikle oldukça kontrollüdür ve tanım gereği intihar niyetinden yoksundur. Zarar verme eylemini gerçekleştirirken genelde tercih edilen aletler traş bıçaklarıdır ve bilekler ve ön kollar kendi üzerinde denetimi hatırlattığı için yaralamanın en yaygın hedefleridir. Kişisel ve toplumsal kutsallık bölgesi olarak bir kimlik ilkesiyle yüz her zaman korunmuştur. Amaç toplumsal ilişkilerden silinmek değil bu ilişkileri tekrar kazanmak için acıdan arınmaktır. Yaralayanların büyük çoğunluğu eylem sırasında acının olmadığını bildirmektedir. Öfke ve gerginlik tipik olarak kendine zarar verme davranışı ile sona erer. Bazen hastalar kendini yaralamadan sonra suçluluk veya tiksinti hissettiklerini bildirirler; ancak rahatlama, gevşeme, sakinlik veya memnuniyet tepkisi çok daha yaygındır. Kimi zaman yaşamak için hayatta kalmak için kendi ölüm ihtimaliyle oynaması kişisel bir deneyim yaşaması, başka bir yerde başka koşullarda daha az acı çekmek için kendi canını kendisi yakar. Ölüm isteği olmadan kendine zarar verme,

yaşama isteğini barındırır; canını kurtarmak için cana yapışan ölümden kurtulma isteğidir. En kötüsüne ulaşarak kendisinin rahatlamış versiyonunu elde etmeyi hedefler. Birey kendinden bir parçayı acıya, kana feda ederek aslolanı kurtarmaya çalışır. Birey varlığının tümünü kurtarabilmek için kendinden bir parçayı bırakmayı kabullenir. Amaç ölmemek, kendiyle bütünleşmektir (Breton, 2011).

2.2. Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışını Ayrılma-Bireyselleşme Bağlamında Açıklayan Çalışmalar

Mahler'in ayrılma-bireyselleşme kuramına göre birey yaşamın ilk evrelerinde kendisini annesinin bir parçası olarak düşünür, daha sonra belirli evrelerle bu yanılsamadan uzaklaşıp kendisinin de bir birey olduğunu farkeder. Çevreye yönelik merak ve ilgi bebeğin ayrılmaya başlamasının ilk adımıdır. Bu dönemde ilk kez ana kucağından uzaklaşmak üzere adım atsalar da mümkün olduğunca anneye yakın olmaya özen gösterirler. Çocuk, bağımsızlaşmayı ve özerk hareket etmeyi her denediğinde keyif aldığını gördüğü gibi bağımsızlaşmaya atılan her yeni adımda, hazzın yanında yaşadığı kaygı ile biraz daha geriye dönmeye hevesli olabilir. Bu ayrılma-bireyselleşme sürecinin en zorlu çelişkisidir. Çocuğun her geri dönüşünde ulaşılabilir mesafede duran bir anne sürecin en önemli yapı taşıdır (Mahler ve ark, 1975).

Blos'a göre ergenlik bebeklikteki birincil ayrılma-bireyselleşme sürecinde kazanılmış olan içsel ebeveynden ayrılma sürecidir. Ergenlik dönemindeki ikinci ayrılma-bireyselleşme sürecini Blos simbiyotik zardan çıkma ile başlayan bebeklikteki ayrışmanın bir yeni versiyonu olarak tanımlar. Toplumun yani yetişkin dünyasının üyesi olmak için bebeksi nesne bağlarının gevşemesi, aile bağımlılıklarının değişmesi ergenlik döneminde olur. İkinci bireyselleşme çocuksu nesnelerden kopuşun bir sonucu ve bunlara eşlik eden değişimlerin ifadesidir. Ancak bu dönemde bazı ergenlerde, kuşak farkından dolayı bir anlaşma sağlayamayacaklarını düşündüklerinden ebeveynlerini ve geçmişlerini reddetme başlar ve bu ergenler riskli davranışlar sergilerler (Blos, 1989).

Bebeğin ayrılma/bireyselleşme aşamasını yeterince müzakere edememesi, ergenlik döneminde ayrılma/bireyselleşme görevlerinin yeniden ortaya çıkmasına neden olur ve benlik hala ötekiyle birleştğinde kendini kaybetme hissini yaşar. Woods (1988) kendini yaralamamanın kendini ötekinden ayıramamaktan kaynaklandığını öne sürer. Algılanan terk gerçek dışı hissetmeye neden olan dayanılmaz izolasyon duygularına yol açar. Ötekinde öfke ötekinde duyulan ihtiyaçtan utanmaya yol açar. İhtiyaçlar çok zor hissedilir, çünkü bunlar aslında birleşme arzusudur. Birey birleşmeme gerçeği ve kendiliği kaybetme tehdidiyle yüzleştğinde öfke hiddetlenir. Bu öfke benliğe yönelir; içte ve dışta, benlikte ve ötekinde, zevk ve acıda bir füzyon üretir. Bu da kendine zarar verme davranışıyla sonuçlanabilir (Woods, 1988).

Kendini yaralamaya yol açan çatışmaları Mahler'in bebeklik dönemindeki ayrılma/bireyselleşme evrelerine bağlayan Pao (1969) kendini yaralayanların gelişimin bu aşamasında sabitlenebileceğini varsaymaktadır. Anna Freud'un (1958) ergenliğin temel görevinin çocuksu nesne bağlarını kırmak olduğu teorisi kendini yaralayanların gelişimsel nesne ilişkileri zorluklarını aydınlatmak için de kullanılabilir. Ergen, erken gelişimsel deneyimlerin eksikliği nedeniyle çocuksu nesne bağlarını kıramadığı zaman bu durum ergende birincil kimliğe gerileme, ötekiyle birleşme ve bulanık sınırlara neden olur (Freud, 1958). Ergen gelişiminin normal seyrinde nesne tarafından terkedilmeyle karşılaştığında bu durum kimliğini kaybetme ve kimliğinin sürekliliğini sağlama girişimi olarak kendini yaralama ve kendi ve öteki arasındaki sınırı bu yolla görme çabasıyla sonuçlanır (Pao, 1969).

Kendini yaralama çocuğun istikrarlı nesne temsillerine ulaşma yeteneğini engelleyen erken ebeveynsel başarısızlığı yaşadıklarını, böylece sınırların bulanıklaşmasına ve birleşme korkusunun ortaya çıkmasından kaynaklanmaktadır. Ergenlerin özerklik ve kimlik gelişimi ihtiyacı ilk ayrılma/ bireyselleşme sorunlarını canlandırır. Doctors (1981) annenin empatisinde bir başarısızlık olduğunu varsaymaktadır. Bu başarısızlık çocuğun sabit bir nesne ve kendilik temsili kazanamamasına, içselleştirilmiş iyi nesne edinilememesine ve kendini sakinleştirme becerisi kuramamasına neden olur. Ebeveynlerin ruhsal ve fiziksel beslemesindeki zorluklar sebebiyle Doctors'a göre (1981) kendini yaralayanlar duygularını ifade ettiklerinde ebeveynleri tarafından önemsenmedikleri veya onaylanmadıklarını

hissetme eğilimindedirler. Bu yüzden de ihtiyaçlarını ifade etmelerinin çevresel bir tepki uyandıracağına dair inançları yoktur. Böylece algılanan terk ediliştten kaynaklanan agresif duygular, belirsiz iyi nesneyi ezerek ve reddederek olumsuz kendiliğin içselleştirilmesine neden olurlar. Bu da kendine fiziksel zarar verme davranışıyla sonuçlanabilir (Doctors, 1981).

Bu hastalarda algılanan terk, kişide yutulmakla tehdit edilen yoğun duygular yaratır; çünkü sınırlarının olmaması, diğerinin kaybını kendilik kaybı olarak deneyimlemeye yol açar; kendiliğin kaybı kendini yaralamaya yol açabilir. Kendini yaralama kendiliğin sınırlarını tanımlamaya hizmet eder; çünkü deri, benlik ve öteki arasındaki en temel sınırdır ve kan veya yara izi benlik gerçeğinin bir göstergesidir (Raine, 1982).

Kendini yaralama aynı zamanda benliği ötekinden ayıran farklı ve ayrı bir kendini temsil etme işlevi de görür. Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan bu kişilerin annelerinden yeterince ayrılamadığı ve bağlanmanın ilk alanda yeterince güvenli olmadığı görülmüştür (Carroll ve ark, 1980).

Kendilik kaybı ve terkedilme kaygısı sonucu kendini kesen bir hastanın söyli:

“ilk görüşmemizden sonra sana yapmayacağım konusunda söz vermeme rağmen bugün neden kendimi kestiğimi biliyor musun? Çünkü aniden panikledim, gerçek panik. Belki oyuncak bir bebeğim? Oyuncak bebek olmadığımı görmek için kendimi kesmek zorundaydım... ve kanım vardı. Dün seninle birlikteyken bana dokunmanı çok fazla istedim. Ama korktum. Korktum, çünkü eğer bana bir kez dokunursan bunu yine isterim ve yine dokunursan bunu hep isterim. Ve sen bana her zaman dokunamayacaksın. Er ya da geç uzağa gideceksin. Bana binlerce kez söylemiş olsan da sana yaptığım baskıya dayanamayacak olman konusundaki korkum her gün yenileniyor. Bir gün bıkacaksın ve aramızdaki iletişimi bir gün keseceksin. .” (Trieste, 2002; Akt: Bar-On Baron, 2014).

Kendini kesen ve intihar girişimi olan ergenlerle yapılan çalışmaya göre bu vakalardaki ortak dinamik ayrılma sürecine ilişkin yoğun bir ambivalans olmasıdır. Analist her hastada özellikle anneye ilişkide yoğun bir aşk ve nefret ilişkisi gözlemlemiştir; fakat baba biraz daha mesafeli bir rol oynamıştır. Bu zarar vermeler içselleştirilen anneye zarar vermeyi temsil etmektedir. Kendine zarar verme ayrılma sürecine ilişkin bir mücadelenin anlamı olabilir. Kişinin kanı ayrılık endişeleriyle başa çıkmada geçici bir nesne olabilir. Kendini kesen kişi kendisini keserek özel haklara ve sıcak kana benzersiz erişime sahip olduğunu hisseder. Nesne üzerinde özel haklara sahip olma kendini yaralayanlar tarafından önemli bir unsur olarak görülür ve bu kişilerin semptomları acı çekme üzerinde tüm güçlü bir kontrol arzusunun içerir (Hibbard, 2014).

Kendini yaralama eyleminde bulunan ergenler anneleriyle olan libidinal bağdan vazgeçememişlerdir. Her hasta, bu bağı koparmaya yönelik iç hareketine, böyle bir kopmaya dayanılmaz bir kayıpla sonuçlanacakmış gibi tepki verir. Gelişim sürecindeki gibi normal yas yerine bu hastalar melankoliye benzer tepki verirler. Bu hastaların bir başka özelliği de şiddetli, acımasız ve ilkel bir üst benliklerinin olmasıdır (Friedman ve ark, 1972).

Bu bağlamda bu çalışmada kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan bu kişilerin üst benlik işlevlerini incelemek ve bu işlevlerin zarar verme davranışındaki rolünü ele almak faydalı olacaktır.

Favazza 'ya göre yalnızlık, başkaları tarafından reddedilme ve ayrılma/terkedilme korkusu nedeniyle çaresizlik hisseden kişiler kendilerini yaralayarak teselli bulabilirler. Kendini yaralama davranışında şaşırtıcı olarak gözlenen bu kişilerin eylemlerini bir tartışma veya terapistin tatile gitmesi gibi kişilerarası bir kayıp algısının yaşandığı dönemlerde olmasıdır. Birey genellikle kendini yaralamadan önce son derece gergin, endişeli, öfkeli veya korkulu hissettiğini bildirir. Genellikle, ama her zaman değil, birey ezici bir duyguya ayrışma yaşayarak tepki verir. Başkalarından izolasyon neredeyse her zaman gerçek kendini yaralama eyleminden önce gelir. *Favazza (1989)* kendine zarar vermeyi benlik sınırlarını ayırma ve cinsel (bazen cinsel heyecan eşlik eder) ve agresif gerilimin azalmasını

amaçlayan; ödipal durumu yeniden sahneleme, bilinçdışı içsel nesneye -özellikle anneye-yönelik eylem olarak açıklar (Favazza, 1989).

Ayrılık sürecine giremeyen kendine zarar veren bu kişiler ergenlikte ortaya çıkan cinselliğin, şiddetli baskısından muzdariptirler. Libido ensestiyöz özlemlere dönüşmüştür. Kesme eylemi geçici olarak genitallere saldırının yerini almıştır. Bollas (1992), iki vakaya dikkat çekmektedir: ilki 16 yaşında bir erkek çocuğun 11 yaşında kendini keserek mazoşistik mastürbatuar fantezi geliştirdiğini gözlemlediği olgudur. Bu çocuk orgazmik potansiyelin olgunlaştırılmasından sonra gerçekçi bir nesneyle yer değiştirmeyi başarmıştır. Ancak, kendini küçülten nesne seçimlerine yönelik bir eğilim kalmıştır. İkinci vaka yoğun homoseksüel çatışmaları olan 12 yaşında bir erkek çocuğun tedavisini içermektedir. Buradaki vurgu onun ergen narsizmine ve tümgüçlü mastürbatuar fantezilerinin çözülmesine yönelik çabadır (Bollas, 1992).

2.3.Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışını Mastürbatif Bir Eylem Olarak Açıklayan Çalışmalar

Kendine fiziksel zarar verme davranışı bazı kuramcılar tarafından eylemden önce hissedilen gerginlik, eylemde bulunup bulunmama ikilemi yaşama, eylem sonrasında hissedilen rahatlama duygusu açısından mastürbatif bir eylem olarak görülmektedir.

Kendini yaralama eylemi; cinsel tatmin sunar, cinsel duyguları veya eylemleri cezalandırır veya bunlardan kaçınmaya çalışmada aracı bir rol oynar veya cinsiyeti veya cinsel olgunluğu kontrol etmeye çalışmaya hizmet eder. Kendini yaralama pozitif ve negatif açılardan cinsellikle bağlantılıdır: cinsel doyum elde etmek için aynı zamanda cinsel dürtü sebebiyle kendini cezalandırmaya hizmet eder ve bu dürtünün kökeni olarak bilinçdışı biçimde genital bölgeye zarar vermenin bir ifadesidir (Daldin ve ark, 1988).

Kendini yaralama vücudun bir kısmını yaralayarak aktif eril rolün reddini de temsil etmektedir. Saldırılan organ bilinçdışında saldırılan genitalin ikamesi olabilir. Genital ve

onun yerine geçen ikame erotik ve agresif dürtüleri tatmin edip kendini cezalandırma işlevi görmektedir. Kendini yaralamadaki saldırgan unsur hem aktif hem pasif şekilde olabilir. Kendini yaralama eylemi içe dönük bir nesneye yönelebilir (Bar-On, 2014).

Kendine zarar verme eylemleri suçluluk duygusu uyandıran saldırgan fantezilerin ötesinde ebeveynlere ve kardeşlere yönelik kastrasyon veya yaralama fantezileriyle bağlantılıdır. Ve bu Oedipus kompleksiyle bağlantılıdır. Menninger'in cinsellik modeline göre kendini yaralama negatif duyular kadar pozitif anlamda da cinsellikle bağlantılıdır. Kadının cinsel dürtüleri yüzünden cezalandırılmasının yanı sıra bundan cinsel bir heyecan elde etmesine de hizmet eder. Kendini yaralama gelecekteki cezayı öngörebilir ve bir cezanın peşin ödenmesiyle daha fazla hoşgörüyü izin veren ileriye dönük bir koruma sağlar. Saldırgan organın fedakarlığıyla kendini yaralama bireyi daha fazla aktif saldırganlık olasılığına (ve sonuçlarına) karşı korur (Menninger, 1938).

Tekrarlayan kendini kesme eylemi sembolik olarak mastürbasyonla bağlantılıdır. Adet ve bekaretin bozulmasıyla ergenlik törenleri ve kadınsılığa imrenme arasında genital bir çatışma vardır. Daha ileri klinik araştırmalar kendini yaralamayı ödipal dönemdeki sadomazoşizm, kastrasyon anksiyetesi ve erken maternal kimlik tanımlarının cinsel farklılaşma sürecinde çözülmesi olarak sembolize etmektedir (Woods, 1988).

Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan kadınlar psikoseksüel gelişimin erken dönemlerinde zorluk ve çatışma yaşamışlardır. Bu durumda cinsel gelişimlerinde kendini kesmeyle ifade bulan self penetrasyon eşiti bir probleme yol açmıştır. Buna göre kendini yaralama babayla enest arzusu ve korkusunu temsil eden aynı zamanda bilinçdışı olarak genital organlara zarar verme arzusunu kökeninde taşıyan self penetrasyonun temsidir.

Böylece çatışma cinsel organlardan kesmeye dönüşür, kanama kontrol altına alınır-pasif tecrübe aktif hale getirilir (Cross, 1993; Doctors, 1981; Novotny, 1972; Akt: Suyemoto, 1998).

Kendini kesme otoerotik aktivitenin çarpıtılmış formudur. Erken dönem maternal tutulmanın yoksunluğuna karşı bir savunmadır. Derideki kesiler kadın cinsel organını sembolize ederler.

Böylece kadın cinsel organı, erojenik bölgesi dokunma ve “handling(tutulma)” için açık hale gelirler. Mastürbasyon ve kendini kesme arasındaki benzerliğe gelince ikisi de sosyal standartlara göre kabul edilemez ve gerekçesiz “kendini kullanma”nın ayrı formudur. Bu eylemler öncesinde hissedilen gerginlik ve bunu yapma ve yapmama mücadelesi, takip eden rahatlama hissi görünüşte farklı olan iki aktivitenin benzer yanlarıdır. Kendini kesmeyi uzun zamandır devam eden mastürbasyonu terketmenin takip etmesi tesadüfi olarak bağlantılıdır ya da gerçekten ikisi arasında bağlantı olduğunun ifadesidir (Siomopulos, 1998).

Vücuduna zarar verme amacıyla saldıran kişi dürtülerin kaynağı olarak görülen genitallere yer değiştirme aracılığıyla bilinçdışı bir saldırıda bulunmaktadır. Saldırılan vücudun kısmı genitalleri temsil etmektedir. Bedene kendini yaralamak için saldırırken, bilinçdışı fantezi, dürtülerin kaynağı olarak görülen cinsel organları yok etmektir; yer değiştirme yoluyla, bedenin hangi kısmına saldırılırsa, cinsel organları temsil eder; intihar girişiminde, dürtülerin kaynağı olarak saldırıya uğrayan tüm bedendir. Sakin bir durum fiili intihardan önce gelirken, kendini yaralamada bu sakin olma durumu eylemi takip eder. Bu sakin durumun yaralanmaya rağmen cinsel organların güvende olduğu bir rahatlama olarak anlaşılabilceğine inanılır (Friedman ve ark, 1972).

Kendini yaralama “kendiliğin parçalanması ya da yok edilmesi” duygularına karşı savunma girişimi olarak da görülmektedir. Kendini yaralama, birleşme duygularına karşı savunmada özellikle iyi olabilir; çünkü birçok nesne ilişkileri teorisyeni kendini yaralamayı, kendini yaralamada kullanılan aletleri, kanı veya kendini yaralamanın neden olduğu yaraları ayrılma/bireyselleşmeyi yeniden müzakere etmek için kullanılan geçiş nesneleri olarak görür. Kendini yaralama ergenlikle ilişkili değişikliklerin, Oidipal sorunların yeniden canlanmasıyla bağlantılıdır. Anne ve beraberindeki agresif dürtülerle ilgili artan cinsel fantezilerin, kendini yaralayan ergenler tarafından ezici olabileceğini belirtmektedirler. Kendini yaralayan kişiler, bu fantezilere sahip olmak için bedenleri tarafından 'zorlanmış' hissedebilirler. Bu nedenle kendini yaralama, benlikten ayrı olarak görülen bedeni yok etme veya arıtma girişimidir (Doctors, 1981; Josselson, 1980; Kafka, 1969; Woods, 1988, Akt: Suyemoto, 1998).

2.4. Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışını Geçiş Nesnesi İşlevi Bağlamında Açıklayan Çalışmalar

Winnicott' un dördüncü ve altıncı aylar ile sekizinci ve on ikinci aylar arasında görülmeye başlandığını söylediği anksiyeteye, özellikle de depresif anksiyeteye karşı bir savunma niteliği taşıyabilen geçiş nesnesi ilk “ben olmayan” şeydir ve bu nesne bebeğin uykuya geçerken kullanmadan yapamadığı bir yün yumağı, bir battaniyenin kenarı, bir yastık, bir ezgi, bir sözcük ya da bir davranış olabilir. Bebeklikte başlayan bu tür davranış kalıpları çocuklukta özellikle de yalnız kalındığında ya da sıkıntıyla başetmeye çalışılırken gerekli olmayı sürdürebilmektedir. Hatta sonraki yaşlarda çocuk yoksunluk tehdidiyle karşı karşıya kaldığında, bir nesneye ya da davranış kalıbına duyulan ihtiyaç yinelenebilir. Winnicott için geçiş nesnesi kavramı, iç ve dış gerçeklikle ilişki, yanılısma ve simgesel dönüşüm kapasitesiyle ilgilidir. Geçiş nesnesi terimi, farklılık ve benzerliği kabul edebilecek hale gelme sürecine yer açar. Bebeğin salt öznel olandan nesnellığe yaptığı yolculuğu betimlemeye yarar (Winnicott, 1958).

Hiçbir insan iç ve dış gerçekliği birbiriyle ilişkilendirme geriliminden kurtulmuş değildir ve bu gerilimden kurtulma imkanını sağlayan, sorgulanmayan bir ara deneyim bölgesidir. (sanat, din, vs..) Bu ara bölge, oynarken “kendini kaybeden” küçük çocuğun oyun alanıyla doğrudan bağlantılıdır. Oynarken kendini kaybeden çocuk gibi kendini keserken “kendini kaybeden” ergen de gerilimle başetmeye çalışmaktadır.

Bebekler bireyselleştikçe, genellikle içsel deneyimi ve dış gerçekliği birbirine bağlayabilen, geçiş nesnelerini, hem ben hem de öteki olarak deneyimlenebilen nesneleri kullanırlar. Kendini yaralama ara bir deneyimdir, ergenin iç ve dış deneyimi aynı anda ayırma ve bağlama girişimidir. “Kan hasta tarafından geçiş nesnesi olarak tanımlanır. Kan olduğu sürece, kendi içinde bu potansiyel güvenlik örtüsünü sıcaklık ve rahatlama zarfı verebilecek

şekilde taşır.” Beden canlı ve ölü, kısmen ve bütün, içte ve dışta, benlik ve öteki arasında bir geçiş nesnesi olarak hizmet eder (Kafka, 1969).

Bazen zarar verme eylemi ve nesnesi yerine terapist de geçiş nesnesi olabilir. Hastanın saldırdığı nesnenin bir süreliğine yedeği olabilir, bu hastalar için terapist, ben ve ben olmayandır. Terapist hastaya simbiyotik istekleri yeniden deneyimlemesi ve sembolik yolla ifade edebilmesi için fırsatlar yaratır. Yeniden deneyimleme dönüştürmeye öncülük eder.

Tıpkı geçiş alanının yaratıcılığa imkan vermesi gibi (Woods, 1988).

Kendilerini yaralayan hastaların kendilerini kestikleri bu aletleri sakladıkları, yanlarında tuttukları ve onlara bağlandıklarını gözlemlenmiştir. Kendini kestikten sonra kanını küçük bir tüpün içinde saklayan hasta stresli zamanlarda o kana bakıp rahatladığını belirtmiştir. Bu da bu hastaların eylemlerini yaparken kullandıkları malzemelere ve sonucunda oluşan kanda geçiş nesnesi etkisini hissetmeyi amaçladıklarını düşündürmüştür (Suyemoto, 1998).

Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan kişiler gerginlikten kurtulma, nesneyle çatışma sonucu ortaya çıkan duygulanımla baş edememe, çatışma sonucu oluşan gerginliği kontrol altında tutamama ve çatışmayı ve duygulanımı ifade etmede güçlük yaşamaları sebebiyle eyleme geçişlerle rahatlama sağlamaya çalışmaktadırlar.

2.5. Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışını Duygulanım Düzenleme Güçlüğü Bağlamında Açıklayan Çalışmalar

Bazı kuramcılar kendini yaralamayı duygulanımı ifade etmek için sembol kullanılamamayla ilişkilendirir. Kendini yaralama, duygulanımı boşaltan, birincil süreç deneyimini çağrışım yoluyla ileten, duygulanımsal deneyimi uzaklaştırma ve dışsallaştırma yoluyla kontrol eden ve ötekini duygudan koruyan 'ilkel çağrışımsal bir sembol' olarak kullanılır. Ancak; kendini yaralama, ilkel hissin gömülü olduğu bilgiyi iletmekte ya da kendini yaralayan kişinin sembolik iletişim kullanarak duygu üzerinde ustalık kazanmasına yardımcı olmamaktadır. Kendini yaralama duygulanım düzenleme açısından tahammül edilemez duyguyu ifade etme

ve bu duygu üzerinde kontrol sağlama çabasıdır. Duygu ötekini yok etme korkusu yüzünden öteki tarafından kendine yönlendirilmiş öfke olabilir; ötekinden geldiği düşünülen öfke terk edilmeye veya öteki tarafından reddedilmenin yarattığı acıyla ilgilidir. Kendini yaralama sözel olarak ya da başka bir yolla ifade edilemeyen öfkeyi, korkuyu ve acıyı ifade ve kontrol etme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Kendine zarar verme, tamamen duygusal bir acıya karşılık gerçek fiziksel acıyı hissetme ihtiyacına cevap verir. Kendilerini kesen bireylerin bu eylemleri duygularını sözlü olarak ifade etme problemi ve sembolleri kavramadaki yeteneksizlikleriyle ilişkilidir (Suyemoto, 1998).

Duygulanımın yönetimi kendine zarar vermenin arkasındaki ekonomik motivasyonun bir parçasıdır. Çok kontrollü ve öngörülebilir bir biçimde üretilir. Yaralama eylemi kendini yaratma ve bir kimlik inşa etmeye doğru bir adımdır. Ne kadar acı üretilirse o kadar sahte kimlik oluşur. Bu sahte kendilik mazoşistik izolasyona ve dışsallaştırmaya dayanır. Kendine zarar verme aktarımsal ilişkide tekrarlayıcı mazoşistik durumdur. Kendini yaralama nesneyi kaybetmeye yönelik korkutucu fantezileri uzaklaştırmak veya bozulan içsel nesne ilişkisini onarmak ve yeniden inşa etmek için yapılan son bir kendini kurtarma çabasıdır (Waska, 1998).

Kendini yaralama, kendini yaralamanın yarattığı rahatlama hissi ile veya ailenin, akranlarının veya bakım verenin takviyesi yoluyla çevresel olarak güçlendirilir. Böylece kendini yaralama, kendini yaralayanlar için ortamdan arzu edilenlerin en azından bir kısmını ikincil kazançlarla alınması işlevini görür (Novotny, 1972).

Klinik gözlemler askeri ortam veya ceza infaz kurumu ortamında kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan erkek ergenlerin ikincil kazanç sağlama maksatlı bu eylemlerde bulunsalar da genelde bu ergenlerin askeri ortam ya da ceza infaz kurumuna girmeden önce kendine fiziksel zarar verme davranışında başvurduklarını göstermektedir. Dolayısıyla bu eylemlerin ilk ortaya çıkışından ziyade bu davranışların sürdürülmesinde ikincil kazanç sağlama motivasyonunun olduğu söylenebilir.

Duyguların düzenlenmesiyle ilişkilendirilen kendine zarar verme problemi özellikle elverişsiz çevreyle en aşırı olarak da çocukluk istismarıyla ilişkilendirilir. İçselleştirilmiş reddedilme deneyimi ve strese karşı yardımcı bir yanıt bulma çabası kendine fiziksel zarar verme eylemine yol açabilir (Feigenbaum, 2010).

Kendine zarar verme kendi başına zorluk ve yıkımın merkezi haline gelir. Katlanılmaz ruhsal acıyla başetmeyi sağlayan aynı zamanda da kişiyi sürekli kavrayışıyla tüketen iki ucu keskin bıçaktır. Kendini kesme davranışı gösteren bireyler yoğun bir şekilde öfke, kızgınlık, gerginlik ve anksiyete yaşarlar. Kendini kesme davranışı rahatlama, sakinleşme ve tatmine öncülük eder (Glick, 2010).

Sıklıkla karşımıza çıkan kendine fiziksel zarar verme yolu bedene kesi yoluyla zarar vermedir. Kendine fiziksel zarar vermenin sembolizasyondaki kopuklukla ilişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda ergenin kesi yoluyla kendine zarar vererek bir şeyi sembolize etme ya da sembolize edemediğini ‘kesme’ çabası içinde olduğu düşünülebilir. Sembol oluşumu ekseninden bakıldığında aslında kesilenin ne olduğunu ve kesi ile açılan derinin/bedenin ergen için anlamını ve bunun sembolizasyonla arasındaki bağı anlamak faydalı olacaktır.

2.6. Bedene Kesi Yoluyla Zarar Verme Davranışının İncelenmesi

Freud (1923)’a göre benlik ilk ve öncelikli olarak bedensel benlik’tir; yalnızca yüzeydeki bir varlık değil ama bizzat yüzeyin yansımasıdır. Benlik başta bedenin yüzeyinden gelenler olmak üzere bedensel duyumlardan türemiştir. Dolayısıyla zihinsel aygıtın yüzeylerini temsil etmesinin yanı sıra bedenin yüzeyinin zihinsel bir yansıması olarak kabul edilir (Freud, 1923).

Anziew, Freud’ un bu görüşüne dayanarak ruhsal yapılanma açısından derinin narsisistik bir zarf gibi işlev görerek ruhsallığı ve varoluşsal sürekliliği sağladığını vurgular. İlk libidinal

yatırımların annenin bedenine dokunma yoluyla sağlanırken nesnenin olmadığı durumlarda tasarımların oluşmasını sağlayan şey deridir (Anziew, 1985, Akt.Sever, 2012).

Deri başkasıyla temasın/etkileşimin ilk adımıdır. Kendini yaralama davranışı kendi sınırını yeniden tanımlama ve kendisi ve diğerleri arasındaki sınırı farklılaştırma girişimidir. Yaralama eyleminde bulunan kişi kendini birleşme ve yutulmaya karşı savunur. Anziew'un bu bağlamda kurama katkısı büyük olmuştur. Deri ve benlik fonksiyonu arasındaki bağlantıyı geliştirmiştir. Ruh ve beden arasında köprü kuran “deri benlik” kavramını geliştirmiştir. Bu kavrama göre benlik ruhsal aygıt için bedeni kaplayan deri gibidir. Derinin tüm işlevleri deri benlikte vardır; deri benlikten düşünen benlik ortaya çıkar. Deri benliğin işlevleri: düşünceleri korur, tasarımları ve duygulanımları kapsar, uyarı kalkanıdır, çevre ile olan ilk ilişkilerin kayıtlarını taşır, duyumlar arası ilişkiyi kurar, bireyselleşme sağlar, cinsel uyarıyı destekler ve libidinal boşalımı sağlar. Deri iç ve dış/çevre ve ben arasında bir sınırdır (Parman, 2006).

Deri; holding, duygusallık ve sevgi gibi çocuksu deneyimlerin yanı sıra bu alanların birçok yıkıcı kaybının veya yokluğunun deposudur. Kendini kesme özellikle tutulma deneyimindeki kopmalarla bağlantılı görünmektedir. Deri aynı zamanda başkalarıyla iletişim kurmanın, anlamlı ilişkiler kurmanın birincil aracıdır; dahası, diğerlerinin bıraktığı izler için bir “yazma alanı”dır. Bedene verilen zararlar konuşmak mümkün olmadığında deriye teslim edilmiş çılgınlardır. Bedene başvurma sözün ve düşüncenin boşluğunun işareti, anlamın kaçmasıdır. Çoğu zaman hiçbir tanık aramayan bir izin belirsizliğidir. Sözcüklerle dile getirilemeyen şey kan ve acı dili olur. Yara, dili başka bir düzeye taşımak ister, içinden çıkılamayan ilişkinin hayata karşı çaresizliğin, güçsüzlüğün ötesine geçmek ister. Birey hayatına ya da sorumluluklarına karşı bağırıp çağıracağı veya acısını haykıracağı yerde narsisistik bir zarf olan deriyi yaralayarak kendisine karşı cephe alır (Breton, 2011).

Kesme eylemi iç ve dış arasındaki ara yüze bir saldırıdır. Kesme eylemi sınırı keskinleştirmek için bedenle kurulan bir bağlantıdır. Kesme bedenin bütünlüğü ve sürekliliğine; kapsayıcılığı ve kalıcılığına, göbek bağına, kim olursa olsun ötekine duyulan ihtiyaca bir saldırıdır. Derinin kesilmesi ve kanın tükenmesi, eylemi gerçekleştiren ile dünya

arasındaki, eylemi gerçekleştirenle içsel nesneleri arasındaki sınırsızlık sınırını bunun yanı sıra yaşamının başlangıcında kendisine bir sakinleşme hissi vermeyen delikli bir ebeveynsel kapsayıcılığı sembolize eder (Bar-On, 2014).

Rosenthal (1990) kendini kesme sonrasında ortaya çıkan kan akışının açık bir biçimde kapsanmamış olanın dökülmesini ifade ettiğini söyler. Bion'a göre deneyimleri patolojik olmayan yollarla metabolize etme kapasitesi; eylem yoluyla duyguların derhal boşaltılmasına geçmek yerine sıkıntı karşısında düşünme olasılığını içeren kapsanma kapasitesine bağlıdır. Kendini yaralama deneyimi olan pek çok insanın kapsanmaya ilişkin deneyimi sınırlıdır. Kesme katlanılamaz olan gerilimi rahatlatır. Benlik yitimini sonlandırır ve kişiye hızlı dalgalanan duyguları ve düşünceleri üzerinde kontrol hissi sağlar. Diğer nedenleriyle öfkeyi azaltır, yabancılaşma hissinden ve çoklu kişiliğin baskısından kurtulmayı sağlar, öfori, güven ve biriciklik hissini artırır, cinsel duyguları artırır veya azaltır ve diğer insanları manipüle eder (Rosenthal, 1990).

Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan erkek ergenlerin bu davranışlarını askeri ortam veya ceza infaz kurumu ortamında sıklıkla yinelemeleri eylemleriyle rahatlama ve duygulanımlarını ifade etme çabalarının yanı sıra insanları manipüle ederek ikincil kazanç sağlama maksatlı olabilmektedir.

Kesme eyleminde bulunurken acının görece az olması 'kesi' yoluyla kendine zarar vermenin tercih edilmesinin en önemli sebeplerinden biridir. Bunun yanı sıra kesi yoluyla ortaya çıkan kan akışının sağladığı rahatlama aslında 'içerdeki kötünün dışarı akması' nın sağladığı rahatlamadır. Bu eylemde acının görece az olması ya da olmaması Freud'un 'haz ilkesini' akla getirmektedir. Buna göre birey her zaman acıdan kaçarak hazzın peşine düşer. Burada hazzın peşinden gitme ve kendine zarar vermenin iki uçta olduğu paradoksal bir durum ortaya çıkmaktadır (Millard, 2013).

Bu paradoksal durum kendine zarar veren bireylerin ruhsal acıyı bastırmak adına fiziksel acıyı tercih ederek ya da bütünü korumak adına kısmi yıkıcılıkla yaşamlarını korudukları düşünülecek olursa Freud'un haz ilkesinden çok da uzaklaşmış sayılmayabilir.

Kendini yaralama sadece içsel deneyimi doğrulamaya hizmet etmez, aynı zamanda bu hissin derinliğini başkalarına da ifade etmeye hizmet edebilir; çünkü kendini yaralayanlar sözel ifadede zorluk çekerler. Kendini yaralayanların dil yoluyla duygularını ifade etme güçlüğü Winnicott'ın bir bebeğin dileği, bebeğin sembolleri kullanma kapasitesini geliştirmesidir, fikriyle ilişkilidir. Kendini yaralayanların anlaşılmazlığı güven duygusunun başarısızlığı ve bununla ilişkili olarak sembollerin algılanmasındaki yetersizlikle ilişkilidir (Doctors, 1981).

Dil duygulara mesafe almak ve duygulanım düzenleme için kullanılamıyorsa kendini uyarmak iyi bir alternatif olabilir. Kendini kesmek kendini rahatça ifade etmenin ve duygularını ve zihninin dışındaki dünyayı kesmenin ve diğer insanlardan kopmanın bir yolu olarak görülmüştür (Woods, 1988).

Sessiz olan duygusal ve ailesel bir durumu 'kesme' çabası olarak ilk kesme, kesmenin genellikle kapsanma ve sembolizasyonda bir başarısızlık anlamına geldiğini gösterir. Kendini yıkıcı diğer eylemlerin (tıkınırcasına yeme-kusma, kendini aç bırakma gibi sindirimin psişik ve psikolojik etkilerini düşündüren eylemler) aksine kesme cildin anlamlarını ön plana çıkarır. Anziew' a göre deri erken dönem sevgi ve ağırlı duygusal/fiziksel temasın olduğu yerdir. Deri vücudu bir arada tutar ve bu şekilde birlikte nasıl hissettiğimizi ifade eder. Sahip olunan duygulardaki bozulmalar derinin parçalanması aracılığıyla kolayca ifade edilir. Kendine zarar verme eylemleri fiziksel ve zihinsel ağrının derinlemesine iç içe doğasını gösterir. Kesme, vücuttaki herhangi bir eylem gibi, ritüelleşebilir ve belirli bir noktada, iletişim kurmak için bilinçsiz bir çaba gibi değil ve daha çok kendini bir arada tutmanın bir yolu gibi olabilir. Kesme, sembolizasyonu provoke etme potansiyeline sahip bir eylemdir (Brady, 2014).

Green (1975) 'in orijinal kelime sembolü tartışmasında ikiye bölünmüş nesne, taşıyanlar iki parçayı birleştirebildiklerinde bir tanıma işareti olacağını söyler. Kesme eylemi analistte

güçlü duyguları ortaya çıkarma potansiyeline sahiptir. Analistin duyguları içindeki bu ayrıntı hastaya bir parça geri döner. Bu iki iletişimin buluşması (hastanın kesme eylemi ve analistin zihnindeki detaylanma) aralarında potansiyel bir boşluk yaratabilir. Analiz çalışması analisti büyük çaba sarf etmeye zorladığında bile, hastanın zihinsel işleyişinde zihninde bir resim oluşturmaya neden olur; analist kendi içinde benzer süreçleri gözlemleyerek iletişimin kaynakları ve oluşumu arasındaki ilişkiyi anlamak için hastada eksik olanı sağlar. Ama sonuçta asıl analitik nesne ne hastanın tarafında, ne de analistin üzerindedir; ancak bu iki iletişimin aralarındaki potansiyel alanda buluşmasındadır. Green'in analistteki benzer süreçlere yaptığı vurgu, Bion'un yansıtma özdeşim, düşlem ve kapsayıcı işlevin kavranmasıyla tamamen uyumludur. Kendini kesme deneyimi duygusal deneyimi kesmeyi ifade etmeye hizmet eden bir eylemdir. Bir anlamda durumu duygusal acıdan bedensel işgale doğru değiştirir. Böylece, kesme kaotik duygulardan uzaklaştırabilir ve detaylandırma ve anlaşılma şansı sağlayabilir. Duygusal sorunlara mekanik bir yanıt olabilir ve yara izleri yardım çılgınlıkları yerine onur rozetleri olabilir. *Brady (1991)*'e göre Green'in analistteki "benzer süreci", Bion'un annesel düşlem yoluyla dönüştürülen yansıtma özdeşimin kavramsallaştırılmasıyla da uyumludur. Metabolize olmayan beta elementler alfa elementlere dönüştürülebilir ve hastaya geri gönderilebilir. Böylece sembolleştirilen duygusal acı kendine zarar verme eyleminin önüne geçer (Green, 1975, Akt: Brady, 1991).

İlk kesme deneyimleri özneyi şok edebilir ve bu da onları iletme ihtiyacına yol açabilir. Başlangıçta kendini kesen ergen genellikle birisine kendi kesiklerini gösterir ve bu kişi acil bir duygusal problem olduğunu görerek bir sembolün diğer "bölümünü" gerçekleştirmeye başlayabilir. Düşünüldüğünden daha fazla ritüel olan kesme eylemi Green'in anlamlı olması için önerdiği eşleşen kısmı sağlayabilen kolaylaştırıcı bir ortamla karşılaşılmadığını düşündürebilir. Daha sonra özne, yerleşmiş olan kesikleriyle yalnız başına ruhsal izolasyonda kalır. Ergenlerin kendi kendini yıkıcı bir eyleme çekilmesi, genellikle büyük duygusal durumlarla boğuşmanın ailevi yetersizliğiyle ilgilidir. Kesme bir belirti olarak kurulduğunda, duygularla başa çıkmanın alternatif bir yolu haline gelir. Ergende (ya da ailede) ortaya çıkan duygularla ilgili ilk anlaşmazlık beden üzerinde semptomatik eylemin gelişmesine neden olur. Erken dürtüsel kendini kesme eylemleri iletişim işlevi açısından ergen ve çevresindekileri sarsıcı düzeyde endişelendirir. Tedavi bu noktada aranır. Kesme

eylemi, kapsanma ve sembolizasyondaki başarısızlıkları içerir ve kendi kendini kesmede belirgin olan bedenle rahatsız olan ilişki, sorunlu bilinçdışı nesne ilişkilerini temsil edebilir (Brady, 1991).

Kendini kesen genç, dolaylı olarak vücuduna çarpık bir ilişki taşır. Bu rahatsız edici semptomlar genellikle kişinin önceki organizasyonu değişmek zorunda kaldığında ergenlik döneminde gelişir. Ergenlik süreci ergenliği heyecan ve agresyonla bataklığa düşürmekle tehdit eder. Kesen kişi aynı zamanda kesilmekten dolayı acı çeker. *Anderson (2005)* bu semptomu potansiyel olarak bir iç nesne ilişkisinin iki tarafını ele geçirme olarak tanımlamaktadır. Kendini kesen ergen hastaların bilinçdışında istismar edilen anne ve istismar eden babayla erken özdeşiminin bir ifadesi olduğunu görülmüştür. Bu gözleme göre kesme eylemi, bir nesneye yapılan saldırıyı ve/veya istismar edilen bir nesneyle özdeşleşmeyi temsil edebilir (*Anderson, 2005*).

Pao (1969) yaptığı araştırmada kesi yoluyla kendine zarar veren kız hastanın gerilim hissi boyunca kendini kesme/kesme fikriyle mücadele ettiğini ve çok kısa bir anda kesme eylemi gerçekleştiğinde kişinin eylemin ve acının farkında olmadığını görmüştür. O esnada kişi tamamen kendine dönük ve çevreye ilgisizdir. Eylemden çok kısa bir zaman sonra sıcaklık hissi, kanın akışı ve yaradan sızan görünüş deneyimlenir. Yapılan eylem fark edildikten sonra geçici olarak suçluluk, tikslenme ve pişmanlık hissedilir; fakat eylemi yapan kişi yine de memnun olur; çünkü ‘her şey bitmiştir.’ Kişi bu esnada kesme eyleminin ve acı hissinin farkında olmasa bile yaranın genişliğini ve derinliğini sınırlamak ve yerini belirlemek için oldukça dikkatlidir. Gerginliğin kökenini göz ardı ederek gerginlik hastayı kendine dönük, otoerotik ve aktüel nesnelerle tamamen ilgisiz hale getirir. Sadistik ve mazoşistik dürtülerin eşzamanlı baskın olduğu benlik durumuna gerilemesine neden olur.

Kesme eylemi; kesme ve kesme düşüncesinin mücadelesini başlatan gerginliği ortadan kaldırır; çünkü aynı zamanda, kesme ve sonrasındaki kaygılar sayesinde kesme eyleminde bulunan kişi, kesme eylemi için zemin hazırlayan çatışmaların reddedilmesinde veya bastırılmasında başarılı olmuştur. Kesme eylemi, aslında kabul edilen kastrasyonun inkarının sembolik bir ifadesi olmaktadır. Bu yüzden kızlarda daha yaygın görülmesi anlaşılmaktadır (*Pao, 1969*).

Ergenlikte kişi kendini keserek aslında duyulmayan sessizliğini kesme çabası içindedir. Aslında bir çeşit iletişim kurma arayışındır. İhtiyaçlarını duyup anlayan kapsayan işlevin yetersiz olması ergeni bedeni aracılığıyla yardım aramaya iter. Eğer bu yardım çığlığı duyulmazsa ergen duyulması için daha yıkıcı eylemlere başvurabilir. Eğer duyulur ve desteklenirse de kendini keserek gizil bir yardım isteme çabası yerine sembolik ifadelerle bunu yapabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERGENLİKTE KENDİNE FİZİKSEL ZARAR VERME DAVRANIŞI

Yapılan çalışmalar ve klinik gözlemler göstermektedir ki kendine fiziksel zarar verme davranışını sıklıkla ergenlikle beraber ortaya çıkmaktadır. Bu eylemlerin ergenlikle beraber ortaya çıkması kuşkusuz ergenlik dönemi sorunsallarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Araştırmamızda erkek ergenlerin sembol oluşturma güçlükleri üst benlik oluşumu ve babasal özdeşim açısından incelenecektir. Bu yüzden öncelikle ergenlik dönemi, kendine fiziksel zarar verme davranışıyla ilgili ergenlik dönemi sorunsalları, bu sorunsallar ve eyleme geçme arasındaki ilişki ve bunların antisosyal eğilimle bağlantısı ele alınacaktır.

Cilt üzerine açılan kesiler (skarifikasyonlar) son birkaç yıldır artan ilginin nedeni olmuşlardır. Pek çok ülkede yapılan araştırmalar, bazı şartların ve çevrelerin (özellikle hapisane ortamı gibi) ve bazı patolojilerin (ör: otistik problematikler gibi) haricinde kesiye başvurunun buluş çağı süreciyle ve ergenlik değişimleriyle bağlantılı olduğunu göstermiştir (Matha,2009 Çev.Göksu,2009).

3.1. Psikanalitik Kurama Göre Ergenlik

Ergenlik cinsel organların fizyolojik gelişmesiyle başlayan, bülüğa ermişlikle yetişkinlik arasındaki dönem olarak tanımlanmaktadır. Ergenliğin fizyolojiye dönük bir tanımlaması olmasına rağmen bir devrin kapanıp (çocukluk) bir devrin açılmasına (yetişkinlik) öncülük etmesi bağlamında ruhsal açıdan derin ve Bion'un deyiimiyle ''duygusal çalkantı''nın yoğun, değişimlerin hızlı ve çok fazla olduğu bir dönemdir. *Ergenlik* değişim, başkalaşım ve

dönüşüm demektir. Ergenlik döneminde birey hem bedensel, hem ruhsal, hem de toplumsal alanda değişime, dönüşüme uğrar (Bion, 1977).

Freud 1905 yılında yayımladığı “Cinsellik Üzerine Üç Deneme” isimli eserinde ergenliği çocuklukta cinsel hayata son şeklini veren zaman olarak tanımlar. Freud bu eserinde cinselliğin ergenlikte ortaya çıkmadığını yaşamın ilk dönemlerinden beri var olduğunu söylemektedir; ancak çocuksu cinsellik ve genital cinselliği birbirinden ayırmaktadır. İlk cinsel doyumlar yaşamın sürmesini sağlayan bedensel işlevlere dayanarak gelişmiştir. Ergenlikte ise erotojenik bölgelerin genital bölgenin önceliğine tabi tutulması, yeni cinsel amaçların kurulması ve aile dışında yeni cinsel nesnelerin bulunması temel özellikleri olarak nitelenmiştir. Ergenliğe kadar cinsel dürtü oto-erotiktir; fakat ergenlikte dışarda bir nesneye yönelir. Yeni cinsel amaç iki cinsiyete çok farklı işlevler atadığından cinsel gelişimleri artık büyük ölçüde ayırmaktadır. Normal cinsel yaşam şefkat ve şehvet akımının hem cinsel nesneye hem de cinsel amaca yönelik olmasıyla sağlanır. Cinsel dürtü artık üreme işlevlerine tabidir. Bedenin cinselleşmesi ve şehvetin ortaya çıkmasıyla anne baba çocuksu nesneler olarak artık tehlikelidirler; enstest yasağı onlardan vazgeçme ve yeni nesneler bulmayı zorunlu kılar. Ergenlikte arkadaşların ve ev dışı ilişkilerin ebeveynlerden daha önemli olması da bununla ilgilidir (Parman, 2017)

Ernest Jones 1922 yılında yayımladığı “Ergenliğin Bazı Problemleri” isimli metninde bireyin yaşamının ikinci on yıllık döneminde ilk beş yılda geçirdiği gelişmeyi nasıl yeniden topladığını ve genişlettiğini gösterir. “Ergenlik çocukluğun tekrarıdır, bireyin ergenlik döneminde gerekli gelişim aşamalarından geçeceği kesin yol büyük ölçüde çocuklukta gelişim şekliyle belirlenir” der (Jones,1922).

Kimlik gelişimini nesne ilişkileri teorisine dayanarak açıklayan Peter Blos (1962), ergenlik dönemini beş evreye ayırmış ve bu dönemi ikinci ayrılma-bireyselleşmenin gerçekleştiği dönem olarak görmüştür. Bu dönemde ayrılma-bireyselleşmeyi sağlayan şey infantil aşk nesnelerinden kopup dışarda bir nesne edinmektir. Blos’a göre ödipal çatışma ergenliğin sonunda çözüme kavuşur (Blos,1962, Akt. Demir, 2017).

Ergenlik döneminde birey pek çok yeni gerçeklik ve çatışmayla karşı karşıya kalmaktadır. Ortaya çıkan bu duygusal gerilimler ve artan dürtüler ergende pek çok farklı davranışın ve patolojinin görülmesine neden olabilmektedir. Kendine fiziksel zarar verme bu davranışlardan biridir. Fakat her ergen kendine zarar verme eyleminde bulunmaz. Ergenlikte karşılaşılan bazı sorunsallar ve bunları ele alış biçimi kendine fiziksel zarar verme davranışına zemin hazırlar. Bu yüzden öncelikle kendine fiziksel zarar verme davranışıyla ilgili ergenlik dönemi sorunsallarını anlamak faydalı olacaktır.

3.2. Kendine Fiziksel Zarar Verme Davranışıyla İlgili Ergenlik Dönemi

Sorunsalları

Freud (1905) yılında ele aldığı metninde “Ergenliğin gelişile birlikte çocukluk cinsel yaşamına nihai şekli verilir. Bu süreç nihai cinsel yaşamın bir öncüsüdür.” der. Bu metninde Freud ergenlikte yapılması gereken düzenlemelerin yapılmaması durumunda patolojik bozukluklar görülebileceğini söyler (Freud, 1905). Daha sonraki 1923’teki yazısında Freud üst benliği ödipal kompleksin mirasçısı olarak gördüğünü söyler. Ödipal çatışmanın çözümü yeni bir zihinsel yapı olan üs tbenlik oluşumuyla sonuçlanır. Bu yapıda vicdan, idealler ve özeleştirinin insanın iç yaşamının bir parçası haline gelir ve artık ebeveynlerle ilişki bağımlı olmayan bir biçime dönüşür. Başka bir deyişle içselleştirme gerçekleşir. Ödipal özdeşim, latans ve ergenlik dönemi boyunca ve kişinin kendisi ve diğer insanlarla gelecekteki ilişkilerinin gelişiminde merkezi bir rol oynar. Üst benlik bileşeni, ödipal çatışmanın çözümü ve benlik içinde yapısal olarak gerçekleşecek olan gelecekteki değişikliklerin ödipal özdeşim yoluyla veya ergenlik döneminde olduğu gibi benliğin idin talepleri ve üst benliğin beklentileri arasında arabulucu işlevini değiştirme yeteneğiyle sonuçlanan geçici özdeşimler yoluyla belirlenir. Üst benliğin bileşeni ergenlik sürecinde değişiyor gibi gözükse de ergenlikte bu yapılar benlik aracılığıyla yeniden düzenlenir (Freud, 1923).

Bu yeni düzenlemeler çocuksu nesnelerin terkedilip dışardan nesneye yönelmeyi, özdeşimin tamamlanmasını ve yeni ilişkiler kurulmasını kapsar. Eğer ergen bu alanlarda başarılı olamazsa artan dürtüler ve enstüel fantezilerle başedemeyip patoloji geliştirebilir; kendine fiziksel zarar verme eylemi de bu fantezileri dönüştürüp sembolize edememe sonucu ortaya çıkabilir.

Anna Freud (1958) ergenlik dönemindeki görevin anneden farklılaşma olduğunu belirtir; ergenlik kaygılarının ve patolojilerinin, çocuksu aşk nesneleriyle bağı koparma ihtiyacı ile ilgili olduğunu söyler. Bu bağların kopmaması sevginin nefrete dönüşmesi, isyanın bağımlılığa dönüşmesi, duygulanımın tersine çevrilmesi çocuksu nesne bağlarına karşı aşırı savunma manevralarına neden olabilir. Ancak aşk nesnesine duyulan ihtiyaca karşı savunulan düşmanlık benlik için tahammül edilemez hale gelir ve kendisine karşı savunulması gerekir; bu da ebeveynlere dışa doğru yansıtma yoluyla sonuçlanır veya kendini yaralama yoluyla içe doğru yansıtmayla sonuçlanır. Ergen duygusal bir mücadele ve dahası aşırı baskı ve yakınlık ile uğraşır. Libido kendini ebeveynlerden ayırma ve yeni nesneler canlandırma noktasındadır. Geçmişin nesneleri için yas tutulması kaçınılmazdır. Libidinal çözüm ne olursa olsun her zaman şimdiki zamanla ilgili bir meşguliyet olacaktır. Anna Freud'a göre ergenlikteki patolojiler hastanın benliğinin olgunlaşmamışlığı ve zayıflığından; hayal kırıklığına karşı toleransın düşük olmasından ve ruhsal ekonomilerinde sözelleştirmenin daha az önemli hale gelirken eyleme geçmenin daha fazla önem kazanmasından kaynaklanmaktadır (Freud, 1958).

Laufer'e göre ergenlik ödipal çatışmanın çözümü, cinsel özdeşimlerin sabitlendiği ve beden imajının kurulması anlamına gelmektedir. Ergenlik döneminde cinsel arzuların içeriği ve özdeşimler geri dönülemez biçimde cinsel kimliğe entegre olurlar. Ergenliğin temel işlevi son cinsel organizasyonun kurulmasıdır. Ergenliğin üç gelişimsel görevi vardır: ödipal nesnelerle olan ilişkideki değişim, akranlarla ilişkideki değişim, bedene yönelik tutumla ilgili değişim. Ödipal çatışmanın çözülmesiyle bütün regresif doyumlar üstbenlik tarafından ya kabul edilebilir ya da edilemez olarak nitelendirilecektir. Dahası, gelecekteki cinsel yönelim ve kişinin "nihai cinsel organizasyonu" açısından oedipus kompleksinin çözümü "merkezi mastürbatuar fantezi" olarak tanımlanan şeyleri düzeltir. Bu fantezi regresif doyumları ve temel cinsel özdeşimi içerir. Bu fantezinin içeriğinin kaderi ergende normal ve patolojik gelişimin anlaşılması açısından önemlidir. Ergenlikle ilişkilendirdiğimiz ve normal gelişimin bir parçası olarak kabul edilen birçok eyleme geçme davranışı ergenin merkezi mastürbatuar fantezisini bütünleştirmenin yeni yollarını bulma çabasının yansıması olarak görülüp anlaşılabilir. Ergenlik döneminde ortaya çıkan çökmeler ve bazı psikotik ataklar, merkezi mastürbatuar fantezinin içeriğini genitalite bağlamında entegre etmenin

yeni yollarını bulma çabalarında benlik için mevcut olan tek çözümü temsil eder. Laufer'in ergenliğe bakışındaki önemli noktalardan biri de bedene verdiği önemdir. Laufer bu dönemde ortaya çıkan patolojilerin özellikle bedene yönelik yıkıcı davranışlar olduğunu öne sürer. Dolayısıyla merkezi mastürbatuar fantezinin genitalite bağlamında bütünleştirilememesi ve cinsel özdeşimin kurulamaması bedene yönelik zarar verme eylemlerine yol açabilir.

Ergenlikte bireyselleşmenin izlerini görürüz. Yeni bir psişik yapı oluşturulur ve içsel nesnelerden ayrılır. İnfantil bağımlılıklardan kurtulma çabası ergenlik göreviyle uyumludur. Ergenlikte çocuksu libidinal bağımlılıktan geri çekilmeyle latans dönemin alışılmış benlik bağımlılıkları reddedilir. Bu yüzden ergenlikteki benlik zayıflığı yalnızca güçlenen dürtüden değil; büyük ölçüde ebeveynsel benlik desteğinden kopmadan kaynaklanır. Eyleme geçme, öğrenme bozuklukları, amaçsızlık, erteleme ve negatifik gibi görünen benlik rahatsızlıkları sıklıkla çocukluk nesnelerinden ayrılmanın başarısızlığını gösteren semptomatik belirtilerdir ve sonuç olarak bireyselleşmedeki başarısızlığı temsil ederler. Okuldan kaçmalar, “serseriliğe” giden eylemlere varan, uyuşturucu kullanmaya varan yoğun formlara bürünebilirler. Bu özellikleri gösteren ergenler kendilerini kesin ve nihai olarak ailelerinden çıkarılmış hissederek ve nesiller arası faydalı bir iletişimin olmadığını düşünürler.

Ergenlik sürecinde normal olan latans boyunca özdeşim ve üstbenlik organizasyonu yoluyla çocuksu nesneye olan bağımlılığın azalmasıdır. Ödipal ve preödipal nesne ilişkilerinde üst benliğin kökeni bu oluşumu ergenlikte radikal bir gözden geçirmenin kökeni haline getirir. Ergen davranışının çocuksu nesne tatminine karşı dikte edilmesi durumunda ergende üst benliğin yeniden düzenlenmesi imkansızlaşır veya bir başka deyişle ergenin bireyselleşmesi eksik kalır. Bu da ergenin bireyselleşmek için aşırı davranışlar sergilemesine yol açabilir.

Talat Parman ergenlik dönemini tanımlamak için “ergenlik uğraşı” ifadesini kullanmaktadır. Parman' a göre bu uğraş üreyici cinselliğin ortaya çıkışıyla bedenle olan ilişkinin değişimi, çocukluğun koruyucu üst benliğinin acımasız bir üst benliğe yerini terketmesi tehlikesi, özdeşleşme açısından Oedipus öncesi özdeşleşmelerle sonrası özdeşleşmeler arasında gidip gelmesi ve özdeşleşme kararsızlığına bağlı olarak narsisistik destek ve iç-dış sınırlarında

ortaya çıkan belirsizlik ergeni kimliğinin kökenlerine götürür. Ergenlik çocuksu bedenin, çocuksu tümgüçlülüğün, anne baba imgelerinin gücü ve kapasitelerinin terk edilmesi ve yeni bir zamansallığa geçiş açısından önemlidir (Parman, 2017).

Winnicott ergenlik için kasvet içinde çabalamaktır, der. Ergen kendisine sunulan anne baba imgeleriyle özdeşleşme, erken bir cinsel olgunlaşma veya sportif ve zihinsel etkinliklere yönelme olanaklarını reddeder ve kasvetin egemen olduğu yaşam alanını yeğler. Çünkü sıfırdan yola çıkmak ister. Kendini gerçek hissetmek için savaşılmaktadır. Hedefi bir kişisel kimlik oluşturmaktır. Winnicott daha sonra çocuk ve ergeni düşlemleri açısından da karşılaştırır ve “Çocuğun düşleminde ölüm varsa ergeninkinde öldürme vardır. Büyüme erinlikte önemli bir güçlük olmadan gelişimini sürdürse de büyük manevra sorunlarıyla karşılaşma riski vardır; çünkü büyümek anne babanın yerini almak demektir. Bilinçdışı düşlemde büyümek doğası gereği saldırgan bir eylemdir. Çocuk artık çocuk boyunda değildir.” der. Daha sonraları da “erişkin olmanın yolunun bir başka erişkinin cesedinin üstünden geçmek” olduğunu söyler. Winnicott’ a göre ergenliğin gerçekliğe yeni bir uyumu zorunlu kılması ve kendiliğin zayıflığının bağımlılığını gündeme getirmesi önemli iki aşamadır. Bu süreçte benliğin yeni düzenlemesi olan “kendilik” le bütünleşme ve özümseme uğraşları temel uğraşlar olup bilinçdışı süreçlerdir. Winnicott “ergenler önce kolay çözümleri yani şu ya da bu özdeşleşmeleri reddeder” demiştir. Çünkü onların önce dibe vurmaları, kendilerini bulamadıklarını hissetmeleri gerekir. Sıfırdan başlayıp kendilerini “gerçek hissetmek” için kendilerine kimlik oluşturma savaşımı içine girerler (Parman, 2017).

Gerileyen bir doğaya sahip ergenin benlik durumları sözel yani sembolik iletişimden farklı olarak eylemin diline dönüş ve dahası duygulanımın, dürtünün ve çatışmanın bedenselleştirilmesi olarak bedensel eylemine dönüş olarak tanımlanabilir. Bedensel eyleme dönüş birçok fiziksel şikayet ve ergenliğin çeşitli durumlarından sorumludur: anoreksiya, psikojenik obezite gibi..

Bedensel eyleme dönüşün yollarından biri de bedene yönelik zarar verici davranışlardır. Bu davranışlarda bulunan erkek ergenler genellikle antisosyal eğilim göstermektedirler. Bu ergenlere sıklıkla ceza infaz kurumunda ya da madde bağımlılığı kliniklerinde

rastlanmaktadır. Tekrarlayıcı biçimde kendine fiziksel zarar veren erkek ergenlerde suça sürüklenme ve/veya madde kullanımı görülmesi antisosyal eğilim ve erkeklerde kendine zarar verme davranışı dinamiklerinin birbiriyle ilişkisi olduğunu düşündürmektedir. Bu çalışmanın örneklemini de Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yatan erkek ergenler oluşturmaktadır. Bu bağlamda antisosyal eğilimin altında yatan dinamikleri anlamak faydalı olacaktır.

3.3. Ergenlerde Kendine Fiziksel Zarar Verme ve Antisosyal Eğilime

İlişkin Genel Psikanalitik Görüşler

Antisosyal eğilim genellikle ergenlikle beraber başlayan kişinin okul, iş ya da aile yaşamında sorunlar yaşamasına neden olan davranışlardır. Antisosyal eylemlerde bulunan kişiler sıklıkla bu davranışlarından ötürü pişmanlık ya da suçluluk duymazlar. Başkalarının haklarına, eşyalarına ya da bedensel bütünlüklerine saldırıda bulunarak bu davranışlarını sergilerler. Bu davranışlar genellikle yalan söyleme, çalma, yıkıcı davranışlarda bulunma, alkol ya da madde bağımlılığı ve risk içeren eylemler şeklindedir. Ergenlerde bu davranışların sonucu olarak okulda problem yaşamaları ve akademik başarılarının düşük olması yaygındır.

3.3.1.Sigmund Freud'un Antisosyal Eğilime İlişkin Görüşleri

Freud saldırganlıkla ilgili ilk görüşlerini Cinsellik Üzerine Üç Deneme (1905) isimli eserinde sadizm bağlamında belirtmiştir. Freud bu eserinde: “Erkeklerin cinselliği saldırganlığın bir ögesini içerir; boyun eğdirmeye yönelik bir arzudur.. Böylece sadizm, bağımsız ve abartılı olan ve yer değiştirme ile liderlik konumunu ele geçiren, cinsel dürtünün saldırgan bir bileşenine karşılık gelir.” der (Freud, 1905). Dürtüler ve Dürtülerin Akıbetleri (1915) makalesinde saldırgan ve yıkıcı eğilimleri ve nefreti, cinsel dürtülerden çok kendini koruma dürtüleriyle ilişkilendirir (Freud,1915). Haz İlkesinin Ötesinde (1920) makalesinde ise kendini koruma dürtüleri ve cinsel dürtüler kuramını reddeder ve yaşam ve ölüm dürtüleri kuramını öne atar (Freud, 1920). Saldırganlık dürtüsü Freud'un kuramında dolaylı bir biçimde ölüm dürtüsünün bir türevi olarak ifade bulur (Tükel, 2014).

Uygarlığın Huzursuzluğu isimli yapıtında Freud uygar biçimde toplumsal olarak yaşamımızı zorlaştıran şeyin içimizdeki saldırganlık eğilimi olduğunu söyler. Bu eğilim tüm sevgi ve şefkat ilişkilerinin temelinde vardır. İnsanların saldırganlık eğilimlerinin tatmininden vazgeçmeleri kolay değildir, bu eğilim olmadan rahat hissedemezler. Ancak uygarlığın bir gereği olarak yalnızca cinsel değil, saldırgan eğilimlerin de kontrol altında tutulması gerekmektedir. Uygarlığın temelinde bireysel arzuların değil; toplumun gücünü vardır. tek başına birey tatmininden çok toplumun tüm üyelerinin tatmin olduğu bir düzen yaratılmasını sağlayan ey ilkel kabilelerde ‘baba’ ya da kabile lideri iken günümüzde bu düzeni sağlayan şey yasa, hukuktur. Yasaya uymak dürtüleri feda etmeyi ve kontrol etmeyi gerektirir (Freud, 1930).

Uygarlık kendisi için tehdit olan saldırganlığı içe atar, içselleştirir, aslında gelmiş olduğu yere geri gönderir, yani bireyin kendi benine yöneltir. Üstbenlik olarak benin geri kalan bölümlerinin karşısında duran ve "vicdan" biçimini alarak, benin aslında başkalarında, yabancı bireylerde tatmin etmekten hoşlanacağı aynı katı saldırganlık eğilimini bene karşı gösteren bir ben bölümü tarafından devralınır. Katı üstben ile hâkimiyeti altındaki ben arasındaki gerilime suçluluk duygusu deriz; bu, kendini cezalandırılma gereksinimi şeklinde dışa vurur. Yani uygarlık, bireyin tehlikeli saldırganlık arzusunun üstesinden, bireyi zayıf düşürerek, silahsızlandırarak gelir. Vicdanla kontrol altına alınan saldırganlık toplumsal düzeni mümkün kılar (Freud, 1930).

Freud bazı suçların ahlaki bilinç eksikliğinden değil suçluluk duygusu yüzünden kaynaklandığını savunur; fakat bu suçluluk duygusunun eylemin sonucu değil, eylemin nedeni olduğunu ve hatta kişinin eylemiyle bir rahatlama sağlamaya çalıştığını öne sürer ve şöyle der:

“Çok saygın birçok kişi bana gençliklerinden ve özellikle ergenliklerinden söz ederken, bu dönemde hırsızlık, aldatma ve hatta yangın çıkartma gibi yasadışı eylemler nedeniyle suçlu duruma düştüklerini aktarmışlardır. Yaşamın bu döneminde ahlaki yasakların kişi üzerindeki etkisinin zayıflığını bildiğimden, önceleri bu açıklamalar üzerinde pek durmaz ve bunlara özel bir anlam vermeye çalışmazdım.

Ancak daha sonra, analize aldığım hastalarımın geride bıraktıkları gençlik yıllarında işledikleri suçlar üzerinde daha derin bir inceleme yapmaya karar verdim. Psikanalitik çalışma şu şaşırtıcı sonucu ortaya çıkardı: bu eylemler yasak oldukları için yapılmakta ve gerçekleştirilmesi kişide ruhsal bir rahatlama yaratmaktadır. Nedeni belirsiz bir suçluluk duyulmakta ve suç işlendikten sonra gerilim azalmaktadır. Suçluluk duygusu böylece sınırlandırılmış olmaktadır. Paradoksal gözüktü de suçluluk duygusu suçun işlenmesinden önce vardır. Suç, suçluluk duygusu nedeniyle ortaya çıkmıştır.

Psikanalitik çalışmalar suçluluk duygusunun kaynağının Ödip kompleksine dayandığını yani, en ağır suç olan babanın öldürülmesi ve anneye cinsel ilişkiye karşı bir tepki olduğunu göstermiştir. Bu iki suçun ağırlığı karşısında, suçluluk duygusunun belli başka bir suça bağlanarak sınırlandırılmasının bunalımlı kişi için rahatlama yaratacağı açıktır (Freud,1918).”

Bilinçdışı suçluluk duygusu kendini cezalandırma eylemlerini ortaya çıkarır. Bu eylemlerle bilinçdışı suçluluk duygusunun yarattığı gerginliğin azaltılmasının yanı sıra, suçun adının konmasıyla bu duygu somut ve gerçek bir şeye bağlanır. Böylece suçluluk duygusu suçun sonucu değil nedeni olmaktadır (Parman, 2000).

3.3.2. Melanie Klein’in Antisosyal Eğilime İlişkin Görüşleri

Psikanalitik çalışmaların karakter gelişiminin Oedipus gelişimiyle bağlantılı olduğunu ve kriminal eğilimlerin de bu aşamada yaşanan zorlukla ilişkili olduğunu öne süren Klein oral ve anal sadistik dürtülerin kriminal eğilimler açısından önemli olduğunu söyler. Klein’ a göre Oedipus kompleksi ikinci yaşın sonlarında oluşur ve bu dönem aynı zamanda süper egonun gelişmekte olduğu dönemdir. Annenin sevgisi karşısında babayı rakip olarak görüp nefret eden erkek çocuğun nefret ve agresyon içeren fantezileri oral ve anal sadistik düşlemlerinden kaynaklanır. Babayı rakip görüp annenin sevgisindeki yerini alma arzusu sadistik düşlemlere neden olur. Sadistik düşlemlerinin nesnesi olan bu kişilere aynı zamanda sevgi de beslemesi benliği oldukça zorlamakta ve üst benliğin neden olduğu suçluluk duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Normal çocuklar bastırma yoluyla bu duygularla başa

çıkabilirken, bu kaygı ve suçluluk duygusuyla başedemeyen çocuklar ise suça eğilim gösterirler. Bu suçlarla ödipal dönemin yarattığı kaygıyla başetmeye çalışmaktadırlar (Klein, 1927).

Klein (1933)' a göre oral dönemde bebeğin tüm faaliyetleri oralite çevresinde şekillenir ve nesnelerini de oral yolla içe alır. Böylelikle oluşturulan ilk imagolar, oral sadizmin bütün özelliklerini taşırlar. Bu sadistik fanteziler nesnelere yöneleceğinden bebek bu nesneler ve üstbenliği tarafından cezalandırılma kaygısı yaşar. Bu kaygıdan kurtulmak için sadistik dürtülerinde artış olur. Bebek artan sadistik dürtülerini yansıtarak yine bir saldırı altında hisseder. Bu da bebeği nesneleri yok etme arzusu barındıran bir kısır döngüye sokar. Klein' a göre bu durum asosyal ve suça eğilimin kökenini oluşturur. Klein bu kişilerde üstbenliğin zayıf olmasından ziyade fazla sert ve zalimce olduğunu söyler. Katı üstbenliği olan çocuklarda olan yoğun suçluluk duygusu cezalandırılma isteğini arttırmaktadır (Klein, 1933 Akt. Demir, 2017).

Asosyal ve suça eğilim gösteren çocuklar ebeveynlerine yönelik saldırgan düşlemlerinin bir sonucu olarak onlardan gelecek misillemeden korkarlar. Bu da bilinçdışında cezalandırılma düşlemlerine yol açar. Aslında olan şey üstbenin zayıf ya da eksik olması değil; suça eğilime yol açan ezici bir üst benlik katılığıının olmasıdır. Her bireyin geçtiği erken sadistik evrede çocuk içe alma ve dışa atma ile saldırgan nesne korkularından kendisini korur. Nesnelerinden kurtulma amacı üst benliğin tahammül edilemeyen tehditlerinden kurtulmayı amaçlar. Çocuğun kaygısı onu nesnelere zarar vermeye zorlayan bir kısır döngü oluşturur; kaygının artmasına neden olur ve bu kaygı onu kendi nesnelere karşı kıskırtır. Bu kısır döngü asosyal ve suç eğilimlerinin altında yatan ruhsal mekanizmayı oluşturur. Normal gelişim sürecinde sadizm ve kaygı azalırsa çocuk kaygısına hakim olmak için daha iyi ve daha sosyal araçlar bulur.

Yoğun kaygı ve sadizmin sonucu olarak nefret, kaygı ve yıkıcı eğilimler arasındaki kısır döngü kırılmadığında birey erken dönem kaygı durumlarında kalmaya ve bu dönemin savunma mekanizmalarını kullanmaya devam eder. Eğer içsel ya da dışsal nedenlerden dolayı katı üstbenliğin yarattığı korku belli sınırları aşarsa birey başkalarına zarar verebilir ve bu durum suça eğilimli bir davranışa zemin hazırlayabilir. Normal gelişim sürecinde sadizmin hafiflemesi ve daha az kaygı ve daha çok suçluluk duygusuyla toplumsal yargılara daha fazla uyum sağlayacaktır (Klein, 1934).

3.3.3. Donald Winnicott'ın Antisosyal Eğilime İlişkin Görüşleri

Winnicott'a göre çocuğun yıkıcı dürtüselliğine sınır koyma ve şiddetin kişilik içinde birleştirilmesini sağlayan babadır. “Bir Umut İşareti Olarak Çocuk Suçluluğu” isimli makalesinde Winnicott iki tür çocuk suçluluğundan bahseder: ilkinde anne ve küçük çocuk arasındaki ilişkiye değinir. İkincisinde ise çocuğun babasıyla ilişkisindeki bozulmalara değinir. Kimi zorlantılı hırsızlıklar anneyi hedef alırken; ikincisindeki saldırganlık ise çocuğun eril kısmının babayı hedeflemesinin bir sonucudur (Winnicot, 1967 Akt: Habip, 2014).

Saldırganlık aynı zamanda “benim”in olumlanmasının ve büyümenin bir sonucudur. Saldırgan eylem ergenin beden ve ruhunu bir bütünlük içinde hissetmesini sağlar.

Saldırganlık anne babaya ve anne baba imgelerine başkaldırıda kullanılır (Parman, 2017). Saldırgan dürtüleri kontrol altında tutan yapılanma üstbenlik yapılanmasıdır. Üstbenlik anne babanın tüm eleştirilerinin ve giderek tüm toplumun eleştirilerinin ve yasaklarının benlik içine sindirilmesinden oluşur. Üstbenliği kabul etmek geleneği benimsemek ve zincirde bir halka olduğunu kabul etmek anlamına gelir (Parman, 2000). Üstbenliğin zayıf olması kuralların ve yasakların çiğnenmesine yol açabilir.

Antisosyal eylemler çoğunlukla ergenlik döneminde başlamaktadır. Ergenler kendileri “gerçek hissetmek” için bir kimlik oluşturma savaşımı içindedirler. Winnicott ergenlerin antisosyal eylemlerinin arkasında “kendini gerçek hissetme” çabasını görür (Parman, 2017). Winnicott antisosyal eğilimin umudun bir ifadesi olduğunu söyler. Anne-bebek arasında erken dönemde yaşanan etkileşimdeki yoksunluk sonucunda bebek başlangıçta sahip olduğu şey elinden alınmış, mahrum bırakılmış hisseder. Çünkü başlangıçta bebeğe sağlanan olanaklar iyidir ama sonradan başarısız olunmuştur. Benlik organizasyonu belli bir dereceye kadar oluşmuştur ama bebek kendi içsel çevresini oluşturamadan (yani bebek bağımsız hale gelmeden) bozulmuştur. Başlangıçta sahip olunandan mahrum kalmak, yoksunluk gibi psikozla sonuçlanmaz; ancak bireyde “antisosyal eğilim” gelişmesine yol açar ve bu eğilim çocuğu daha sonra kişilik bozuklukları ve suçlu, sabıkalı olmaya itebilir. Kişi tahammülsüzlük yüzünden defalarca umutlarının boşa çıktığı ya da solduğu anı görür.

Winnicott’a göre antisosyal eğilimde her zaman iki eğilim vardır. Biri çalma diğeri ise yıkıcılık. Çocuk aslında bir yerde bir şeyleri arar ve bulmakta başarısız olursa umutlu olduğunda tekrar arar. Yıkıcılık eksenindeki çocuk ise dürtüsel davranışlardan kaynaklanan gerginliğe dayanacak miktarda çevresel istikrarı arayış içindedir. Bu aslında kaybedilen çevre arayışıdır; insani bir davranıştır; çünkü güvenilebildiği için bireylere hareket etme ve heyecanlanma özgürlüğü verir. Yıkıcılıkta çocuk çevresel tepkileri kışkırtır (Winnicott, 1956). Bunu da bazen kendine zarar verme eyleminde bulunarak yani eyleme geçerek yapar.

3.3.4. Diğer Kuramcıların Antisosyal Eğilime İlişkin Görüşleri

Psikanalitik açıdan antisosyal davranışı ele alan ilk kuramcılardan olan Aichhorn’a göre her çocuk aslında antisosyal eğilimle doğmaktadır. Aichhorn’a göre antisosyal davranışın temelinde çocuğun ebeveynleriyle arasındaki nesne ilişkilerinin zorla kopması ve toplumsal çevreye uyum sağlama sorunları yatmaktadır. Eğer çocuğun ilk ve en önemli sevgi nesnesi güçsüzse ya da yoksa gerçekçi ve toplumla uyumlu bir üstbenliğin temelleri atılamamış olur. Böyle bir durum çocuğun güçlü özdeşimler kurmasını engeller ve libidinal ilişkilerden yatırımını çekmesine ve saldırganlığın ön planda olmasına neden olur (Aichhorn, 1935. Akt. Demir, 2017).

Aichhorn’a göre toplum dışı veya suç içeren davranış gizli bir uyumsuzluğa bağlıdır. Aichhorn “başıboş”luk kavramını öne atar. Başboş gençlerin içinde bulunduğu durumun nedenini bu gizli uyumsuzlukla ilişkilendirir. Aichhorn başıboşluk kavramını iç başıboşluk ve dış başıboşluk olmak üzere ikiye ayırır. Aile ve çevre tarafından terkedilmeyi dış başıboşlukla ilişkilendirirken, bu terkedilmeler neticesinde oluşan yoksunluğu kaldırabilecek dürtüsel kontrol geliştirememeyi de iç başıboşlukla ilişkilendirir. Toplum dışı gençler haz ilkesinin egemenliğinde hareket ederken dürtülerine hemen doyum aramakta ve dürtüleri dışında başka bir gerçeklik yokmuş gibi davranmaktadırlar. Bu gençlerde nevrozluda görülebileceği gibi, bastırılanın geri dönüşünün yarattığı bir suçluluk duygusu ortaya çıkmamaktadır (Aichhorn, 1925; Akt. Parman, 1998).

Antisosyal davranış eğilimi gösteren kişiler genellikle sosyal olarak yetersiz, empatiden yoksun, başkalarının duyguları ya da iyiliğine dair endişe hissetmeyen, başkalarının davranışlarını düşmanca ve tehdit edici olarak algılayan ve onlara düşmanca tutumla karşılık veren bireylerdir. Bu kişiler hayal kırıklığına tolerans gösteremeyen, dürtüsel ve saldırgan davranışlar sergileme eğilimindedirler (Bird, 2001).

Kendine fiziksel zarar veren erkek ergenlerin baba işlevini içselleştirmekte güçlük yaşamaları sebebiyle üst benlik yapılanmalarının zayıf olması ve bu eylemlerde bulunan ergenlerin sıklıkla antisosyal eğilim göstermeleri arasında ilişki olduğu açıktır.

Psikanalitik yaklaşım antisosyal eylemleri süper ego ve vicdan gelişimine dayanarak açıklar. Antisosyal eylemlerde bulunan kişiler süper ego işlevinin yetersiz olması ve buna bağlı olarak benlik idealinin de yetersiz olması sonucu suçluluk ya da pişmanlık hissetmeden bu eylemlerini gerçekleştirirler. Ernest Jones (1926) süper egonun birincil işlevinin kendini eleştirmek olduğunu söyler. Benlik, benlik ideali tarafından normlara uymayan dürtüleri kabul ettiğinde ya da bunlara teslim olduğunda üst benlik tarafından eleştirilir. Jones'a göre suçluluk duygusu da bu eleştiriden doğar. Suçluluk duygusundan kaynaklanan bu ruhsal acı kişinin kendini cezalandırmasına ve suçunu telafi etmesine öncülük eder ve kişinin suçluluk ve cezadan kaçınmak için buna sebep olacak eylemlerden imtina etmesini sağlar (Jones, 2006; Bird, 2001). Antisosyal davranışlar sergileyen kişiler ise eylemlerinden sonra suçluluk hissetmediklerinden bu davranışlarını tekrarlama eğilimindedirler.

3.4. Ergenlikte Eyleme Geçiş

Eyleme geçme kavramı Freud tarafından ilk kez 1905'te tanımlandığından bu yana pek çok değişime uğramıştır. Freud 1905'te Dora vakasının analizi bırakmasını bir eyleme geçme davranışı olarak ele almıştır. Daha sonra 1914 yılında yazdığı "Anımsama, Yineleme ve Özümseme" isimli eserinde hastanın bastırdığı ve unuttuğu şeyleri eyleme geçme ile ifade ettiğini söyler. Freud ilk kez bu eserde yineleme kompulsiyonunun bağımsız bir güç olarak hesaba katılması gerektiğini belirtir ve çözülmemiş nevrotik sorunları yineleyici bir biçimde eyleme geçirme eğilimindeki yineleme kompulsiyonu olarak tanımlar. Freud'a göre hasta unuttuğu ve bastırdığı şeyi anımsamamakta; ancak onu eyleme geçirmektedir. Böylece hasta

unutulanı bir anı olarak değil, bir eylem olarak tekrar üretmekte; yinelediğini bilmeden onu yinelemektedir (Tükel, 2004). Freud’a göre analizi bırakma, analiz esnasındaki sessizlikler, aktarım ve rüyalar bir tür eyleme geçme olarak görülür. Ancak artık bunlar “eyleme geçme” olarak görülmez. Fenichel (1954) *eyleme geçmeyi* içsel gerilimi azaltan dürtünün baskısının uzaklaşmasıyla kısmi boşalım sağlayan davranış olarak tanımlamıştır (Boesky, 1982).

Gerilime tahammülsüzlük, narsisistik ihtiyaçlar ve erken dönem travmaların eyleme geçme davranışına neden olduğu ve sık tekrarlarla eyleme geçme davranışının gecikmeli de olsa travmanın üstesinden gelme çabasıdır. Nevrozdaki zorlantılı tekrardan farklıdır; çünkü eyleme geçme yetersiz sembol oluşumuna dayanır. Kelime sembolünün edinilmesiyle anılar sağlam ve net bir şekilde yapılandırılmazsa mevcut gerçeğe uyumlu bir değerlendirme yapmayı sağlayacak işleyen bir bellek organizasyonu olmaz. İletişim ve problem çözmenin söz öncesi yöntemleri olan fantezi ve eylem kendini ifade etmenin mevcut tek aracı olmaya devam eder (Fenichel, 1945).

Ergen yeniden uyanmış pregenital dürtüler veya yeni edinilmiş genital ve baskı altında bulunan fantezilere gerçeklik verme tehlikesi altındadır. Bu gerekçelerle ortaya çıkan endişeler çocukluk nesneleriyle olan bağı koparmaya yöneliktir. Öte yandan yatırımın aileden çekilmesi, savunma süreçlerinin geri kalanı için en belirleyici sonuçlara sahiptir. İnfantil nesnelerden yatırım çekildikten sonra pregenital ve genital dürtüler aynı derecede tehdit etmeyi bırakır. Sonuç olarak, suçluluk ve anksiyete azalır ve benlik daha tolere edici hale gelir. Önceden bastırılan cinsel ve agresif arzular ailenin dışında daha geniş bir çevrede yüzeye çıkmaya ve eyleme geçmeye başlar. Ergenlikte eylem sözün yerine geçer. Bu eylemin zararsız mı, idealist mi, asosyal mi, suça eğilimli bir çizgi de mi olup olmayacağı ergenin kendini bağladığı yeni nesnelere bağlıdır. Yatırımın aileden çekilememesi durumunda büyümeye ve eylemin bağımsızlığına yer yoktur. Anksiyete ve suçluluk azalmadan kaldığı için savunmanın sürekli güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu ilk etapta iki yöntemle sağlanır: inkar (pozitif duyguların) ve karşıt tepki oluşturma (huysuzluk, anlayışsızlık, küçümseyici davranışlar). Bu aşamada ortaya çıkan tablo işbirlikçi olmayan ve düşmanca bir ergendir. Düşmanlık ve agresyon nesnelerden kendine dönebilir. Böyle

durumlarda ergenler yoğun depresyon yaşayabilir; kendini aşağı görme ya da zarar verme eğiliminde olabilir ya da böyle bir eğilim gelişmeye başlayabilir; bunları eyleme geçirebilir ve hatta intihar arzuları dahi olabilir. Endişeler ve ketlenmeler ailenin dışındaki yeni nesnelere giden yolu engelliyorsa libido benlik içinde kalır.

Jacobson (1957)'a göre hatırlamaya karşı eyleme geçerek bir tür inkarla direnç oluşturulur. Ergen çaresizliğini eyleme geçme yoluyla inkar etmeye ihtiyaç duyar. Bunu göstermek için arkaik anneden bağımsızlığını abartır ve gerçekliğe bağımlılığı inkar ederek pasifliğe gerilemeye eyleme geçme yoluyla karşı koyar. Ergenin sıkça karşımıza çıkan megalomanik söylemi “Kimse bana ne yapacağımı söyleyemez.” ile karşılaşırız. Ve kaderini kontrol edebileceğini sağlayan eylemin sihrine olan güvenine tanık oluruz.

Eyleme geçme anlık ve ani doyum için her zaman hazır olan dış dünyayı otoerotik biçimde kullanmadır ki bu da nesne odaklı hazza aykırıdır. Nesne ilişkisi diğer kişinin kişisel çıkarının tanınmasını gerektirir ve yalnızca uzlaşma ve empati sınırları içinde gelişebilir. Eyleme geçme otoerotik bir karşılık oluşturur.

Bedensel dönüşümler ve yeni bir dürtüsellikle karşı karşıya kalan ergen dışarıdan gelen bir müdahale hissi yaşayabilir. Bu anlamda erenlik travmatik olur ve şiddetli eyleme geçiş bu edilgenlik hissinden yani dışardan gelen müdahaleden kaçma denemesidir (Jeammet, 1997, Akt.Sönmez, 2009). Eyleme geçme simgeleştirmenin karşıtıdır. Eylem dönüştürülmemiş çığ dürtünün ifadesidir. Ergenin eyleme geçme eğilimi iki faktörle açıklanabilir. Birincisi ergenlikle artan dürtüsel baskıdır. Preödipal fallik anneyle özdeşim yoluyla ilkel pasifliğe gerilemeye karşı bir defans olarak görülür. Ergenlikte bu defansif önlem sınırsız, uygunsuz ve iddialı eylemlerle pasifliğe karşı bir savunmadır. İkincisi ise ergenlik süresince infantil aşk nesnelerinden yatırımı çekme ve ön ergenlik boyunca narsisizmin artması benliğin fakirleşmesiyle sonuçlanır. Bu sürece eşlik eden benlik kaybı tehdidi dış dünyaya güçlü bir dönüşle etkisini kaybeder. Yeni nesne ilişkileri yeniden kurulmadan önce dış dünya bir dayanak sunar.

Ergen eyleme geçerek kısmen terk edilmiş nesne ilişkilerini canlandırma girişiminde bulunmayı ve onları dış dünyayla değiştirerek dürtü doyumunu elde etmeyi amaçlar. Gerilim düzenleyici olarak eyleme geçme dış dünya ve benlik arasındaki çatışmalı kaygıya karşı psişik organizmayı korur. Öte yandan benliğin hizmetinde eyleme geçme davranışı ruhsallığı dağılmaya karşı korur (Blos, 1963).

Eyleme geçme davranışında bulunanlarda benliğin zayıflığı, yüceltme ve fantezi oluşturma güçlüğü, hayal kırıklığını tolere edememe, nesne sabitliğine ulaşamama ve özdeşim güçlüğü yaşadıkları görülmüştür. Eyleme geçme karmaşık, kasıtlı ve bilinçdışı canlı kalma isteğiyle ve bastırılan bilinçdışı dürtüler ve duygulanımlarla bağlantılı motor boşalım yoluyla duygusal gerilimden kurtulmayı amaçlayan eylemlerdir. Ergen kimlik krizi, bağımlılık ve bağımsızlık arasında sıkışma, idealleştirme ve değersizleştirme ambivalansı gibi aşırı duygular arasında gidip gelir. Artan dürtüsel baskı, yüzleşme ve zayıflatılmış benlikle yüzleşmeyle regresyon ortaya çıkar ve daha ilkel savunmalar kullanılır. Sembol oluşum kapasitesi geliştikçe sembol bilinçdışı malzemeden uzaklaşır ve çok yönlü hale gelir. Eyleme geçme birincil süreçler ile bağlantılıdır ve bilinçdışına yakındır. Eyleme geçme dürtüsel gerilimi azaltır ve benliği dağılmaya karşı korur. Ergen eyleme geçerek iç nesneleriyle ve dış dünyayla ilişki kurmaya çalışır (Anastasopoulos, 1988).

Eyleme geçenlerin temel özelliği çevre ile alloplastik ilişki kurma eğilimidir. Teşhirci ve mazoşist dürtülerin tatmin edilmesi çocukluktaki genital ifadeyle karşı karşıya gelir. Bu dürtüsel tatmin suçluluk ya da anksiyeteye karşı değil; infantil genital arzuların yerine getirilmemesinden doğan narsisistik yaralanmaya karşı bir savunmadır. Narsisistik dengenin kurulması anlamına gelir. Eyleme geçme pregenital dürtülerin bu şekilde tatmin edilmesi çevreye müdahil olmaya öncelik eder.

Dürtüsel gerilimin gelişmesine izin verilmemesi narsisistik dengenin sağlanmasını riske atar. Hasta eyleme geçmek için tekrarlama eylemini yerine getirecek bir dış dünya arar. Aksi takdirde tehdit altındaki narsisistik yaralanma pasif bir şekilde sürdürülmek zorunda kalır. Eyleme geçme yalnızca erken dönem travmaların bağlanması hizmet etmez; aynı zamanda

infantil genital dürtülerin benlikten uzaklaştırılmasına da hizmet eder. Odipus kompleksinin acı veren yanları eyleme geçmeyle kaybedilir ve ödipal nesnelerden vazgeçme ihtiyacı tamamen belirsiz hale gelir. Ödip kompleksinin çözümünde yer alan narsisizmin azaltılmasından kaçınılır; onun yerine dış dünyaya rasyonelleştirilmiş gerçeklik dayatılır (Spiegel, 1954).

Yeterince iyi annenin yokluğu ve sınırların olmaması nesne ilişkisinin kurulmasındaki erken dönem zorluklara ait narsisistik kırılmalara yol açar. Ergen bu yüzden psişik çalışmayı reddeder; çünkü bu ergenin acısının yeniden su yüzüne çıkmasına neden olabilir ve yokluğun hüküm sürdüğü o ilk anları yaşamasına neden olabilir. Erken dönemde yaşanan derin kayıp ve yalnızlık duyguları nedeniyle art arda gelen hayal kırıklıkları, özdeşim güçlükleri, sembolizasyon sürecinin yoksullaşması ergeni dış dünyaya yönelik ve eyleme geçmeyle ortaya çıkan dışa vurumlara yönlendirir. Dış dünyayı tehditleri ve çatışmalarıyla iç gerçekliğinin bir yansıması olarak görür. İç gerçeklik taşkın bir hal aldığıında ergende dürtü hareketinin tersine dönmesine yönelik eyleme geçme davranışları görülebilir (Chabert, 2000, Akt: Flechner, 2005).

Hatta belirgin düzeyde kendine zarar verici (özellikle bedenine) agresif davranışlar görülebilir. Bu tür eylemler eklenen suçluluk duygusuyla beraber şiddetli bir saldırganlık deneyimini yoğunlaştırır. Winnicott tarafından geliştirilen nesnenin hayatta kalması kavramına göre antisosyal eylem ve ergenlikteki ihlal eylemleri edilgenleşme ve anneye birincil özdeşime gerileme endişesi zemininde, cinsiyet kimliği duygusunun tüm güçlü denetimi yoluyla bir onarım anlamı yüklenmektedir.

Agresyon ve şiddetin bazı yönleri ergenin eyleme geçmesinin başlangıç noktasını oluşturur ve analitik ortam ergenin sembolizasyonunun canlanması için bir ortam sağlayabilir (Chan, 1991, Akt: Flechner, 2005). Analitik ortam sembolizasyon süreçleri yetersiz kaldığında düşünce ve sözelleştirmeye adanmış psişik alan açma girişimine olanak tanır.

Eylem öncesinde ve sonrasında bir sorunsalın yeniden kavranmasını ve yeniden anlamlandırılmasını amaçlar. Eylem öznenin sözcüsüdür; düşte olduğu gibi ancak bir

nesneye ya da merceiye seslendiğinde anlamı vardır. Ergenlikteki eyleme geçme davranışları üç temayla ilişkilendirilir: cezalandırılma ihtiyacı, cinsel kimlik ve baba-oğul ilişkisinde terk edilme. Ergenlik sürecinde en önemli meselelerden biri babaya yönelik öldürme arzusunun işlemesiyle doğrudan ilkel babanın su yüzüne çıkmasıdır. Aşkta mutlu olmak için anne ya da kız kardeşe duyulan arzuların aşılması gerektiği gibi, dostluk ilişkilerinde mutlu olmak için de babaya duyulan saygıyı aşmış olmak ve baba veya kardeşe duyulan öldürme arzularını işlemiş olmak, başka bir deyişle baba karşısında baştan çıkarıcı bir boyun eğme şekli olan edilgen kadınsı konumu aşmış ve dolayısıyla da baba figürüyle olası rekabeti sürdürebilecek konumda olmak gerekir. Eğer bu figür zalimse ya da zalim bir figür olarak içselleştirilmişse çocuk ergenlikte mazoşistik bir nitelik kazanacak ve büyük bir cezalandırılma ihtiyacı doğacaktır. Baba ceza vermekten zevk alan yırtıcı bir üst benlik haline gelmiştir (Houssier, 2013 Çev.Kayaalp,2013).

Freud, babaya ve simgesel işlevlerine özdeşimin kaybolma tehlikesine her maruz kalışında eylemin, baba cezalandırmasının mazoşistik hareketlenmesiyle olası bir özdeşim sürecinin yeniden doğuşuna neden olduğunu hatırlatır. Ergenlikte ihlal eylemi özdeşleşme amaçlı bir sahiplenme girişimi olarak alınabilir: eylemin öncesinde var olan suçluluk duygusu babanın suçluluğundan beslenmektedir. Aynı zamanda nesne ilişkisinin yitirildiği duygusu vardır, eylem de bunu yeniden harekete geçirir: ergenlikte nesnenin nefret içinde yeniden doğduğu söylenebilir. Ergenlik çocukluğun öldürme arzularına güç katar ve ergenin eylemleriyle baba-oğul ilişkisinin birincil kozlarını yeniden gündeme getirir. Eyleme başvurma birincil ve ikincil süreçler arasında bir geçiş noktası oluşturur; ergenin baba tarafından bir çağrı olarak anlaşılabilecek bir ceza arayışıyla babayı öldürme arzularının aşılması imkanını gündeme getirir. Bu yeniden içe atma, aynı cinsten içselleştirilmiş anne baba figürüne özdeşleşmenin tekrarlamasına dayanır ve ergenliğin sonunu belirler. Babayla bu özdeşim ergenin cinselleşmiş kimliğinin oluşmasının yolunu açar. Ergenliğin sonu hareketi, ergenlik sürecinin işlenmesine katkıda bulunan eylem dilinden vazgeçmeyle birlikte gider. Puberter uyarılmanın düşünce aracılığıyla içselleştirilmesi, düşünce aygıtının gelişmesi ve dile yatırım eylem yoluyla boşalım sağlamaya engel olur ve ergenin ruhsal işleme kapasitesi gelişmiş olur. Sürecin bu işlenişi özellikle baba-oğul ilişkisinde ergenin hem haberci hem de

oyuncu olduğu bu güzergahta öznelliğe girişe imkan verir (Houssier, 2013 Çev. Kayaalp,2013).

Gerçeklik duygusu bütünlüğü, dil ve sembol oluşumunun eksikliği eyleme geçen kişinin özellikleridir. Gerçeklik ve fantezi arasında bir uçurum vardır. Birçok insanın fantezi yönü zengindir; fakat bunu yaratıcılığa dökerler. Anksiyete ve gerilimi kullanabilirler. Eyleme geçenlerin gerilim ve anksiyeteye karşı toleransı azdır. Bundan kurtulmak için de eyleme başvururlar. Genel olarak sembolizasyondaki kopukluk eyleme geçmeye neden olur. Eyleme geçme sözel iletişimle yer değiştirir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BABA İŞLEVİ VE ÜST BENLİK YAPILANMASI AÇISINDAN SEMBOL OLUŞUMU

4.1. Sembol Oluşum Kapasitesi

Psikanalitik literatürde sembol oluşumu oldukça önemlidir; çünkü dürtüler ve çatışmalar direkt olarak yaşanmadığında bunların çeşitli dönüşümlerle ortaya çıkması kişide rahatlama sağlar. Sembol oluşum kapasitesi erken yaşlarda oluşur; oluşmadığında kişide bazı patolojiler görülebilir. Çünkü bastırılan çatışmayı sembolize edemeyen kişi bu çatışmanın baskısından kurtulmak için bunu patolojik yollarla ortaya dökmeye başlar.

Jones (1916) bir simgenin oluşumunu iç ruhsal bir çatışmanın sonucu olarak görür ve simgenin kendisini de bastırılmış olan şeyin temsilcisi olarak değerlendirir (Quinodoz, 2016).

Klein (1930), *Benlik Gelişiminde Sembol Oluşumunun Önemi* makalesinde çocuğun annenin bedeninde babanın penisini, dışkısını ve çocuklarını ya da bunların eşitini bulmayı umduğunu söyler. Çocuğun anne baba birleşmesine dair erken dönem fantezilerinde babanın penisi anneyle birleşir. Bu nedenle çocuğun sadistik saldırısı düşlem içinde ısırılmış, kesilmiş veya parçalara ayrılmış hem anne hem de babaya aittir. Bu saldırılar anne baba tarafından cezalandırılacağı için endişeye neden olur. Bu kaygı nesnelerin oral-sadistik içe atılması sonucunda içselleştirilir ve süper egoya yöneltilir. Düşlemde anne bedenine yönelik

üretal ve anal sadizmle yapılan saldırı oral sadizmin gelişmesinde rol oynar. Düşlemde dışkı tehlikeli bir silaha dönüşür; alt ıslatma ise yakma, kesme, boğulmaya; dışkı kütlesi ise silah ve füzelerle eşleştirilir. Bu dönemde benlik henüz yeterince olgunlaşmadığından anne baba tarafından misilleme olarak gelecek saldırıya yönelik yoğun bir kaygıyla baş başa kalır (Klein, 1930).

Libidinal ilgi ve sembolizmin habercisi olan özdeşleşme mekanizmasının ilerlemesini sağlayan bu kaygıdır. Çocuk nesnelerin yerini tutan organları (penis, vajina, meme) yok etmek istediğinden bu nesnelerden korkmaktadır. Bu kaygı söz konusu olan organları başka şeylerle eşleştirmesine katkıda bulunur. Bu eşleştirmeler sonucunda bunlar da kaygı nesnesine dönüşür. Böylece çocuk sürekli yeni nesnelere ve sembolizme olan ilgisinin temelini oluşturan yeni eşleştirmeler yapmaya zorlanır. Bu nedenle sembolizm yalnızca tüm düşlem ve yüceltmenin temeli olmakla kalmaz, bunun da ötesinde, öznenin dış dünya ve gerçeklikle ilişkisi üzerine inşa edilir. En yüksek noktada sadizm ve sadizmle eşzamanlı olarak artan bilme arzusunun nesnesinin düşlemlenmiş içeriğiyle anne bedeni olduğunu söyleyen Klein anne bedenine yönelik sadistik düşlemlerin dış dünya ve gerçeklikle ilk ve temel ilişkiyi oluşturduğunu söyler. Bu aşamadaki başarı öznenin gerçekliğe karşılık gelen dış dünyayı ne ölçüde edindiğine bağlıdır (Klein, 1930).

Çocuğun kaygı nesneleriyle çevrili olan en eski gerçekliği düşlemseldir ve bu düşlemde dışkı, organlar, nesneler, canlı ve cansız şeyler birbirine eşdeğerdir. Benlik geliştikçe bu gerçek olmayan gerçeklikten yavaş yavaş gerçeklikle gerçek bir ilişki kurulur. Bu yüzden benliğin gelişmesi ve gerçeklikle kurulan ilişki benliğin erken dönemdeki en erken kaygı durumlarının baskısını tolere etme kapasitesine bağlıdır. Yeterli miktarda kaygı sembol oluşumu ve düşlem için gereklidir. Kaygının çalışılabilmesi ve benlik gelişiminin başarılı olabilmesi için benliğin kaygıyı tolere edebilecek yeterlilikte olması önemlidir (Klein, 1930).

Bion'a (1962) göre bebek yaşamının başlangıcında hem içeriden hem dışarıdan gerilimlere maruz kalır. Örneğin; bebek aç ise annenin bunun farkına varması, hissetmesi ve bebeği sakinleştirerek ihtiyacını karşılayabilmesi gerekir. Bion bunu alfa-beta elemanları olarak açıklar. İçten ve dıştan gelen tüm gerilimler beta öğeleridir; açlık, susuzluk, gaz vb. Annenin

kapsayıcı işlevi vasıtasıyla beta elemanları, alfa elemanlarına dönüştürülerek ruhsal aygıt tarafından daha tahammül edilir hale gelirler. Annenin bu süreçte sağlam kalabilmesi, yıkılmaması ancak yine de bebeğin ıstırabından etkilendiğini bebeğe hissettirebilmesi kapsayıcı işlevler arasında sayılır (Bion, 1962, Akt.Bodet, Dikçe, Pöge,Zabcı 2013).

Bebeğin ruhsallığında alfa unsur haline dönüştürülmeyen duyumsal ve duygulanımsal izlenimler yansıtılmalı özdeşimle dışarı yansıtılır. Bunlar beta unsurlarıdır; bastırılamaz, bir düşüncenin hizmetinde kullanılamazlar. Yaşamın erken dönemlerinde bu beta unsurların anneye yansıtılması, annenin kendi alfa işlevini yani annesel düşlem kapasitesini çocuğun hizmetine verebilmesi ve bu unsurları çocuğun geri alabilmesi için alfa unsurlar haline dönüştürmesi gerekir. Alfa unsurların dönüştürülememesi ve beta unsurların fazlalaşması, simgeleştirme yeteneğinin olmaması, söze dökememe, düşünememeye yol açar. Bion anne çocuk arasındaki bu alışverişi kapsayan-kapsanan olarak adlandırır. Bu kurama göre bebek kapsayan iyi memeye kendisi için dayanılmaz olan duyum ve duygulardan oluşan bir içerik yansıtır ve yeniden içe almak için bunların temizlenmesini, dönüştürülmesini bekler. Annenin düşlem kurabilme yetisi bu aşamada önem kazanır (Bion, 1965).

Düşünebilme kapasitesinin ortaya çıkması iki düzeneğin yardımı ile olur. Birincisi anneye olan kapsayan-kapsanan ilişkisinin devamlılığıdır. Çocuktan yansıtılan bir içerik ve kendi alfa işlevi ile çocuktan yansıtılanları kapsayan annenin oluşturduğu uyumlu bir ilişkidir. İkincisi ise, Klein’ın şizo-paranoid ve depresif konum olarak tariflediği dönemler arasındaki etkileşimle ilgilidir. Şizo-paranoid dönemde nesne iyi ve kötü olarak ayrıştırılırken, depresif konumda bu iki özellik aynı nesne içinde toplanır. Bion’a göre bebek bu iki konum arasında gidip gelir. Dağılma ve bir araya gelme arasındaki bu hareket, düşüncüyü düşünme aygıtının gelişiminin koşullarından biridir. Bu sayede yoksunluğa ve acıya katlanma gücü, annesel düşlem yetisi, dinamik bir kapsayan-kapsanan ilişkisi ve dağılma toparlanma arasındaki dinamik hareket sağlıklı bir düşüncüyü düşünme aygıtının koşulları olarak ortaya çıkar. Bunlar kişiliğin nevrotik bölümleridir ve bireyler tasarım, simgeleştirme yetisine böylece sahip olurlar (Bion 1967, Klein 1957 Akt: Salgın : 2009).

Bion’a göre düşünce yokluktan doğar. Nesneyi düşlemleyebilmek için nesnenin bir süreliğine ortadan kaybolması gerekir. Çocuk anneyi ancak annesi zaman zaman ondan

uzaklaştığında simgeleştirebilir ve onun tasarımını oluşturabilir. Annenin çok var olduğu ya da hiç olmadığı durumlarda, çocuğun anneyi kendi ruhsal dünyasında var edebilmesi yani simgeleştirebilmesi mümkün değildir. Çocuğun simgeleştirme yetisini kazanabilmesi yokluğu deneyimlemeyle başlar (Bion, 1962, Akt.Bodet, Dikçe, Pöge,Zabcı 2013).

4.2. Sembol Oluşumu Açısından Baba İşlevi ve Üstbenlik

Türkçe baba kelimesi Farsça baba'dan gelmektedir ve eski Türkçe'de kullanılan "Ata"nın karşılığıdır. Ata kelimesinin ise ad/at kökünden geldiği bilinmektedir ve "adlanmak" la yani isim sahibi olmakla, "atalanmak" yani bir köke, ataya sahip olmakla benzer anlamdadır. Çünkü insan ancak atalanırsa adlandırılmaktadır; babalık her şeyden önce adlandırılmakla ilgilidir (Parman,2001).

Babalık işlevi üst benliğin gelişmesini sağlayarak dürtü kontrolünü sağlayan simgesel düzene ulaşmaya, vicdan duygusu ve ahlaki değerlerin içselleştirilmesine aracılık eder. Böylece simgesel düzen aracılığıyla toplumsal düzene geçilir (Erdem, 2014).

Freud babanın belki de en önemli işlevinin çocuğu anneyle olan füzyonel ilişkideki tehlikelerinden uzaklaştırmak olduğunu vurgular. Anne-bebek ilişkisindeki sınırsızlık, benliğin daha geniş bir evrende kendini yitirmesi anlamına gelen okyanusvari duyguya davetiye çıkarır. Bu tehlikeli çağrıya karşı, bebeğin birincil narsizmin kapalı sistemine mahkum edebilecek okyanusvari duygunun içinden çıkabilmesi için babanın korunmasına ihtiyaç vardır. Babanın işlevi, anne ve bebek arasına girerek ruhsal doğumu sağlamaktır. Freud (1900) bebeğin anneden ayrışması ile ilk ruhsal temsillerin oluşması arasındaki ilişkiyi betimlemiş ve simgeleştirme süreçlerinin önemini vurgulamıştır (Erdem, 2014).

Babanın işlevleri olarak bilinen benliğin kendinden dış dünyayı kesip ayırmasına aracılık etme; üst benliğin temellerini atma ve özdeşleşmeler yoluyla benliği güçlendirme işlevleri ruhsallıkta temel düşlemlere dair temsiller üzerinden gerçekleşir. Babanın varlığının annebebek ilişkisinde yarattığı kesinti simgeleştirme süreçlerinin işlemlerini sağlar (Erdem, 2014).

Sembol oluşumuna giden yol tasarım ve düşünceden geçer. Bion düşüncenin ve düşünme aygıtının oluşumunda kötü nesnenin rolü olduğunu söyler. Kötü nesne istenmiş ama bulunamamış memedir. Bütün ihtiyaç duyulan nesneler kötü nesnedir; çünkü umutlandırıp vermeyendir. Bion' a göre "yok meme (meme yok)" belki de ilk düşünce taslağıdır. Dolayısıyla beklenen istenen meme bulunamadığında oluşan yoksunluk bebeğin düşünce oluşturmasıyla aşmaya çalışılır. Düşünce, olmayan ya da umulanı vermeyen nesnenin telafisidir. Oidipus evresinde arzulanan bir diğer nesne baba ve ona ait olan fallustur. Oidipus nitelikli arzular yarattıkları engellenme ile çocukta düşünme aygıtının ve ruhsallığın gelişimine katkı sağlar. Bu gelişimin olabilmesi için Oidipus nitelikli arzuların yansıtıldığı ve kısmen doyurulup kısmen engellendiği babanın varlığı gereklidir. Babanın alfa işleviyle Oidipus nitelikli arzuların ve yasakların akışını mümkün kılan, düşlemler ve engellenmeye tahammül yetisi gerçekleşir. Düşünce engellenmenin ve yoksunluğun ürünüdür. Dolayısıyla baba söz konusu olduğunda engelleyici olan babayla karşılaşmaktır. Baba anneye olan simbiyotik bağı sarsar. Annenin yokluğu yarattığı engellenmeyle bebekte düşünceyi üretir ve nesnenin yokluğunu katlanılır kılar (Halifeoğlu, 2014).

Üst benlik ruhsal aygıtta baba işlevini yerine getirir. Freud'un kuramında bunun açıklaması esas olarak babanın iğdiş tehdidiyle yasak getiren kişi olmasına bağlıdır. Bu yasak bireyin arzularının ve haz ilkesinin aleyhine, gerçeklik ilkesinin ve toplumsal örgütlenmenin lehine getirilen bir yasaktır. Babanın işlevi topluma ve bireyin ruhsallığına yasayı getirmek, adaleti tesis etmektir. Freud, Grup Psikolojisi ve Benlik Analizi yapıtında ilkel babanın öldürülmesi ve simgesel düzene geçilmesini kitle psikolojisinden çıkıp benlik psikolojisine doğru gelişmenin önemli adımlarından biri olarak görür. Babayla simgesel düzeydeki özdeşleşmelerle ve onun işlevlerinin üst benliğe aktarılmasıyla birey baba yasası olan toplumsal yasayla bir anlamda senkronize olur. Totem ve Tabu'nun da aralarında olduğu Freud'un bazı metinlerinde üst benliğin kökenleri sanki sadece baba işlevinin içselleştirilmesine dayanmış gibidir (Erdem, 2014).

Lacan'ın *ayna evresi* olarak tanımladığı 6.-18. Aylar arasındaki dönemde bebeğin kimlik algısı anneden yansımayla oluşur. Annenin sahip olmadığı penise dair arzu bu ikili imgesel ilişki sayesinde çocuğa iletilir. Çocuk annenin arzusunun (penis) arzusu haline gelmiştir. Annenin arzusunun yasaklanıp çocuğun kendisinin annenin penisi olmadığını anlaması

tümgüçlü babanın ayna ve ötekinin arasına girmesiyle mümkündür. Bu araya girme öznenin ayrı bir yapı olarak kendisini inşa etmesi için gereklidir. Anneyle bebek arasındaki göbek bağı babanın bu etkisi kesmiştir. Böylece kendilik imgesi doğar ve çocuk yatırım yapmış olduğu iki dış nesnesi arasında bir ilişki olduğunu anlar. Babanın içselleştirilmesi güvenlik hissini sağlar. Babanın varlığı ile güçlü ötekiyle ilişki sağlanır. Çocuğun kendisini üçlü ilişkinin bir parçası olarak görmeye başlamasıyla zihinsel hayatın gelişimi sağlanır. Babanın adı kanunları temsil ederek çocuğun kontrolü dışında bir dünya olduğunu anlamasını sağlar. Çocuk böylece kültürün sembolik gerçekliğine adım atarak simgesel düzene geçer. İkinci aşamada hadım ederek anneyle çocuk arasındaki hayali bağlantıyı kesen baba annenin arzusunu yasaklar ve çocuk bu kendisinin annesinin penisi olmadığını farkederek Lacan’a göre bu kesme zorunludur; çünkü nesne ayrı bir yapı olduğunu bu sayede anlar ve kastrasyondan yoksun olunması psikoza yol açabilir. Üçüncü aşamada, baba kendisiyle özdeşimin yolunu açar (benlik ideali oluşur) ve bu anda kendisinin değil, babasının fallusa sahip olduğunu gören çocuk baba olma arzusundan vazgeçer ve artık baba gibi olmak ister. Sembolik kastrasyon “babanın kanunu” nu oluşturur ve bu psikolojik düzende anlık bir değişime yol açar, hayali (ikili) düzenden sembolik düzene geçilir (Düşgör, 2007).

Baştan çıkarıcı olmayan ve çocuğuna yardım etmekten memnun olan baba olumlu özdeşim nesnesi olur. Küçük erkek bu babayla hem özdeşim kurar hem de benlik idealini ona yansıtabilir. Anneye duyulan arzusun karşısında olan iğdiş edilme kaygısı babanın seven ve düşmanca olmayan varlığında düzenlenir. Babanın sınır koymaları ile sağlıklı özdeşim, üst benlik gelişimi, saldırganlığın, çatışmanın ve çifte değerliliğin kabulü ve bunlara tahammül sağlanır.

Babaya bir aktarımın olabilmesi için çocukta kendisine yönelik bir yaratım yaratma yeteneğine sahip bir baba ve üçüncü kişi olarak babanın kendisine olan yatırımına bağlı olarak bu ilişkiyi kolaylaştıran bir anne olması gereklidir. Babalık işlevini yerine getiren kişi birincil narsistik erkeksi yeterlilik sorunsalının üstesinden gelebilmiş olmalıdır. Simgesel kastrasyon, çocuğa ancak kendisi de bunu özümseyebilme yeteneğine yeterince sahip bir baba tarafından verilebilir. Babalık işlevi yoksunluğu sonucu simgeleştirme güçlüğü çekenler rahatlatıcı şiddete başvurup karşılığında da (mazoşist olarak) kısasa kısas baskıcı şiddet görmeye eğilimlidirler. 1997 yapımı Karakter filminde uzlaşamayan gaddar,

zulmeden baba imgesinin karşısında erkek çocuğun sürekli kendini borcun altına sokarak aslında bir şekilde cezalandırılma arzusunu görmekteyiz. Filmin kahramanlarından baba rolündeki karakterimiz çocuğunun varlığını inkar eden, soyadını bile vermeyerek onu atalamayan, düşmanca tavırlar sergileyen bir baba imgesidir. Film boyunca erkek çocuğun bu otorite imgesiyle kendisini mücadeleye sokma ve bir başarı elde etmeye çalışma girişimi ele alınmaktadır. Yargıç olan babasından her an saldırı bekleyen, sadistik/agresif bir baba imgesi olan çocuk kazandığı ilk zaferinde yani avukat olduğunda hemen bunu babasına göstermeye çalışarak ‘seni yendim’ aslında soy zincirinde ben de bir yer buldum, senin gibi ben de güçlü oldum demek istemektedir. Babayla girilen yoğun rekabet çözilememiş ödipal sorunları imgelemektedir. Baba imgesi arabulucu işlevinden ziyade her an yok etme tehdidini barındıran bir baba imgesidir. Aslında babalık işlevi güçlü arzuların toplumsal olarak gerçekleşmesini mümkün kılan arabulucu işlev görmelidir.

Oidipus nitelikli dönemde her iki ebeveyn de çifte değerli duygularla sevgi ve nefretle çocuğun zihninde bulunur. Hayatın başlangıcında tüm güçlü bir fantezi vardır; istenilen sadece doyumdur. Baba burada kurallarıyla, sınırlarıyla, kısıtlamalarıyla gerçekliği ortaya çıkarandır. Bir dış gerçekliğin var olduğunu, her şeyin bir sonu olduğunu gösteren, iyi şeylerden ayrılabilmemizi, yoksunluklarla başa çıkmamızı sağlayan bekçilerdir babalar. Nefretimize mazhar olan, bizi delilikten koruyan sembolik dünyanın anahtarıdır. Bu nefrete babayla birlikte dayanabilme sayesinde doyumlar ertelenebilir, dürtüler kontrol edilebilir, hayal kırıklıklarına tahammül edebilmeyle düşünebilmeye başlanır. Freud’un korkutucu Oidipus nitelikli babası esasında düşünme, zihinselleştirme kapasitesinin yaratıcısı olarak anneden özgürleştiren bir figürdür. Bu da bireyleşmenin ve toplumsal bir varlık olmanın ilk adımıdır.

Çocukluk dönemine ait özdeşleşmeler enste ilişkin kaygıların artmasıyla rahatlıkla kullanılamazlar. Ergen artık dış dünyadan yeni nesneler seçmek zorundadır. Özdeşleşme kurulacak yeni dış nesneler bulmak ve onları benimsemek, toplumsallaşmanın da yolunu açacaktır. Öte yandan ergen dış nesneleri olduğu kadar kendini de bir nesne olarak benimsemek zorundadır. Benimsemek için önce tanımak gerekmektedir. Bu yüzden de ergen değişen kendisi/bedeni ile çok ilgilidir. Çatışmasını sembolik yolla ifade edemeyen ergen bedene yönelir.

Üstbenliğin bir bölümü ahlaki bilinç, eleştirel bilinç ve ideal değerlerin üreticisi bilinç olarak bilinçli olacaktır. Bu bölüm yalnızca ensest yasağının değil, anne babanın tüm eleştirilerinin ve giderek tüm toplumun eleştirilerinin benlik içine sindirilmesinden oluşur. Yargılama, eleştirme ve örnek oluşturma işlevleri din, sanat ve ahlakın temellerini oluşturur. Üstbenliğin bilinçli bölümü iyi olma haline hizmet ederken; yırtıcı, acımasız bir başka üstbenlik insanı kimi zaman kendine, kimi zaman da çevresine karşı en acımasız suçları işlemeye iter. S. Freud'un belirttiği gibi üstbenliğe hakim olan ölüm dürtüsüdür. Öldürme ve intihar arzularının teşvikinin yanı sıra çok katı yasaklayıcı tutum kendini cezalandırma eylemlerine ve sınırsız kendini koruma çabası da inhibisyona yol açar.

Bilinçdışı suçluluk duygusu zorunlu olarak kendini cezalandırma eylemini ortaya çıkaracaktır. Kendi kendini cezalandırma davranışı ile bilinçdışı suçluluk duygusunun yarattığı gerginliğin azaltılmasının yanı sıra, suçun adının konması da sağlanmış olmaktadır.

Suçlularda üst benliğin gücü ve işlevi önemlidir. Kişiyi suç eylemine iten bilinçdışı cezalandırılma aynı zamanda kişide –özellikle bedenin bu kadar değer kazandığı ergende-bedene yönelik saldırı/suç olarak da görülebilir. Winnicott'a göre de bilinçdışı suçluluk duygusunun sebebi duygusal yoksunluk nedeniyle üst benliğin gelişmemesidir.

Üst benlik Ödip kompleksinin sonuçlanması ile beş altı yaşlarında oluşur. Çocuğun ensestüel arzularını gerçekleştirme eğilimlerine anne babanın yasak koymasıyla benliğin bünyesinde ahlaki zorunluluklar ve yasaklar bütünü oluşacak ve özne artık bu yasakları kendi kendine koyacaktır. Ödip sırasında içselleştirilen anne baba yetkesi benliğin bir bölümünün ayrışmasına ve üst benlik oluşumuna neden olur. Çatışma yasayla ensest arzusunun gerçekleşmesi arasındadır. Yasaklanan arzusun kendisi değil; arzusun doyuma ulaştırılmasıdır. Yasa doyumunu yasaklamaktadır. Bu da benliğin içinde bir bölünme olduğunu göstermektedir: benliğin bir bölümü arzulamayı sürdürecektir, diğer bölümü ise yasaklayıcı ebeveynle özdeşleşecektir. Doyum hem yasaktır, hem ulaşılmazdır, hem de tehlikelidir. Üst benlik doyumun yasaklanması, olanaksız arzusun sürdürülmesini ve benlik bütünlüğünün korunmasını sağlar.

Şahsi bireysellik Sen-Ben simbiyozunun başlangıçtaki birliğinin kademeli olarak

ayrıştırılması/ayrılması ile elde edilir. Simgeleştirmenin gerçekleşmesi için olmazsa olmaz koşul birincil nesneden ayrılmadır. Bunu sağlayacak olan da babalık işlevidir. Andre Green, üçüncü bir taraf (gerçek veya görünüşte-hayal edilen baba) olmaksızın anne-bebek diye bir şey olamayacağını ileri sürdüğünde durum daha en başından üçgenselleşmiş olur. Bu doğrultuda ayrılık deneyimi üçgensel çerçevede düşünülebilir; ne de olsa, Oidipus'un yaşamı babanın körüklediği ve annenin de onayladığı şiddetli bir ayrılıkla başlar (Joannidis, 2017).

(...)Sevgide ihtiyacımız olan, sadece şu:

Bilmek, birbirimizi nasıl bırakabileceğimizi,

Kolaydır tutunmak çünkü gerek yoktur onu öğrenmeye.

R.M.Rilke

(Requiem for a Female Friend-Bir Kadın Arkadaş için Ağıt)

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN AMACI VE HİPOTEZLER

5.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ve kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunmamış/bulunmayan ve herhangi bir psikiyatrik tanısı olmayan 15-20 yaş arasındaki erkek ergenlerle çalışılmıştır. Bu ergenlerin sembol oluşumu arasındaki farklar özdeşim ve babasal üstbenlik ekseninde Rorschach ve Tematik Algı Testi (TAT) aracılığı ile incelenmiştir.

5.2. Araştırmanın Hipotezleri

5.3.1. Kuramsal Hipotezler

- 1) Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan erkek ergenlerde baba işlevinin içselleştirilememesine bağlı olarak üst benlik yapılanmasında zayıflık ve babasal olanla özdeşim kurmakta sorun yaşamaları beklenmektedir.
- 2) Eyleme geçen bu ergenlerin kontrol grubuna göre babasal işlevi içselleştirememeleri ve duygulanımlarını yansıtmama ve tasarım oluşturmada güçlük yaşamaları sebebiyle sembol oluşum kapasitelerinin yetersiz olması beklenmektedir.

5.3.2. İşlemsel Hipotezler

- 1) Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin Rorschach testinde otorite ve babasal imgeye gönderme yaptığı düşünülen IV ve VI. Kartlarda tasarım oluşturmamaları ya da verilen yanıtların sadistik/agresif içerikli olması beklenmektedir.

TAT’de ise 2. Kartta anne-baba çifti karşısında üçüncü olarak konumlanma ve bu üçlünün görülmesinde zorluk beklenmektedir. 7 BM kartında ise sınırları oluşturmamayan ve ödipal yasağı oluşturmaya olanak sağlayamayan bir baba imgesi verilmesi ve 8 BM kartında babaya yönelik agresif dürtünün görülmesi beklenmektedir.

Rorschach testinde özdeşimin izlerinin görüldüğü 2. Ve 3. Kartlarda ikili tasarım oluşturmada güçlük yaşamaları, testin genelinde insan (H) ve insan hareketi (K) yanıtlarının az olması beklenmektedir.

- 2) Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin gerçeklik ilkesine bağlı kalıp tasarım ve sembol oluşturmada güçlük yaşamaları sebebiyle kontrol grubuna göre Rorschach testinde dış gerçekliğe yatırımın arttığını gösteren form (F) yanıtlarının renk ve hareket yanıtlarından daha fazla görülmesi ve toplam yanıt sayısını gösteren R değerinin kontrol grubuna göre daha düşük olması ve RED tepkilerinin artması beklenmektedir.

Sembol oluşum kapasitesinin yetersizliğine bağlı olarak kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin TAT protokollerinde hikaye oluşturmakta ve boş karta yanıt vermekte güçlük yaşamaları ve Ketlenme kategorisini ifade eden C değerinde artış görölmesi beklenmektedir.

ALTINCI BÖLÜM

YÖNTEM

6.1. Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmanın örneklemini 12 kendine zarar verme öyküsü olan, 8 kendine zarar verme öyküsü olmayan 15-20 yaş arasındaki 20 erkek gönüllü katılımcı oluşturmaktadır. Kendine zarar verme öyküsü olmayan 8 erkek katılımcıda psikiyatrik öyküsü ve yakınması olmama ön koşulu aranmıştır. Örnekleme kartopu yoluyla ulaşılmıştır. 18 yaşından küçük olan katılımcılar için ailesi tarafından imzalanmak üzere ‘‘Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu’’; 18 yaşından büyük olan katılımcılara ise kendileri tarafından imzalanmak üzere ‘‘Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu’’ doldurtulmuştur.

Kendine zarar verme öyküsü bulunan 12 erkek katılımcıya TC Adalet Bakanlığı Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan gerekli izinler alınarak ulaşılmıştır. Araştırmaya dahil edilmeme kriteri olarak intihar girişiminde bulunma kriteri dikkate alınmıştır. Kendine zarar verme öyküsü bulunmayan 8 erkek katılımcıya kartopu yöntemiyle ulaşılmıştır.

6.2. Araştırmada Kullanılan Araçlar

Bu çalışmada Yarı Yapılandırılmış Psikanalitik Yönelimli Öngörüşme Formu, Rorschach ve Tematik Algı Testi (TAT) kullanılmıştır.

6.2.1.Yarı Yapılandırılmış Psikanalitik Yönelimli Öngörüşme Formu

Kendine zarar verme öyküsü olan ve olmayan katılımcılar için ayrı olarak hazırlanan formda ‘‘Kendine Zarar Verme Öyküsü Olan ve Olmayan’’ katılımcılar için ortak

olarak demografik özelliklerine (eğitim durumları, yaşları, cinsiyetleri) ve aile dinamiklerine yönelik sorular iletilmiştir. “Kendine Zarar Verme Öyküsü Olan” bireylere yönelik olan sorular zarar verme davranışının başlangıcı, sıklığına yönelik olup uygulama ceza infaz kurumunda yapıldığı için bireylere suç öykülerine ilişkin sorular da sorulmuştur.

6.2.2. Rorschach Testi

İsviçreli psikiyatr Hermann Rorschach 1884-1992 yılları arasında yaşamıştır. H. Rorschach 1910 yılında birçok psikanalitik çalışma ve makale yayımlar. 1911’de ise mürekkep lekeleri ile ilgilenmeye başlar. H. Rorschach bu testi 1911-1919 yılları arasında geliştirmiştir. Test 10 adet mürekkep lekelerinden oluşan kartı içermektedir. Bu 10 kart, Hermann Rorschach’nın yüzlerce kart içerisinde son olarak karar verdiği 10 karttır. Bu seçimlerdeki temel hedefi ise kartların hem çok somut hem de tam olarak ne olduklarını göstermemesidir. (Tunaboğlu-İkiz,2007).

Rorschach Testini yorumlamak için dünyada iki ekol kullanılmaktadır. Biri John Exner tarafından oluşturulan Bütünleştirici Sistemin kullanıldığı Amerikan Ekolü; diğeri ise Roy Schafer ile Catherine Chabert’in öncüsü olduğu Fransız Okulu. Bu çalışmada veriler Fransız ekolüne göre yorumlanmıştır.

6.2.3. Tematik Algı Testi (TAT)

1935’te Murray tarafından geliştirilen Tematik Algı Testinin psikanalitik olarak düzenlenmesi 1953 yılında Fransa’da Vica Schentoub tarafından gerçekleştirilmiştir. Testin kartları kadın ve erkek hastalara bazen ortak bazen de sadece erkeklere veya kadınlara farklı olarak verilmektedir. Kadınlara: Kart 1,2, 3BM, 4,5, 6GF, 7GF, 9GF, 10,11, 12BG, 13B, 13MF, 19,16. Erkeklere: Kart 1,2, 3BM, 4,5, 6BM, 8BM, 10,11, 12BG, 13B, 13MF, 19,16. Testin yönergesi: “Size verilen kartlardan hareketle bir hikaye veya öykü hayal etmenizi ve anlatmanızı istiyoruz” şeklindedir. (Tunaboğlu-İkiz,2016).

Bu çalışmada Kart: 1, 2, 3BM, 4,5, 6BM, 8BM, 10, 11, 12BG, 13B, 13MF, 19,16 ergenlere gösterilmiş olup araştırma bulgularında özellikle Kart 2, 7BM ve 8BM kartları detaylı olarak incelenmiştir.

YEDİNCİ BÖLÜM

BULGULAR

7.1. Baba İşlevi ve Otoriteye İlişkin Bulgular

7.1.1. Rorschach Testi Bulguları

Çalışmanın ilk hipotezine göre kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin Rorschach testinde otorite ve babasal imgeye gönderme yaptığı düşünülen IV. ve VI. kartlarda tasarım oluşturmakta güçlük yaşamaları ya da sadistik/agresif nitelikli yanıtların gelmesi beklenmekteydi. Bulgulara göre kendine fiziksel zarar verme öyküsü bulunan 12 katılımcıdan 3 tanesi IV. ve VI. Kartların ikisini de reddetmiş; iki olgu bu iki karttan sadece IV. Kartı reddetmiş, iki olgu da bu kartlardan sadece VI. Kartı reddetmiştir. Bu kartları reddetmeyen katılımcıların yanıtları incelendiğinde sadistik ve agresif içerikli ya da tasarım oluşturma açısından fakir olan yanıtlar verildiği görülmüştür. Kendine fiziksel zarar verme öyküsü bulunmayan 8 katılımcının IV. ve VI. kartlara verdikleri yanıtlar incelendiğinde RED yanıtının görülmediği organize ve sembolizasyon kapasitesinin kullanıldığını gösteren yanıtlar verildiği görülmüştür.

IV ve VI. kartlar kastratif korkuların çok şiddetle hissedildiği yanıtları kapsamaktadır. Genellikle IV. Kart ile birlikte değerlendirilen VI. kart güç ve otorite karşısındaki yetersizlik duygularını kabul etme veya reddetmeyi barındırır (İkiz,2007). Kişinin bu kartları reddetmesi kastrasyonu ve cinsel tasarımları reddetmesi ve buna bağlı olarak da aktif pozisyona geçmek yerine pasifliği seçtiği biçiminde yorumlanabilir (Düşgör, 2006). RED, bir kart için yorum yapılamaması durumudur. Kişinin kartı reddetmesi kartın simgesel anlamının yol açtığı geçici ketlenmenin üstesinden gelemediğini de düşündürmektedir (Anzieu ve Chabert, 2004). Reddedilen kartlar baş edilemeyen ve tetiklenen sorunsalla ilgilidir (Zabcı, 2014).

- ❖ Kendine fiziksel zarar verme eyleminde **bulunan** katılımcıların otorite ve babasal imgeyle ilişkili kartlara verdikleri yanıt örnekleri;

□ Olgu F.T. 17 yaşında

IV. Kart: *Bunu bilmiyorum. Hiçbir şeye benzetemedim ki. Bunu bilmiyorum.*

VI. Kart: *Bunu bilmiyorum zaten hiç görmemiştim. Başka bişey yok.*

□ Olgu M.G. 15 yaşında

IV. Kart: *Hortlak. Yüzünde maske ne olduğu belirsiz. Korkutmaya geliyo. Beni korkutmaya geliyo. Yani bunu yaptığı zaman uykumdan kalkıyorum. Yüzünün kim olduğu belirsiz çok korkunç bişey. Yarasaya da benziyo. Bu kadar.*

VI. Kart: *Yani bi insanın derisini yüzmüşler gibi. Mesela bi insanı öldürmüşler. Derilerini çıkarmışlar bu kadar.*

□ Olgu T.K. 17 yaşında

IV. Kart: *Bu hocam bana harbiden çok büyük bi canavara benziyo hocam. Ayakları bu tarafta kafası bu tarafta kolları bi tarafta.*

VI. Kart: *Yok hocam. Karmakarışık çizilmiş bişey. Hiçbi şey yok hocam bunda.*

□ Olgu O.Ş. 19 yaşında

IV. Kart: *Bişey görmüyom. Net bişey yok siz nasıl görüyorsunuz ben de aynısını görüyom. Ağaca benziyo. Ağaca benziyo. Ağacın dalları solmuş..*

VI. Kart: *Bunu hiçbir şeye benzetemedim. Benzetemiyorum bişeye.*

Yukarıdaki yanıtlar incelendiğinde katılımcıların tasarım oluşturmakta güçlük yaşadıkları ve RED yanıtlarının fazlalığı dikkat çekmektedir. Olgu M.G. tasarım oluşturmuş; fakat gelen otorite tasarımının korku uyandıran ve kişinin mesafe hissini kaybetmesine yol açan, sınırı ve bütünlüğü sarsan ve parçalanma kaygısı uyandıran bir tasarım olduğu görülmüştür. Üst

benlik tasarımı '*hortlak*' yanıtıyla değersizleştirilmiş ve '*yüzünün kim olduğu belirsiz*' yanıtı otorite tasarımının kaygan bir zeminde olan ve belirsizliğiyle kaygı, korku uyandıran bir tasarım olduğu görülmüştür. Aynı olguda otorite karşısında alınan konumla ilgili olan Kart VI incelendiğinde katılımcının yoğun sadistik agresif içerikli bir tasarım oluşturduğu dikkat çekmektedir. '*İnsanın derisini yüzmüşler, derilerini çıkarmışlar*' tasarımı ise otoriteye karşı alınan konum karşısında bedenin bütünlüğünü tehlike altında hissettiren belki yok eden, parçalayan bir otorite imgesi karşısında parçalanma kaygısının yaşandığını düşündürmüştür. Nitekim otorite tasarımını içselleştirmenin oldukça güç olduğu bunun sonucunda da otorite karşısında konum almakta güçlük yaşandığı görülmüştür. *Olgu T.K.* fallik tasarımlar açısından yoğun olan IV. Karta '*canavar*' gibi hem kaygı uyandıran hem de güçlü bir tasarım vermekle beraber '*ayaklar, kollar*' gibi uzantılara vurgu yaparak kastratif endişeyi de içeren organize bir yanıt vermiştir; ancak otorite karşısında alınan konumla ilgili kartta yine tasarım oluşturmakta güçlük yaşamış ve tasarım oluşturamayarak pasif bir konum almıştır.

Olgu O.Ş.' de ise otorite ile ilişkili olan kartta dayanak ihtiyacı görülmüştür; bu dayanak arzusunun otorite tasarımının yarattığı kaygıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca '*ağaç*' gibi köklü ve güçlü bir yanıtta sonra bu gücü pasifize etmeye çalışır bir biçimde '*dalları solmuş*' ifadesi otoriteyle başa çıkmaya çalışma çabası olarak değerlendirilmiştir. Ardından VI. kartı reddetmesi ise başa çıkmakta güçlük yaşadığını ve otorite karşısında konumunu sağlamakta zorlandığını göstermiştir.

- ❖ Kendine fiziksel zarar verme eyleminde **bulunmayan** katılımcıların otorite ve babasal imgeye dair kartlarından yanıt örnekleri;

□ *Olgu A.C.* 20 yaşında

IV. Kart: 10'. *Dağ parçası gibi birşeye benziyor. Az önceki görüntünün tersine de benzettim. Kelebeğe benzeyen dediğimin tersine.*

VI. Kart: 14'. *Bişeye benzetemedim ama görüntü olarak Yani böcek tarzı birşeye benziyo.*

□ Olgu E.T. 16 yaşında

IV. Kart: Mamuta benziyo. Garip bi hayvan ama yani bu şey bu fok balığı bu evet. Yok ama alakası fok balığı gibi hissediyorum görüyorum. Fok balığı böyle kafası burda ters bi şekilde bana bakıyo bi de yukarı doğru burda bişey var bilmiyorum bilir misin kanatları böyle açıyolar buralarda pelerin oluyo yarasalar var öyle yarasa mı bir hayvan var öyle süzülüyor ona benzettim. Bu kadar.

VI. Kart: Bu ne ya. Valla çok zor resimler. Baya zor yani. < > ^ dinozor görüyorum burda. Yere yatmış bi dinozor ters dönmüş dinozor iki tane. Testin sonunda bunlar aslında neye benziyo söyleyecek misin. Bunları öğrenecek miyim. Bu testte çok sessiz olman gerekiyor mu beni etkilememek için. Pekala. (güldü) pause yöntemimi diyosunuz buna duruyosunuz ondan sonra ben konuşmaya başlıyorum. Sorgulamada filan çok kullanılıyor bu. Benle konuşmaya çalışıyo filan mı yazıyosun ne yazıyosun. (güldü). Burda bişey yok yani. Yok. Bu kadar yani. Bu bişeye benzemiyor. Yok yani benzetemedim.

□ Olgu M.A. 19 yaşında

IV. Kart: Bu da böyle ne bu ya. İlk gördüğüm iki tane bacak arasından bakan bi boğa ya da inek gibi bişey. Hayvan yani. Boğa değil böyle büyükbaş. Ama böyle bütün olarak baktığımda sanki kürk ya da post gibi bişey görüyorum. Bu kadar başka hiçbirşey yok. Şu kenarlarda tüylü gibi sanki postun kürkün tüyü gibi. Çünkü diğerlerinde bu yoktu böyle şuraları şey yapmışlar.

VI. Kart: Bu bildiğim bişeye benzemiyo. Imm..Şu altta baş aşağı yumruk atan ayı gibi bişey var. Yukarda da böle kanatlı tırtıl gibi bişey var sanki böyle kanatlı tırtilla iki tane yumruk atan ayı birleşmiş gibi. Bunu bişeye benzeten var mı. Tırtıl ama kanatlı gibi de. Burasına bi de benek gibi bişey yapmışlar ya da motif gibi bişey. Ya da şu eski ananenin ördüğü kazaklarda olur ya baklava desenler filan. Bu kadar.

Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunmayan ergenlerin otorite ve otorite karşısında alınan konumla ilgili olan kartları incelendiğinde tasarımlar farklılık gösterse de kendine fiziksel zarar veren gruba göre daha organize ve tasarım açısından zengin yanıtlar verildiği

görülmüştür. Genelde 'dağ parçası', 'mamut', 'dinazor' gibi güçlü tasarımlar verilmiş; ancak bu tasarımlar daha sonra güçsüzleştirilmeye ya da bastırma savunma mekanizması kullanılarak değiştirilmeye çalışılmıştır. Bu grupta kendine fiziksel zarar veren gruba göre sadistik agresif nitelikli tasarımlar yoğun bir şekilde görülmemiştir. Kendine zarar vermeyen gruptaki ergenler de otorite karşısında oluşturulan tasarımla ilgili olan VI. kartta tasarım oluşturmakta güçlük yaşamışlar ve dayanak ihtiyaçları ön plana çıkmıştır. Bu dayanak ihtiyacı Olgu E.T.'nin 'Bu ne ya. Valla çok zor resimler. Baya zor yani. < > ^..... Testin sonunda bunlar aslında neye benziyo söyleyecek misin. Bunları öğrecek miyim.' ve Olgu M.A.'nin 'Bunu bişeye benzeten var mı. Tırtıl ama kanatlı gibi de' yanıtlarında testöre soru sorarak dayanak ihtiyacını karşılama arzusunda görülmektedir.

7.1.2. Tematik Algı Testi Bulguları

Otorite ve babasal imgeyi oluşturma konusunda güçlük yaşamaları beklenen kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin anne-baba-çocuk üçlüsü tasarımını oluşturmakta güçlük yaşamaları sebebiyle TAT'nin 2. Kartında bu üçlüyü görmekte zorlanmaları ve 7 BM kartında ise sınırları oluşturamayan ve ödipal yasağı oluşturmaya olanak sağlayamayan bir baba imgesi verilmesi ve 8 BM kartında babaya yönelik agresif dürtünün görülmesi beklenmektedir.

Anne-baba-çocuk ilişkisini harekete geçiren ve ödipal çatışmaya olanak sağlayan Kart II' de kendine zarar veren ergenlerin bu üçlüyü görmekte güçlük yaşadıkları görülmüştür.

- ❖ Kendine fiziksel zarar verme eyleminde **bulunan** katılımcıların bu kartlara verdikleri yanıt örnekleri;

- Olgu G.C. 17 yaşında

Kart II: Adam burdan bişey atıyo. Bu kadının elinde kitap var. O kadın orda durmuş. Elinde kitap olan bi yere bakıyo.

- Olgu R.A. 16 Yaşında

Kart II: *Okula giden bi kız var. Bi de yorgunluktan sırtını ağaca yaslamış annesi var. Atı çiftliğe bırakmaya gidiyo bu kadar abla.*

- Olgu S.Ç. 17 Yaşında

Kart II: *Bu bişeyi anımsatmıyor ki. Biz böyle arabayla toplanıp giderdik o geldi aklıma tarla görünce. O geldi sadece. (gördüklerin?) at kadın okul öğrencisi. Bu.*

- Olgu Y.S. 18 Yaşında

Kart II: *Burda da okula gidiyo heralde bi kız ama çok mutsuz. Bu kadar.*

Olgu G.C.'de anne-baba-çocuk üçlüsünde görülmesi beklenen nesil farkı iki kadın tasarımı arasında görülmemiştir; 'Bu kadının elinde kitap var. O kadın orda durmuş' diye yanıtlayarak bu kadınlar arasındaki ilişkisel değer yok sayılmış ve nesil farkı görmezden gelinmiştir. Olgu R.A. ise bu üçlüyü oluşturan baba tasarımını vermeyerek üçlü pozisyona girmeyi reddetmiştir. Olgu S.Ç. ise kartı reddetme eğilimiyle başlamış sonrasında kişisel deneyime vurgu yaparak kart ile arasına sınır koymakta zorlanmış ve üçlü bir pozisyon verememiştir. Olgu Y.S. ise duygulanıma atıfta bulunarak kartta görülmesi beklenen üçlüyü görememiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde kendine fiziksel zarar veren ergenlerin tasarım ve ödipal üçlüyü oluşturmakta güçlük yaşadığı gözlenmiştir.

- ❖ Kendine fiziksel zarar verme eyleminde **bulunmayan** katılımcıların Kart II yanıt örnekleri;

- Olgu A.T. 20 Yaşında

Kart II: *Eski zamanlardaki köy tarzı bi yer heralde. Kız okuyo yani bi yerde okuyo galiba elinde kitaplar onu anımsattı bende. Babası tarla gibi bi yerde çalışıyo. (sonunda ne oluyor?) normal köy şartlarında geçinen bi aile düşünüyorum. Kız ama biraz üzgün gibi. Bu kadar.*

- Olgu M.G.. 20 Yaşında

Kart II: *Bir anne babanın çiftlik çiftçilikle uğraştığını görüyorum. Güzel mutlu aile tabloları var. Baba bi aile için çabalıyo kızını okutması için mesela. Anne de mutlu bu ailenin mutlu*

tablosunu izliyo mutluluk tablosu var. Kız annesi ve babasının çabalamasına karşı okuma isteği içinde bi karamsarlık var ama anne babasının bu abasına karşılık bişeyler vermek için kız da okuma çabasinda. Sanki kızın içinde bi tedirginlik var okumazsam nolur gibisinden. Ama kızın da okuyup ailesine güzel şeyler verebileceğine inanıyorum burda. Çünkü ailesi de onun için çaba gösteriyo çalışiyo ediyo. Ona karşılık öylece duramaz yani onun da bişeyler verebileceğine inanıyorum. Ne kadar ben veremesem de bu verir yani.

- Olgu M.A. 19 yaşında

Kart II: *Bir çiftçinin kızı var. Ee şey çiftçi ve çiftçinin eşi kızlarının onlar gibi çiftçi olmasını istiyolar. Halbuki kız edebiyata meraklı ve bu çiftçiliği bırakıp yazar olmak istiyoy. Günde evde saatlerinin çoğunu okuyarak geçiriyor. Aynı zamanda babasının ve annesinin hayat tarzından hoşlanmıyo. Babası bazen atları dövüyor ve bu onu çok üzüyo. O da bu ortamdan ayrılmak için şehirdeki üniversitede yazarlık okulunu kazanıyo. O okuldan mezun olup editör oluyo. Son.*

Kendine zarar vermeyen grubun yanıtları incelendiğinde karttan beklendiği gibi anne-babaçocuk üçlüsünün kurulduğu yanıtlar görülmüştür. Tasarım oluşturma ve sembolizasyon açısından zengin yanıtlar dikkat çekmektedir.

Çalışmanın erkek ergenler üzerinde yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda ödipal yapılanma ve baba-oğul ilişkisi arasındaki rekabet ve çatışmayı veren 7 BM kartı sınırları oluşturmamayan ve ödipal yasağı oluşturmaya olanak sağlayamayan bir baba imgesi ekseninde incelenmiştir.

- ❖ Kendine fiziksel zarar verme eyleminde **bulunan** ergenlerin bu karta verdiği yanıt örnekleri:

- Olgu F.T. 17 yaşında

Kart 7 BM: *Bu bişeyler düşünüyoy bu da ona bakıyo. Başka bişey bulamadım ki.*

- Olgu E.C. 18 yaşında

Kart 7 BM: *Bunlar sanki bi muhabbete sinirlenmişler. Biri önüne diğerleri ileri bakıyo. Tuhaf. İkisi de birbirine bakmayıp ileri bakıyo. Sonunda baktığı şeyin ya yanına gitmiştir ya da düşündüğü şey önüne gelmiştir.*

- Olgu O.Ş. 19 yaşında

Kart 7 BM: Bu da baba oğul heralde birbirini seven. Oğlu babasını omzuna mı yaslamış başını babası da bakıyo öyle. Babası suratsız geldi. Bu kadar. (sonunda?) Sonunda babası mutlu, oğlu şey gibi duruyo mutsuz gibi.

- Olgu G.C. 16 yaşında

Kart 7 BM: Burda bi adam bi adama bakıyo gülüyo. Öbür adam bişey demiş olabilir o da ona gülüyo.

Bu kartlar incelendiğinde baba ile olan ilişkide zorluk, özdeşimlerin belirsiz olması, nesil farkının belirsiz olması ve zayıf bir üst benlik yapılanması dikkat çekmiştir. Baba-oğul ilişkisini veren Olgu O.Ş. 'nin ise verdiği baba-oğul ilişkisi tasarımı uzlaşmacı değil, çatışmalı bir şekilde sonlanmaktadır.

❖ Kendine fiziksel zarar verme eyleminde **bulunmayan** ergenlerin 7 BM kartına verdikleri yanıt örnekleri:

- Olgu A.C. 20 yaşında

Kart 7 BM: Baba ve oğlunun yani resmi olabilir. Adam özlemiş şekilde bakıyo ya da bişeyi hatırladı onun için bakıyo. Küçüklüğünü de hatırlamış olabilir. Bu kadar.

- Olgu B.T. 15 yaşında

Kart 7 BM: Adamın büyük ihtimalle bi büyüğü ama babası olduğunu düşünmüyorum. çok benzemiyolar bence ona bişey soruyo hakkında üzgün olduğu bişey. Yani ve utandığı bişey. Büyük ihtimalle büyük olan soruyo onun ağzı diğerinin kulağına daha çok yakın. Bu durum üzerine diğer adam da üzülüyor. Bi çare bulmak için düşünüyorlar. Bu kadar.

- Olgu M.A. 19 yaşında

Kart 7 BM : *Bir fabrika sahibi adam vardır. artık yaşlanıyodur. Zamanla oğlunun işlerin başına geçmesi gerekir. Fakat oğlu işlerin başına geçmektense çok farklı işlere yatırım yapmayı düşünür. Ee adamsa her zamansa klasik olanın en iyi olduğunu bu işten para kazanırken bu işten para kazanmaya devam etmeleri gerektiğini savunur. Ee adam öldükten sonra oğlan başa geçer. Ve işte tren motorları üreten bi fabrikayı spor araba üreten fabrikaya dönüştürür. Çok vizyon sahibi bi insandır. Bi anda babasının düşünemediği kadar çok para kazanmaya ve çok daha kaliteli işler yapmaya başlar. Eee ama her zaman eski günlerini özler babasıyla yaptığı o tartışmaları da. Babasına çok düşkün biriymiş. Bu kadar.*

Yukarıdaki yanıtlar incelendiğinde kendine zarar vermeyen grubun verdiği tasarımlarda nesil farkı ve baba-oğul ilişkisi, bu ilişkideki sınırlar oldukça net bir şekilde görülmektedir. Verilen yanıtlar tasarım oluşturma açısından kendine fiziksel zarar veren gruba göre oldukça zengindir. Kendine zarar veren grupta tasarımlar çoğunlukla 'adam' olarak nitelendirilirken kendine zarar vermeyen grupta 'baba-oğul' söylemine daha sık rastlanmaktadır. Bu da nesil farkını ve aradaki sınırın kendine zarar vermeyen grupta korunduğuna işaret etmektedir.

Kişinin baba imgesine yönelik saldırgan dürtüyle nasıl başa çıktığını gösteren ve kastrasyon endişesi ve sonucunda baba imgesine duyulan saldırganlık dürtülerinin nasıl eklemlendiğini gösteren 8 BM kartı incelenmiştir.

- ❖ Kendine fiziksel zarar verme eyleminde **bulunan** katılımcıların bu karta verdikleri yanıt örnekleri;

- Olgu Y.S. 18 yaşında

Kart 8 BM: *Burda birini öldürmeye çalışıyorlar. Çocuk da sesini çıkarmıyor bence ya biliyodur ya bilmiyodur ikisinden biri. Bunun sonu mutsuzdur. Bu kadar.*

- Olgu R.A. 16 yaşında

Kart 8 BM : *iki tane adam bi tane adamın karnını yarmaya çalışıyo. Bu çocuk da arkasını dönmüş gidiyo. (sonunda?) bence çocuk pişman olup geri dönüp adamı kurtarmıştır.*

- Olgu M.G. 15 yaşında

Kart 8 BM : Yani yatağa gönderip insanın vücudunu kesiyolar. İki kişi. (7bm) bu adama benzetiyorum. Birisinin silahı birisinin bıçağı var. Birisi yerde serili öldürmeye çalışıyorlar. Bu kadar. Yani yatan bi insanı kesmeye çalışan rüyadaymış gibi. (sonunda?) ya rüyadan kalkıyodur. Rüyadan kalkıyo garip garip rüyalar görüyorum.

- Olgu S.Ç. 17 yaşında

Kart 8 BM : Hocam böyle bir anım olmadı. Burda ya zorla yatırmışlar işkence yapıyorlar ya da bilmiyorum. O kadar.(sonunda?) ölüyodur adam işkencede.

- ❖ Kendine fiziksel zarar verme eyleminde **bulunmayan** katılımcıların bu karta verdikleri yanıt örnekleri;

- Olgu E.K. 20 yaşında

Kart 8 BM : Bunlar napıyo. Bu da düzenli yapıya sahip bi çocuk heralde kravat ceket gömlek taktığına göre. Öğrenci de diyebiliriz. Bunlar napıyo anlamadım. (güldü.) Önünde bişey var ama. Yatmış vaziyette bi insan görüyorum elinde bişey var bişeyler yapıyo. Doktor diyebilir miyiz. Daha çok bi ameliyathaneyi anımsattı ama. Elinde bıçak gibi bişey var.

- Olgu E.T. 16 yaşında

Kart 8 BM : Evet bi ameliyathane görüyorum. Burda da poster gibi bişey var. Bi taraftan ameliyatı yapmaya çalışıyorlar bariyer gibi bişey var onun üzerinden yapmaya çalışıyorlar hatta iki tane adam. Bi kadının mı adamın mı karnını kesiyolar kadın olması lazım bu adam da resimde görünen büyük adam da bu u olayın bu iki adamın yaptığı işin mucidi bulanı. Yani Ortaya fikri koyan ve yapılan ve tıp alanında güzel bişey bulunmuş bi adam. O da poz vermiş bu kadar. Bitiyo işte. Kadın hastaneden çıkıyo. Olumlu. Olumsuz değil ölmüyo.

- Olgu A.T. 20 yaşında

Kart 8 BM : (15 sn) Ameliyat tarzı bişeydir yoksa adam tehlikeli bişey olsa adam çırpınıyo olurdu ya da kendini korumak isterdi ona yönelik hareketler yapardı. Önündeki çocuğu anlayamadım. (sonrasında ne oluyodurr?) iyileşiyodur. Öyle umut ediyorum.

Bu karta verilen yanıtlar incelendiğinde kendine fiziksel zarar veren grupta baba tasarımına yönelik agresif dürtünün yoğun ve çığ bir biçimde ortaya çıktığı görülmüştür. Kendine fiziksel zarar vermeyen grupta ise saldırgan dürtü '*ameliyat sahnesi*' gibi bir tasarıma bağlanarak entellektüalizasyon ile kontrol edilmeye çalışılmış ve uzlaşmayla sonuçlanmıştır.

7.2. Rorschach Testinde Özdeşim Sorunsalını Ortaya Koyan Yanıtların Psikanalitik Açidan Yorumlanması

Araştırmamızın hipotezine göre kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan grubun üst benlik gelişiminde yaşanan güçlük sebebiyle babasal olanla özdeşim kurmakta güçlük yaşamaları buna bağlı olarak da Rorschach testinde özdeşimin izlerinin görüldüğü 2. Ve 3. Kartlarda ikili tasarım oluşturmakta güçlük yaşamaları, testin genelinde insan (H) ve insan hareketi (K) yanıtlarının az olması beklenmektedir.

II. kart, karttaki şekillerin biseksüeliteye gönderme yapması hem de kırmızı rengin devreye girmesiyle cinsellik ile ilgili yaşantıları gündeme getirmesi açısından önemlidir. Bu kartta her iki cinse ait özdeşimlerin verilmesi ve kastrasyona ait yanıtların gelmesi de beklenmektedir. Kırmızı rengin devreye girmesi yalnızca cinsel değil, saldırgan dürtüyü de açığa çıkarabilir. III.Kart ise kendisi ile ötekini tasarımlama ve nesne ilişkilerine ait bilgiler veren bir karttır. Özdeşleşme sorunsalı III.Kart için merkezi sorunsaldır ve bu kartta verilen yanıtların II.Kartla beraber değerlendirilmesi gerekmektedir (İkiz, 2007).

Bu çalışmada hastaların bu kartlara verdikleri yanıtlara bakıldığında RED ve ŞOK yanıtlarına sıklıkla rastlandığı ve dayanak ihtiyacının da görüldüğü yanıtlar verilmiştir. Verilen yanıtlarda insan (H) ve insan hareketi (K) tasarımlarına ve ikili tasarımlara rastlanmamıştır. Bu durum kendine zarar veren grubun özdeşim kurmakta güçlük yaşadığını göstermektedir.

- ❖ Kendine zarar verme eyleminde **bulunan** ergenlerin bu kartlara verdikleri yanıt örnekleri:

□ Olgu F.T. 17 yaşında

II. Kart: *Bunu hiç bilmiyorum zaten bilmiyorum ki bunu.*

III. Kart: *Bu köpek miydi ayıcık mı aslan mı öyle bişeydi. Üçünden biri ama hangisi bilmiyorum.*

Özdeşimin ilk izlerinin görüldüğü 2. Kartı reddetmiştir. Temasin ve ikili ilişkinin oluşturduğu kaygının ketlenme yaratmış olabileceği düşünülmüştür. Özdeşimle ilişkili olan 3. Kartta da karttan bekleneni yapıp ikili tasarım verememiştir. Bu da ötekinden ayrışma ve özdeşime dair sorunsala işaret etmektedir. Cinsel identifikasyon ya da insan tasarımlarının verilememiş olması da özdeşim problematiği açısından dikkat çekicidir. 3. Kartta tereddütlü söylem ve verilen tasarımların bozuk formda (F-) olması rengin kaygı uyandırdığını ve bununla başa çıkmakta zorlandığını düşündürmüştür. Üçüncü kartta ise ötekini tasarımlarken cinsellikten uzak bir yanıt verilmekte ve nesne ilişkilerinden uzaklaşmaktadır. Renge atıfta bulunmama dürtünün yok sayıldığını, bu yok saymanın ise açığa çıkacak olan dürtüyle ne yapılacağını, nasıl başa çıkılacağını bilinememesinden kaynaklı olabileceği düşünülmüştür.

□ Olgu R.A. 16 yaşında

II. Kart: *şunu kelebeğe benzettim o kadar başka bişey yok.*

III. Kart: *bunu bişeye benzetemedim. Bu kadar.*

II. kartta bütün yanıt vermekten kaçınıp detay yanıt vererek dürtüyü kontrol etmeye çalışmıştır. Verdiği tasarımla banale sığınması ve ‘başka bişey yok’ diyip bitirmesi dürtüyü durdurma çabasını düşündürmüştür. Rengin uyandırdığı afekte dair yanıt gelmemesi de kontrol çabasını düşündürmüştür. Karttan beklendiği gibi temasa dair bir yanıt gelmemiştir. Ve ardından gelen özdeşime ilişkin olan 3. Kartı reddetmesi ikili tasarımların verilemediğini ve özdeşimin başarısız olduğunu göstermiştir. Ayrıca ‘o kadar başka bişey yok’ ve ‘bu kadar’ söylemleri dürtüyü durdurma çabasını ve bastırma mekanizmasını kullandığını düşündürmüştür.

□ Olgu V.K. 17 yaşında

II. Kart: *19’ kelebek var sanki burda. Başka yok.*

III. Kart: *22’ köpek balığına benziyo. Yarasa olması lazım. Başka yok.*

Temasa ilişkin olan ve renkle ilk karşılaşılan kart olan 2. Karta nerdeyse şokla başlamış ardından banal yanıt vermiştir. Rengin yarattığı dürtünün baskısından banale sığınmıştır. Nesneyle kurulan ilişki ve özdeşim açısından önemli olan 3. kartta şokla başlamış ardından saldırgan ve bozuk formda (F-) bir tasarım vermiştir. Nesneyle agresif türden bir ilişki biçimi gözlenmiştir. İkili tasarım görememesi özdeşim güçlüğüne göstermektedir. Renge dair bir yanıt vermemesi ve şoklar dürtünün yoğun bir kaygı yarattığını düşündürmektedir. 'Başka yok' söylemleri de dürtüyü durdurma çabasını göstermektedir. □ *Olgu O.Ş.* 19 yaşında

II. Kart: *Şu kelebek galiba. Başka bişey göremedim. Bu kadar.*

III. Kart: *Bişey gözüküyor. Şekiller var. Bu kadar.*

II. Kartta temasa ilişkin bir yanıt verememiş ayrıca renge dair de bir yanıt vermemiştir. Banal tasarıma sığınmış ardından başka bişey göremiyorum bu kadar gibi söylemlerde bulunarak dürtüyü durdurma çabasına girdiği düşünülmüştür. Özdeşim açısından önemli olan 3. Kartta tasarım oluşturmakta güçlük yaşamıştır. Bu kartta kendisini ve ötekini ayırmada güçlük ve nesne ilişkilerinde ve ötekini tasarlamakta yaşanan sıkıntı açıkça görülebilmekte ve cinsellik içeren tasarıma rastlanmamıştır. Bu da özdeşim sorunsalına işaret etmektedir.

❖ Kendine zarar verme eyleminde **bulunmayan** ergenlerin bu kartlara verdikleri yanıt örnekleri:

□ *Olgu Ö.K.* 15 yaşında

II. Kart: *Burda sanki biraz saçma olacak ama elele vermiş iki tane insan var. Değişik bişey. III. Kart:* (6 sn). *Burda da karşılıklı oturmuş iki tane neye benzediğini tam çıkaramadım.bişey diyemiyorum.*

• *Olgu M.G.* 20 yaşında

II.Kart: *Köpek. İki tane sevimli köpek. Burun buruna vermişler. Bu kadar mı yanlış görüyorum bunları. Kalp var. Benim burdan çıkardığım iki köpek sevimli böyle bunların arasında kalp var bilemiyorum.*

III. Kart: İnsana benzetilmiş gibi. İki tane insana benziyor ama. Şunlar da iç organları renkli böyle. Başka. Burda belki istenen farklı ama benim gördüklerim bu. Başka bişey göremiyorum.

- Olgu M.A. 19 yaşında

II. Kart: Bu da hamster gibi hamster diyen oldu mu daha önce. Mm anlatayım mı biraz daha yani anlatmalı mıyım. Hamster gibi iki tane de ayı var gibi şurda ve şurda. Hamster dememin de sebebi şu iki tane gözü kuyrukları olur ya böyle top gibi. Öyle. Bu kadar başka hiçbi şey görmüyorum.

III. Kart: (5 sn.) Şey iki tane karga burunlu insan ortadan bi tane taş alıyolar, kaldırıyolar. Ama kırmızıların ne olduğunu çözemedim. Sanki ortada bi papyon var. Ayakları ve elleri böyle sivri. Sanki böyle karga gibi. Bi de yukarda iki tane düşen fare var. Fareye benzettim. Bu kadar.

Kendine zarar vermeyen grubun yanıtları incelendiğinde ikili tasarımlar ve insan tasarımlarının verildiği özdeşimin izlerine rastlanmıştır. Üçüncü kartlarda bu bireylerin kendilerini ve ötekini tasarımıyabildiği görülmüştür. Ayrıca bu kişiler tasarımlarında renge de atıfta bulunarak rengin yarattığı dürtüyle sembolizasyon kapasitelerini kullanarak başetmeye çalışmışlardır.

7.3. Sembol Oluşturma Kapasitesine Yönelik Bulgular

7.3.1.Rorschach Testi Bulguları

Kendine fiziksel zarar verme davranışında bulunan ergenlerin kontrol grubuna göre duygulanımlarını yansıtmaya ve tasarım oluşturmada güçlük yaşamaları ve babasal işlevi içselleştirememeleri sebebiyle sembolizasyon kapasitelerinin yetersiz olması sonucunda Rorschach testinde dış gerçekliğe yatırımın arttığını gösteren form (F) yanıtlarının renk ve hareket yanıtlarından daha fazla görülmesi ve toplam yanıt sayısını gösteren R değerinin kontrol grubuna göre daha düşük olması ve RED tepkilerinin artması beklenmektedir. Bu

grubun tasarım oluşturmakta güçlük yaşamasının RED yanıtlarının artmasına da yol açacağı düşünölmektedir.

□ Olgu G.C. 16 yaşında

III. Kart: *Bilmiyom vallahi abla. (eline aldı) v Bilmiyom.*

□ Olgu R.A. 16 Yaşında

IX. Kart: *Bunu da bişeye benzetemedim.*

□ Olgu T.K. 17 Yaşında

VII. Kart: *(eline aldı) v < ^ Ben bunu neye benzetiyim şimdi ya. Hiçbir şeye benzetemiyorum hocam. Yok hocam.*

□ Olgu V.K. 17 Yaşında

IX. Kart: *Bunda da bişey göremiyorum. Yok.* □

Olgu C.A. 19 Yaşında

II. Kart: *< ^ (21') Bişeye benzetemedim valla.*

□ Olgu C.S. 19 Yaşında

IV. Kart: *9' bunu anlamadım abla. Anlamadım.*

□ Olgu E.C. 18 Yaşında

VII. Kart: *v ^ Abla bunu hiçbir şeye benzetemedim. Valla hiçbir şeye benzetemedim.* □

Olgu O.ř. 19 Yaşında

I. Kart: *Pek görünürde bişey yok. Bişey yok. Ne görmem gerekiyo ki burda. Bişey göremiyorum.*

□ Olgu Y.S. 19 Yaşında

IX. Kart: *Bunu hiçbir şeye benzetemedim abla. Bişeye benzemiyo.*

Yapılan çalışmada kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan grupta verilen toplam RED yanıtı 21'dir. Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunmayan grupta ise bu sayı 1'dir. "Pek görünürde bişey yok.", "Bunu hiçbir şeye benzetemedim abla.", "Valla hiçbir şeye

benzetemedim.” gibi söylemler büyük bir boşluk ve tasarımılayamama sıkıntısına işaret etmektedir. Kendine fiziksel zarar veren grupta RED yanıtları IV. ve VI. kartlarda yoğunluk göstermiştir. Kart IV ile pekiştirilen otorite ve güç olgusu Kart VI ile sona erişmektedir. Bu yüzden sıklıkla reddedilen kartlardan biri kart VI’dır. RED yanıtlarının bu kartlarda yoğunlaşması bu ergenlerin baba işlevini içselleştirmede güçlük yaşamaları ve bunun sonucunda da zayıf bir üst benlik ve otorite tasarımı geliştirdikleri hipotezini desteklemektedir.

Kendine fiziksel zarar veren kişilerin Rorschach testi bulguları incelendiğinde bu kişilerde renk (C) ve hareket (K, Kan, Kob) yanıtlarının oldukça az verildiği bunun yerine form (F) yanıtlarının fazlalığı dikkat çekmektedir. Ancak tasarım zenginliği açısından oldukça fakir ve kuru yanıtlar dikkat çekmektedir. Form (F) yanıtlarının fazlalığı tamamen gerçeklik ilkesinde yaşayan, katı savunma sistemleri olan, hiçbir fantezi ve hayal gücüne izin vermeyen yapıları göstermektedir. Sürekli algılanan gerçekle yaşayan, somuttan soyuta geçemeyen, fakir iç dünyayı göstermektedir. Form yanıtlarının fazlalığı spontan olma eksikliğini, kendini gösterme korkusunu ve ketlenme duygularının yüksek olduğunu düşündürmektedir (İkiz, 2007).

- *Olgu F.T.* 17 yaşında

X. Kart: *Burda da bulamadım. Yok bişey yok. Bişey bulamadım. Şunları örümcek sanıyorum da değil ama. Başka bişey yok.*

- *Olgu Y.S.* 18 yaşında

VII. Kart: *Bu da sanki iki tane kafa var böyle. Başka da bişey yok bunda.*

- *Olgu R.A.* 16 yaşında

VIII. Kart: *şu iki şey ayıya benziyo. Bu kadar başka da bişey yok.*

□ Olgu G.C. 16 yaşında

IX. Kart: Göz gibi bişeyler burda. Bu kadar abla.

❖ Kendine fiziksel zarar vermeyen grupta aynı kartlara verilen yanıt örnekleri: □

Olgu M.G. 20 yaşında

X. Kart: v. Sanki cennet bahçesi gibi ya kuşlar var. Başka bişey hiçbişey görmüyorum. Şunları balık olarak görüyorum. Şunlar kuş mesela. Şunlar yunus balığı. Ben bunların hepsini böcek olarak görüyorum sanki.

- Olgu Ö.K. 15 yaşında

VII.Kart: Burda da yüz yüze bakan iki tane kız çocuğu gördüm. Yüzleri ve saçlarından iki tane kız çocuğu. Bu kadar.

- Olgu E.T. 16 yaşında

VIII.Kart: (< ^ 30'). Farklı farklı renkler. Ne söylesem onu yazıyosun. (güldü) tamam anladım. İki tane şey var. Hayvan var. Ayaklı böyle burda hayvanlar. Bi burda var bi de burda var. Mavi olan yer bana denizi andırıyo. Gri olan yer taşları andırıyo. Turuncu olan yerde iki tane beyin görüyorum. Kırmızı olan yerlerde iki tane de taş görüyorum. Bu hayvan da bu taş hayvana elini uzatmış hayvan suya da elini uzatıyor hayvan beyne de elini uzatıyor. Taş da biraz aşağıda kalıyo ama beyinle denizin arasında böyle o şeyle taşla denizin arasında bi şey görüyorum. Ee omurga görüyorum. İskelet görüyorum yani birbirine bağlı. Beyin de denize bağlanıyo aslında bunu da görüyorum. Bu kadar.

- Olgu R.T. 15 yaşında

IX.Kart: (21 sn). Sanki bi gitar var. Bi de yani sanki bi fil. Bu kadar.

Yukarıdaki örnek yanıtlar incelendiğinde kendine zarar veren grupta yoğun bir ketlenme ve tasarım güçlüğü görülürken kendine zarar verme eyleminde bulunmayan grupta tasarım oluşturma ve sembolizasyon kapasitesinin diğer gruba nazaran güçlü olduğunu görmekteyiz. Duygulanımlarını yansıtmaya ve tasarım oluşturmada güçlük yaşayan bu ergenler dürtü

boşalımını eyleme geçerek sağlamaktadırlar. Bunun yanı sıra zarar vermeyen gruptaki ergenlerde renge atıflar görülebiliyorken zarar vermeyen grupta renge dair atıfların olmaması dikkat çekmektedir. “C” yanıtı vermeme *duygusal yoksunluk* olarak adlandırılabilir. Ayrıca dış dünyaya ilişkin ilginin azalması ve yatırımların çekilmesi ile ilgilidir (İkiz, 2007).

Toplam yanıt sayısı açısından her iki grup incelendiğinde kendine zarar veren grupta toplam yanıt sayısı ortalaması 14.25 iken; kendine zarar verme öyküsü bulunmayan grupta bu ortalama 19,62’dir. Toplam yanıt sayısının az olması ketlenme ve endişe duygusunun ağırlığına işaret etmektedir (İkiz, 2007).

7.3.2. Tematik Algı Testi Bulguları

Sembol oluşturma güçlüğüne bağlı olarak kendine zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin TAT protokollerinde hikaye oluşturmakta ve boş karta yanıt vermekte güçlük yaşamaları ve Ketlenme kategorisini ifade eden C değerinde artış görülmesi beklenmektedir.

- ❖ Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin TAT’nin boş kartına (XIX) verdikleri yanıt örnekleri:

- Olgu C.A. 19 yaşında

XIX.Kart: *Benim hikayem hep kötüydü. Kötü olur. Kötü şey daha çok yaşadım. (sonunda?) güzel olur inş.*

- Olgu Y.S. 18 yaşında

XIX.Kart: *Ben sana ne diyim ki şimdi. Valla aklıma gelmiyo ki. Böyle şeyler hiç düşünmem ki. Düşünsem de hiç anlatasım gelmiyo insanlara.*

- Olgu E.C. 18 yaşında

XIX.Kart: *Valla anlatamam. Tuhafıma geliyor. Bilmiyom ki anlatamam.*

- Olgu G.C. 16 yaşında

XIX.Kart : *Bilmiyom ki. Aklıma bişey geliyo. Kimseye eski şeyleri anlatmaya anlatmaya unutuyo insan. Herkes birbirine anlatıyo anlatırsan.*

Yukarıdaki yanıtlar incelendiğinde bu kişilerin tasarım oluşturmakta güçlük yaşadıkları oldukça net görülmektedir. Verilen yanıtların çatışma ve arzudan uzak olması bu kişilerin ruhsallıklarının bunları işleme kapasitesi açısından zayıf olduğunu düşündürmektedir. bu kişilerin boş karta yanıt vermekte güçlük yaşamaları hipotezi desteklenmektedir.

❖ Aynı karta kendine fiziksel zarar verme davranışında bulunmayan ergenlerin verdikleri yanıt örnekleri:

- Olgu M.G. 20 yaşında

XIX.Kart : *Ne güzel sıfırdan doğmuşum.güzel bi hikaye olurdu. Hayatıma başlarken yeni ilkokula başlamışım. Ailem beni okula götürüyo getiriyolar. Sabah yemeğimi hazırlıyolar. Güzel bi aile tablosu var ben de bunlara karşı onlara güzel şey vermek için yaş ilerliyor tabi okumaya devam ediyorum başka hiç bi emel yok kesinlikle okumaya devam ederim. Çünkü onlar benim için çabalıyo. Her daim ailemin yanında olurum. En baştan doğru düzgün derslerime çalışırım çünkü ailemi o kadar en güzeli neden en güzelini vermiyim diye düşündüm. Onlar zaten benim en güzel yerlere gelmem onlara verdiğim en büyük hediyedir. Güzel bi hikayem olurdu ya boş sayfadan başlasam. Okurdum çalışırdım. Boş yani bomboş bi sayfam var. Hem okurum hem çalışırım. Çünkü şöyle baktığımızda 24 saat vakit günde çok fazla vakit. Biz bu zamanda çok fazla boş geçirdiğimiz vakit oldu. Yeni bi sayfadan başlarsak illa ki hep dolu geçerdi çalışırdım okurdum gezme işi bi yerden sonra başlardı. İlk başlarda gezme filan olmasın illa ki ailenle otur güzel bi vakit geçir ama kısa süreli olsun ta ki sen iyi yerlere gelene kadar iyi yerlere geldikten sonra illa ki daha güzel şeyler ailenle daha güzel vakit geçirirsin. (nasıl biter?) kesinlikle mutlu biterdi ya sonuçta onlara güzel şeyler verebilirdim sıfırdan başlasam. Öyle. (esnedi). Nasıl oldu anlamadım. Hiç hikaye gibi olmadı ama.*

- Olgu R.T. 15 yaşında

XIX.Kart : *Yolda yürüyorum. Yukardan bi uçak geçiyo uçağa bakıyorum. Çok alçaktan uçuyo kafamda bi şapka var o uçağın etkisiyle şapka da kafamdan uçuyo. Şapkayı yakalamaya çalışırken bikaç tane adam şapkayı beğeniyolar alıyolar vermelerini istiyorum vermiyolar. Bu.(güldü)*

- Olgu A.T. 20 yaşında

XIX.Kart : *Ne kadar zor durumda olursa olsun mesela başarmak için uğraşmak zorunda bişeyleri. Mutluluk da olabilir iş de olabilir başka bişey de olabilir. Mücadel etmeden hiçbi şey olmaz bence. Mücadele etmeli ki karşılığını bulmalı. (nasıl biter hikayesi?) eğer bişeyleri yapmak için çabalıyosa iyi biter bence. Başarmak için bişeyler sarfettiğin her şey bence karşılığını bulur herkes hakettiğini bulur bence.*

- Olgu M.A. 19 yaşında

XIX.Kart : *Mert çok farklı bişeyler yapmak istiyodur. Bu şeyleri başarması için paraya ihtiyacı vardır. Nasıl para kazanabilirim diye düşünürken ıı insanlara insanların ihtiyacı olan ne var diye düşünmeye başlar. Bunu onlara satarsam istediğim her şeyi başarabilirim diye düşünür ama o satacağı şeyi hiçbir zaman bulamaz. O yüzden dışçı olmaya karar verir. En azından buluncaya kadar böyle bir yol izlemeye karar verir. ıı sonunda dışçı olur. Yapmak istediği her şeyi yapamasa da birçok şeyi yaptığı için onu tatmin eder. Bu kadar.*

Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunmayan ergenlerin boş karta dair oluşturdukları hikayeler çatışma ve arzu barındırmakta bu kişiler duygulanımlarını tasarımlara bağlayabilmektedirler. Kendine fiziksel zarar veren grubun ise duygulanımlarını tasarımlara bağlayamadıkları için eyleme geçişte bulundukları düşünülmektedir.

TAT verileri incelendiğinde kendine fiziksel zarar veren ve vermeyen ergenlerin yanıt kategorileri arasında farklılıklar gözlenmiştir. (Tablo 1).

SERİ A			SERİ B			SERİ C					SERİ D			SERİ E				Toplam	
A1	A2	A3	B1	B2	B3	CI	CF	CL	CN	CM	D1	D2	D3	E1	E2	E3	E4		
YARALAYAN	56	24	60	108	93	25	87	66	11	67	3	0	1	13	35	32	6	3	690
YARALAMAYAN	28	45	36	149	63	10	49	91	6	70	5	5	5	24	10	5	4	3	608

Tablo 1: Tematik Algı Testi Seri Puanlamaları.

Seri A: Katılık

Seri B: Değişkenlik

Seri C: Çatışmadan Kaçınma

Seri D: Anlatı Dışı Görünümler

Seri E: Birincil Süreçlerin Ortaya Çıkması

Yukarıdaki tablo incelendiğinde A1, A3 B2, CI, E1 ve E2 kategorilerindeki yanıt sayısının kendini yaralayan grupta daha fazla olduğu görülmüştür. A1 kategorisinin fazla olması bu kişilerin dış gerçekliğe yatırımının yüksek olduğunu göstermektedir. Dış gerçekliğe yatırım içsel çatışmayı işleyememekten ve içsel çatışmanın yarattığı kaygıyla baş edememekten kaynaklanabilmektedir. Bu kişiler içsel çatışmayı işleyemediklerinden kendilerini yaralama eyleminde bulunarak rahatlama sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu durum Rorschach testinde dış gerçekliğe yatırımın arttığını gösteren Form (F) yanıtlarının fazla olmasıyla tutarlı bir bulgudur.

A3 kategorisinin fazla olması bu kişilerin savunma düzeneklerinin çok katı ya da çok esnek olduğuna dair bilgi verir. Bu kategorinin işaret ettiği obsesyonel yanıtların kontrolü sağlama arzusundan mı yoksa inhibisyondan mı kaynaklandığı sorusu akla gelmektedir. Bütün protokol incelendiğinde bunun inhibisyondan kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

B2 kategorisinin fazla olması dramatizasyon yani duyguların doğrudan dışavurumuyla ilgilidir. Kendini yaralayan grupta bu kategorinin diğer gruptan fazla olması bu kişilerin duygulanımlarını tasarımlara bağlamakta güçlük yaşamaları verisiyle tutarlıdır.

CI kategorisi ise ketlenmeyi işaret etmektedir. Bu kategorinin fazla olması sembol oluşum güçlüğü nedeniyle ketlenme kategorisini ifade eden CI değerinin artması hipotezini desteklemektedir. Düşlemsel fakirlik ve çölleşmiş iç dünya sembolizasyon kapasitesinin oluşumunu etkilemektedir.

E serisindeki yanıtlar birincil süreçlerin ortaya çıkmasıyla ilgilidir. Kimlik ve düşünce süreçlerine saldırı şeklinde psikozda görülebilecek birincil süreçler diğer yapılanmalarda daha kontrollü ve gerçeklik ilkesinin egemenliğindedir (İkiz, 2016). Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan grupta bu serideki yanıtların fazlalığı bu kişilerde birincil süreçlerin kontrol altına alınmasında problem olduğunu ve ketlenme kategorisindeki yanıtların fazlalığıyla birlikte düşünüldüğünde ise bu kişilerin düşünce süreçlerine saldırının olduğu ve düşünce bağlarını korumanın zorlaştığı şeklinde yorumlayabiliriz. Özellikle E1 kategorisindeki artış kartlardaki görünür içeriğin yok sayılmasıyla ilgilidir. Bu da algısal bozulmayla olduğu kadar histerik bir şekilde görmek istememe ya da fobiklerin kaçınma davranışından olabileceği gibi nesnel gerçekliğin bozulmasıyla da ilgili olabilir. Ancak bu kişilerin protokolleri incelendiğinde bu kategorideki artışın algının bozulmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

E2 kategorisi yansıtmanın yoğunluğu ile ilgilidir. Bu kategorideki artış kötü nesnenin çağrışması, dağılma temaları ve saldırganlığa bağlı çığ ifadeleriyle ilgilidir. Bu kategorilerin fazla olması dürtüsel dünyanın sembolleştirilmeden verildiğini göstermektedir. Bu durum da hipotezimizle uyumludur.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ve bulunmayan erkek ergenlerin baba işlevini içselleştirme ve buna bağlı olarak üst benlik gelişimi arasındaki farklılıkların babasal özdeşime ve sembolizasyon kapasitesine etkisi projektif testlerin verileri ışığında incelenmiştir.

Andre Green'e göre özdeşleşme bir telafi, bir yüceltme, arzudan ve nesne kaybı nedeniyle ortaya çıkan yastan vazgeçme haline dönüşür. Bu nedenle normal Oedipus bir değişim ve dönüşüm sistemi kurar ki işte o yüzden simgesel bir yapı haline gelir. Simgeselleşmiş ve simgeleştirici bir yapı (Parman, 2013). Buna bağlı olarak baba işlevinin içselleştirilmesinde yaşanan güçlüğün ödipal üçgenleşmenin kurulmasında probleme yol açtığını ve bunun simgeleştirici yapıyı bozduğunu ve kişinin sembolizasyon kapasitesini olumsuz etkilediğini

söyleyebiliriz. Sembolizasyon kapasitesi kurulamadığında ise düşünce organizasyonunu ve düşünce bağlarını kurmak mümkün olamamaktadır. Simgeleştirme yetisi hasarlı olduğunda düşüncede boşluklar oluşur. Simgeleştiremeyen çocuk düşünemez, tasarımıyamaz ve öğrenemez (Klein, 1931).

Freud Oedipus kavramından ilk kez Cinsellik Üzerine Üç Deneme metninde bahseder. Oedipus kompleksi çocuğun gelişimi sırasında ortaya çıkar; ruhsal yaşamın ana örgütleyicisi ve bireyin cinsel kimliğinin temelidir. Oedipus kompleksinin basit formuna göre erkek çocuğun ilk sevgi nesnesi yalnız kendisine ait olmasını istediği annesidir; fakat üç ve beş yaşları arasında annesine duyduğu aşk, onu nefret ettiği babasıyla rekabet etmeye zorlar. O zaman, annesiyle ilgili enestüel arzuları ve ona olan nefreti nedeniyle babasının onu hadım edeceğinden korkar. Bu kastrasyon tehdidinin yarattığı kaygıyla karşı karşıya kalan erkek çocuk, annesiyle ilgili enestüel cinsel arzularını gerçekleştirmekten vazgeçer ve rakibi olan baba ile özdeşleşir ve onun “gibi” olmak ister (Quinodoz, 2016). Böylece özdeşim ile çözülen Oedipus kompleksi simgeleştirmenin önünü açar. Lacan’a göre çocuğun kendisini üçlü ilişkinin bir parçası olarak görmeye başlamasıyla zihinsel hayatın gelişimi sağlanır. Babanın adı kanunları temsil ederek çocuğun kontrolü dışında bir dünya olduğunu anlamasını sağlar. Çocuk böylece kültürün sembolik gerçekliğine adım atarak simgesel düzene geçer (Lacan, 1949).

Bu kuramsal bilgiler doğrultusunda baba işlevinin içselleştirilmesinde yaşanan güçlük ve üst benlik ve otorite karşısında yetersiz hissetmenin özdeşim kapasitesine ve sembol oluşumuna etkisinin kendine fiziksel zarar verme öyküsü olan ve olmayan erkek ergenlerdeki farklılıkları Rorschach ve Tematik Algı Testi (TAT) aracılığı ile elde edilen veriler ışığında incelenmiştir. Elde edilen veriler baba işlevi, üst benlik gelişimi ve otorite karşısında hissedilen konum, özdeşim kapasitesi ve sembol oluşumu açısından karşılaştırılmıştır.

Çalışmaya katılan kişilerin ruhsal işleyişleri farklılık göstermektedir; kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan katılımcılardan 1 kişinin psikotik, 11 kişinin ise sınır işleyişe sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmamızın ilk hipotezine göre kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan erkek ergenlerin baba işlevinin içselleştirilmesinde güçlük yaşamaları sebebiyle üst benlikte zayıflık ve otorite karşısında yetersizlik hissi olması beklenmekteydi. Bu hipoteze göre kendine fiziksel zarar veren ve vermeyen erkek ergenlerin protokollerinde üst benlik ve otoriteyle ilgili olan IV. ve VI. kartlara verdikleri yanıtların içeriklerinin farklılaşması hatta kendine fiziksel zarar veren grubun bu kartlara yanıt vermeme (RED) tepkilerinin fazla olması beklenmekteydi.

Araştırmamızın bulguları ışığında kendine fiziksel zarar veren erkek ergenlerin bu kartlara yanıt vermekte güçlük yaşadıkları, çoğunlukla RED tepkisi verdikleri, yanıt vermeleri durumunda da verilen tasarımın sadistik-agresif içerikli olduğu görülmüştür. Bulgulara göre kendine fiziksel zarar verme öyküsü bulunan 12 katılımcıdan 3 tanesi IV. ve VI. Kartların ikisini de reddetmiş; iki olgu bu iki karttan sadece IV. Kartı reddetmiş, iki olgu da bu kartlardan sadece VI. Kartı reddetmiştir. Bu kartları reddetmeyen katılımcıların yanıtları incelendiğinde sadistik-agresif içerikli *'hortlak'* , *'İnsanın derisini yüzmüşler, derilerini çıkarmışlar'* gibi yanıtlar verildiği görülmüştür. Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunmayan 8 katılımcıda ise RED tepkisi görülmemiş ve daha organize ve sembolizasyon kapasitesinin kullanıldığı *"Dağ parçası gibi birşeye benziyor."*, *".....Bu bildiğim birşeye benzemiyo. Imm..Şu altta baş aşağı yumruk atan ayı gibi birşey var. Yukarda da böle kanatlı tırtıl gibi birşey var sanki böyle kanatlı tırtılla iki tane yumruk atan ayı birleşmiş gibi...."*, *"Mamuta benziyo. Garip bi hayvan ama yani bu şey bu fok balığı bu evet. Yok ama alakası fok balığı gibi hissediyorum görüyorum...."* gibi yanıtlar verilmiştir. Bu verilere dayanarak ilk hipotezimizin desteklendiğini söyleyebiliriz.

Bu ergenlerin üst benliği içselleştirme ve otorite karşısında konum alma ve bununla baş edebilme duyguları yetersizdir. Reddedilen kartlar baş edilemeyen ve tetiklenen sorunsalla ilgilidir (Zabcı, 2014).

Tematik Algı Testi'nde (TAT) ise ilk hipotezimize göre otorite ve babasal imgeyi oluşturma konusunda güçlük yaşamaları beklenen kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin anne-baba-çocuk üçlüsü tasarımını oluşturmakta güçlük yaşamaları sebebiyle

TAT'nin 2. Kartında bu üçlüyü görmekte zorlanmaları ve 7 BM kartında ise sınırları oluşturamayan ve ödipal yasağı oluşturmaya olanak sağlayamayan bir baba imgesi verilmesi ve 8 BM kartında babaya yönelik agresif dürtünün görülmesi beklenmekteydi. Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan grubun yanıtları incelendiğinde bu kişilerin Kart II' de verdiği *‘‘Bu bişeyi anımsatmıyor ki. Biz böyle arabayla toplanıp giderdik o geldi aklıma tarla görünce. O geldi sadece. (gördüklerin?) at kadın okul öğrencisi.’’*, *‘‘Adam burdan bişey atıyo. Bu kadının elinde kitap var. O kadın orda durmuş. Elinde kitap olan bi yere bakıyo.’’*, *‘‘Bu kadının elinde kitap var. O kadın orda durmuş’’* yanıtlarıyla anne-babaçocuk ilişkisini görmekte ve ödipal üçlüyü oluşturmakta, ödipal yasağın içselleştirilmesinde güçlük yaşadıklarını, gördükleri tasarımların ilişkisel değerlerini yok saydıklarını ve nesil farkını görmekte güçlük yaşadıklarını görmekteyiz. Bu durum hipotezimizi desteklemektedir.

Saldırgan dürtüleri kontrol altında tutan yapılanma üst benlik yapılanmasıdır. Üst benlik anne babanın tüm eleştirilerinin ve giderek tüm toplumun eleştirilerinin ve yasaklarının benlik içine sindirilmesinden oluşur. Üst benliği kabul etmek geleneği benimsemek ve zincirde bir halka olduğunu kabul etmek anlamına gelir (Parman, 2000). Üst benliğin zayıf olması kuralların ve yasakların çiğnenmesine yol açabilir. Otorite ve üst benliğe ilişkin olan kartlarda kendine fiziksel zarar veren ergenlerin üst benlik işlevlerinin yetersiz olduğunu ve otorite tasarımı karşısında konum sağlamakta güçlük yaşadıklarını görmüştük. Üst benlik işlevinin yetersiz olması sonucu bu kişilerin toplumsal zincirde bir halka yani nesil farkını kabul etmeye ilişkin sorunsalları Tematik Algı Testi verilerinde de görülmektedir. Üst benlik işlevinin yetersiz olması bu kişilerin saldırgan dürtülerini kontrol altında tutabilmelerini zorlaştırmakta ve bu saldırgan dürtüler simgeleştirilemeden kişinin kendisine yönelmektedir.

Simgeleştirmenin gerçekleşmesi için olmazsa olmaz koşul birincil nesneden ayrılmadır. Bunu sağlayacak olan da babalık işlevidir. Andre Green, üçüncü bir taraf (gerçek veya görünüşte-hayal edilen baba) olmaksızın anne-bebek diye bir şey olamayacağını ileri sürdüğünde durum daha en başından üçgenselleşmiş olur. Bu doğrultuda ayrılık deneyimi üçgensel çerçevede düşünülebilir (Joannidis, 2017). Üçüncü tarafın olabilmesi için öncelikle

ödipal üçgenin kurulması gerekmektedir; kendine fiziksel zarar verme davranışında bulunan ergenlerde üçgenselleşmenin olmadığı görülmektedir. Üçgenselleşmenin kurulması sembolizasyon kapasitesi ve baba işleviyle iç içedir. Bu ergenlerde baba işlevinin yetersiz olduğu görülmüştür.

Winnicott'a göre çocuğun yıkıcı dürtüselliğine sınır koyma ve şiddetin kişilik içinde birleştirilmesini sağlayan babadır. Winnicott iki tür çocuk suçluluğundan bahseder: ilkinde anne ve küçük çocuk arasındaki ilişkiye değinir. İkincisinde ise çocuğun babasıyla ilişkisindeki bozulmalara değinir. Kimi zorlantılı hırsızlıklar anneyi hedef alırken; ikincisindeki saldırganlık ise çocuğun eril kısmının babayı hedeflemesinin bir sonucudur.

Çalışmamızın erkek ergenler üzerinde yapıldığı düşünüldüğünde ödipal yapılanma ve babaoğul ilişkisi arasındaki rekabet ve çatışmayı veren 7 BM kartı ve baba imgesine yönelik saldırgan dürtüyle nasıl başa çıkıldığını gösteren ve kastrasyon endişesi ve sonucunda baba imgesine duyulan saldırganlık dürtülerinin nasıl eklemlendiğini gösteren 8 BM kartı incelenmiştir.

Salırganlık dürtülerinin nasıl eklemlendiğiyle ilişkili olan 7 BM ve 8 BM kartları incelendiğinde hipotezimizle ve Rorschach testiyle uyumlu olarak *“Bu bişeyler düşünüyö bu da ona bakıyo. Başka bişey bulamadım ki.”*, *“Bunlar sanki bi muhabbete sinirlenmişler. Biri önüne diğerleri ileri bakıyo. Tuhaf. İkisi de birbirine bakmayıp ileri bakıyo. Sonunda baktığı şeyin ya yanına gitmiştir ya da düşündüğü şey önüne gelmiştir.”*, *“Burda birini öldürmeye çalışıyolar. Çocuk da sesini çıkarmıyor bence ya biliyodur ya bilmiyodur ikisinden biri. Bunun sonu mutsuzdur. Bu kadar.”* gibi yanıtlar baba ile olan ilişkide zorluk ve çatışma, özdeşimlerin ve nesil farkının belirsiz olduğu zayıf bir üst benlik yapılanması ve baba tasarımına yönelik agresif dürtünün yoğun ve çığ bir biçimde ortaya çıktığı görülmüştür.

Ergenlikteki eyleme geçme davranışları üç temayla ilişkilendirilir: cezalandırılma ihtiyacı, cinsel kimlik ve baba-oğul ilişkisinde terkedilme. Eğer baba figürü zalimse ya da zalim bir figür olarak içselleştirilmişse çocuk ergenlikte mazoşistik bir nitelik kazanacak ve büyük bir cezalandırılma ihtiyacı doğacaktır. Baba ceza vermekten zevk alan yırtıcı bir üst benlik haline gelmiştir (Houssier, 2013 Çev.Kayaalp,2013). Baba figürüne yönelik içselleştirilmiş

zalimlik bu ergenlerde baba tasarımına yönelik agresif dürtünün canlanmasında da görülmüştür.

Anderson (2005) kendine fiziksel zarar verme semptomunu potansiyel olarak bir iç nesne ilişkisinin iki tarafını ele geçirmesi olarak tanımlamaktadır. Kendini kesen ergen hastaların bilinçdışında istismar edilen anne ve istismar eden babayla erken özdeşiminin bir ifadesi olduğunu söyler. Bu gözleme göre kesme eylemi, bir nesneye yapılan saldırıyı ve/veya istismar edilen bir nesneyle özdeşleşmeyi temsil edebilir. Bu görüş bu kişilerin baba imgesine yönelik kartlarda saldırganlık dürtülerinin açığa çıktığı verisini desteklemektedir.

Baba işlevinin içselleştirilmesindeki güçlük üst benlik gelişimini ve sağlıklı özdeşimin kurulmasını sekteye uğratmaktadır. Babayla simgesel düzeydeki özdeşleşmeler ve onun işlevlerinin üst benliğe aktarılması bireyin baba yasası olan toplumsal yasayla uyum sağlamasını sağlamaktadır (Erdem, 2014).

Babanın sınır koymaları ile sağlıklı özdeşim, üst benlik gelişimi, saldırganlığın, çatışmanın ve çifte değerliliğin kabulü ve bunlara tahammül sağlanır. Araştırmamızın hipotezine göre kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin üst benlik gelişiminde yaşanan zayıflık sebebiyle babasal olanla özdeşim kurmakta sorun yaşamalarının beklenmesiydi. Buna bağlı olarak Rorschach testinde özdeşimin izlerinin görüldüğü II. ve III. kartlarda ikili tasarım oluşturmakta güçlük yaşamaları, testin genelinde insan (H) ve insan hareketi (K) yanıtlarının az olması beklenmekteydi.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde kendine fiziksel zarar veren grubun özdeşim ve ikili tasarımlar açısından önemli olan II. ve III. Kartlarda bekleneni veremedikleri: “*Bunu hiç bilmiyorum zaten bilmiyorum ki bunu.*”, “*19’ kelebek var sanki burda. Başka yok.*”, “*Bişey gözükiyor. Şekiller var. Bu kadar.*” gibi yanıtlardan ikili tasarım oluşturamadıkları, cinselleşmiş bedenden öte insan tasarımlarını dahi veremedikleri, insan hareketi tasarımlarının da görülemediği görülmüştür. Hatta bazen yanıt vermekte güçlük yaşadıkları, RED ve ŞOK tepkilerinden anlaşılmaktadır. Bu kartlarda yaşanan güçlükler kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan kişilerin özdeşim kurmada güçlük yaşadıklarını net bir şekilde göstermektedir. Bu durum da araştırmamızın hipotezini desteklemektedir.

Babayla simgesel düzeydeki özdeşleşmelerle ve onun işlevlerinin üst benliğe aktarılmasıyla birey baba yasası olan toplumsal yasayla bir anlamda senkronize olur. Çocukluk dönemine ait özdeşleşmeler enste ilişkin kaygıların artmasıyla rahatlıkla kullanılamazlar. Ergen artık dış dünyadan yeni nesneler seçmek zorundadır. Özdeşleşme kurulacak yeni dış nesneler bulmak ve onları benimsemek, toplumsallaşmanın da yolunu açacaktır. (Erdem, 2014).

Özdeşim kurmadaki güçlük ergenlik döneminde yeniden canlanan cinsel dürtülerin karşısında ergende kaygı yaratır. Cinsel dürtüler dış dünyadan nesnelere yöneltilemezse enste ilişkin bu kaygılar ergende tahammül edilemez duygulara ve bunun sonucunda da sembolleştiremediği dürtülerin eyleme geçme yoluyla boşalmasına sebep olmaktadır. Ergen için değişimin ve belki de dürtülerin boşalmasının tek yolu olarak görülen beden en önemli malzemesidir ve çözilemeyen çatışmaların ve bunlardan kurtulmanın yolu kendine fiziksel zarar verme eylemi olabilmektedir.

İkili tasarımlar ve özdeşimle ilgili olan kartların bir başka önemi de renkle karşılaşılan kartlar olmasıdır. Kendine fiziksel zarar veren grubun renge hiçbir tepki vermediği, sorulduğunda dahi renge dair bir tasarım oluşturmadıkları dikkat çekmiştir. Bu yok sayma kişilerin kırmızı rengin uyandırdığı cinsel ve saldırgan dürtünün yarattığı çatışmadan kaçtıklarını, bu çatışmaların kendine zarar veren grup için baş edilemez ve yoğun kaygı uyandırdığını düşündürmüştür. Bu kişiler için çatışma sembolize edilip temsil edilememektedir. Bu yüzden bu kişilerin çatışmalarını işlemek yerine eyleme geçme yoluyla rahatlama sağlamaya çalıştıkları düşünülmüştür.

Cinsel özdeşim kurmayıp cinsiyetlerin farklılaştırılmaması kişinin Ödipe girmedeki zorluğuna işaret etmektedir. Ödipal karmaşının çözülmesi özdeşimlerin kurulamaması sembolizasyon kapasitesini engellemektedir. Babalık işlevi üst benliğin gelişmesini sağlayarak dürtü kontrolünü sağlayan simgesel düzene ulaşmaya, vicdan duygusu ve ahlaki değerlerin içselleştirilmesine aracılık eder. Böylece simgesel düzen aracılığıyla toplumsal düzene geçilir.

Kendine fiziksel zarar veren erkek ergenlerin projektif testleri incelendiğinde ödipal üçgenleşmeyi kurma ve özdeşim kurma sorunsalları net bir şekilde gözlenmiştir. Bu alanlarda yaşanan sorun bizi sembolizasyon güçlüğüne götürmektedir.

Araştırmamızın ikinci hipotezi kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin bulunmayan ergenlere göre duygulanımlarını yansıtmaya ve tasarım oluşturmada güçlük yaşamaları ve babasal işlevlerinin yetersiz olması sebebiyle sembolizasyon kapasitelerinin yetersiz olmasının beklenmesiydi. Buna bağlı olarak bu ergenlerin Rorschach testinde dış gerçekliğe yatırımın arttığını gösteren form (F) yanıtlarının renk ve hareket yanıtlarına göre daha fazla olması ve toplam yanıt sayısını gösteren R değerinin kontrol grubuna göre daha düşük olması ve RED tepkilerinin artması beklenmekteydi. Sembol oluşum güçlüğüne bağlı olarak kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin TAT protokollerinde hikaye oluşturmada ve boş karta yanıt vermekte güçlük yaşamaları ve Ketlenme kategorisini ifade eden C değerinde artış görülmesi beklenmekteydi.

Yapılan çalışmada kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan grupta verilen Rorschach testinde toplam RED yanıtı 21'dir. Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunmayan grupta ise bu sayı 1'dir. RED yanıtları büyük bir boşluk ve tasarımı yapamama sıkıntısını düşündürmektedir. Bu durum düşüncenin boşluğuna işaret edebilmektedir. Düşünce süreçleri yerini adeta düşünce boşluğuna bırakmıştır. Tematik Algı Testi'nde sembolizasyon kapasitesine gönderme yapan boş karta verdikleri :” *Valla anlatamam. Tuhafıma geliyor. Bilmiyorum ki anlatamam.*”, “*Ben sana ne diyim ki şimdi. Valla aklıma gelmiyo ki. Böyle şeyler hiç düşünmem ki. Düşünsem de hiç anlatasım gelmiyo insanlara.*”, “*Bilmiyorum ki. Aklıma bişey geliyo. Kimseye eski şeyleri anlatmaya anlatmaya unuttu insan. Herkes birbirine anlatıyo anlatırsan.*” gibi yanıtlar boşluk ve boşluğun uyandırdığı endişe karşısında tasarım oluşturamadıklarını, sembolizasyon ve entelektüel kapasitelerinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Çatışmalar ruhsal olarak işlenememekte ve Rorschach testinde olduğu gibi yoğun bir ketlenme görülmektedir. Ruhsal olarak işlenemeyen çatışmalardan eyleme geçme yoluyla rahatlama sağlamaya çalışılmaktadır.

Jeammet' ye göre eyleme geçmek, almak istediklerinin tersine çevrilmesi ve kaybetmekte olduğu bir yeteneğin geri kazanılmasının yoludur. Çünkü ancak eylem dış sahnede yer almaya olanak tanımaktadır. Onların tek var olma yolu bu olumsuzluk zırhında “hayır” diyebilme kapasitelerinde saklıdır. Amaç kendi sınırlarını korumak ve herhangi bir tehdit ya da taşma, düzen bozulmasında etkin rol oynamaktır. Bu durum kendine fiziksel zarar verme

eyleminde bulunan bu ergenlerin suç işleme davranışını açıklamaktadır. Bu eylemlerde yıkıcılık benliğin emrindedir. Bir anlamda kendi sınırları içinde tehdide uğrayan benlik hemen yıkıcılığı arar ve aratır. Yıkıcılık, benliği teskin etmek için ödenmesi gereken bedeldir. Yıkıcılıkla kendi sınırlarını koruma arzusu içeren bu kişiler aslında kendileri sınır ihlalleri yapmaktadırlar (Jeammet, 2006; Akt: Torun, 2006). Öyle ki kendi bedenlerinin sınırlarını yani derilerini dahi ihlal etmektedirler. Kendine fiziksel zarar verme davranışında bulunan ergenlerden oluşan örneklem grubumuza ceza infaz kurumundan ulaşılmış ve ön görüşmede bu kişilerin genel olarak suçlarının çalma eylemi olduğu görülmüştür. Jeammet ve Mingasson (2012) da çalma gibi davranışların herkesin alanının karışması ve sınırlanmasıyla ilgili bir sorunsal olduğunu ve bu eylemlerde bulunan kişilerin suç işleyerek çevresindekileri harekete geçirmeye çalışarak bir sınırlandırılma beklentisi olan kişiler olduğunu söylemişlerdir (Demir, 2017). Ceza infaz kurumunda yapılan bu çalışmada dikkati çeken bir diğer nokta da sınırlara atıfta bulunan kapılardır. Öyle ki bu kişilerle görüşebilmek için pek çok kapıyı geçmek gerekmektedir. Geçilen kapılar ağır ve kalındır. Görüşme odasına varabilmek için tek bir kapının açılması yetmemekte sürgülü, turnikeli, demir pek çok kapıdan geçilmek zorundadır. Ortamın fiziki koşulları da sınırlara hassasiyeti oldukça hissettirmektedir. Dışardan gelen kişi bazen tehdit olarak hissedilebilmekte ve her iki tarafı da korumak ve güvenliği sağlamak adına bu önlemler alınmaktadır.

Eyleme geçme birincil süreçler ile bağlantılıdır ve bilinçdışına yakındır. Sembol oluşum kapasitesi geliştikçe sembol, bilinçdışı malzemeden uzaklaşır ve çok yönlü hale gelir. Eyleme geçme dürtüsel gerilimi azaltır ve benliği dağılmaya karşı korur. Ergen eyleme geçerek iç nesneleriyle ve dış dünyayla ilişki kurmaya çalışır (Anastasopoulos, 1988).

Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin Tematik Algı Testinde zarar verme eyleminde bulunmayan ergenlere göre birincil süreçlerin ortaya çıktığını gösteren kategorideki yanıt sayıları daha fazladır. Birincil düşünce süreçleri doyum fantezileriyle bağlantılıyken ikincil düşünce süreçleri dış dünyanın sınırlamalarını ve taleplerini dikkate alır ve düşüncenin daha sınırlandırılmış ve kısıtlanmış biçimidir. İhtiyaçlarla bunların nasıl doyum sağlayabileceği arasında bağlantı kurar. Birincil süreçten ikincil sürece geçiş egonun gelişimiyle eş zamanlıdır. Psikanalitik öğrenme teorisi de birincil ve ikincil süreçlere

bağlıdır. İkincil süreçler egonun kapasitesinin gelişmesi ve birincil süreçlerin, sadece kişinin acil ihtiyaçlarını ve arzularını ifade etmek yerine gerçek hayatın taleplerine ve sınırlandırmalarına bağlı olarak kısıtlanmasının bir sonucudur. İkincil süreçler ‘*öğrenme*’ olarak adlandırdığımız süreci kolaylaştırır. Psikanalitik ekole göre öğrenme; birincil ve ikincil süreçlerin, fantezi ve dış gerçekliğin işbirliği yapması sonucu olmaktadır. Çünkü psikanalitik teoriye göre öğrenme sürecinde, duygular ve fikirler birbirinden ayrılmaz olarak bağlantılıdır. Öğrenme ne sadece duygusal ne de sadece bilişseldir. (Barford, 2002). Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan ergenlerin Tematik Algı Testi verilerinde birincil süreçlerin baskın olduğu görülmüş ve bu ergenlerin öğrenme süreçlerinde güçlük yaşadıkları da görülmüştür.

Kendine fiziksel zarar veren bu kişilerin Rorschach testi bulguları incelendiğinde bu kişilerde renk (C) ve hareket (K, Kan, Kob) yanıtlarının oldukça az verildiği bunun yerine form (F) yanıtlarının fazlalığı dikkat çekmektedir. Ancak tasarım zenginliği açısından oldukça fakir ve kuru yanıtlar dikkat çekmektedir. Form (F) yanıtlarının fazlalığı tamamen gerçeklik ilkesinde yaşayan, katı savunma sistemleri olan, hiçbir fantezi ve hayal gücüne izin vermeyen yapıları göstermektedir. Fakir iç dünyayı ve ketlenme duygularının yüksek olduğunu düşündürmektedir (İkiz, 2007).

Çalışmamızın verileri incelendiğinden bu ergenlerin Rorschach protokollerinde Bütün (G) yanıtların daha fazla olması bu kişilerin teste karşı nesnel kalmaya çalıştıklarını, iç dünyasıyla ilgili fazla bilgi vermekten kaçındıklarını ve savunmacı davrandıklarını; bu savunmacı tutumun çatışmayı işleyebilme kapasitesinin olmamasıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir (Atak, İ. ve Aytekin, A., 2012). Bu kişiler sembolizasyon kapasitesinden yoksun ve yoğun ketlenme yaşayan kişilerdir.

Kendine fiziksel zarar veren erkek ergenlerde düşünce bağlarının kopuşu projektif testlerde ketlenme şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu ergenlerde simgesel yoğunluğun eksikliği durumu “*kelimelerin, şeylerin*” gidebileceği ara bir alan (Winnicott’ın geçiş alanı kavramındaki gibi) bulunmadığını göstermektedir. Düşünce nesneye “yapışık” kalmaktadır. Anne ve çocuk

arasında üçüncü bir ayıraç, farklılaştırıcı bulunmadığından anlamlı işaret eksik kalmaktadır ve bu kişiler anlamlı içerik ve tasarım oluşturmakta güçlük yaşamaktadırlar (Baudin, 2008).

“Temsil etmek, bir nesne, kavram ya da deneyimle ilgili bir görünümün belirmesini çağrıştırarak var olmayan bir nesneyi, bir kavramı veya bir deneyimi güncel, mevcut kılmayı hedeflemektedir. “ temsil, eksik olanın deneyimini içerir. Temsil süreci aslında anlamla ilgili olan sembolik süreç tarafından desteklenir (Settineri, Sola, Mento, Truglio, 2008).

Sembolik işleyişi geliştirmek için bilişsel aşamaları uygun bir biçimde duygu ve düşünceleri temsil kapasitesini geliştirmek gerekir. (Settineri, Sola, Mento, Truglio, 2008). Sözel açıdan fakir ve kısıtlı bir dil yapısı ve düşünce sistemi düşlem dünyasının zorlayıcılığı ve sorunsalından kaynaklanabileceği gibi bu ketlenme zeka düzeyiyle de ilgili olabilir. Bu ayrımın net bir şekilde yapılabilmesi için zarar verme eyleminde bulunan kişilere projektif testlerin yanı sıra zeka testleri de yapılmalıdır.

Diğer her tür ketlenme gibi zeka ketlenmesinin de bir nevrotik bir semptom olarak ele alınması ilk kez Freud tarafından işlenmiştir. Fairbairn ve Winnicott, ebeveynin aşağılama, ihmal ve zalimlikle açtığı ruhsal yaralardan bahseder ve ketlenmenin defansif bir durum olabileceğine dikkat çekerler. Ailedeki cinsel tacizin etkileri bu kuramcılara göre nesiller arası da aktarılabilir ve kendini öğrenme güçlükleri şeklinde gösterebilir (Klein, 1931). Ailedeki ihmal ve zalimlik pek çok patolojiye öncülük edebileceği gibi kendine zarar verme eylemlerinin de dinamiğinde görülebilmektedir (Gratz ve ark, 2002).

Çalışmamızın kendine fiziksel zarar veren ergenleri içeren örneklemini incelendiğinde eğitim ve okul hayatlarında problem yaşayan sıklıkla okuldan kaçma, derslere girmeme girişimleri olan akademik başarısı düşük olan kişiler olduğu dikkat çekmektedir. Bu bağlamda bu kişilerde gözlemlenen ketlenmenin psikanalitik anlamına değinmek faydalı olacaktır.

Klein, çocuklarla yürüttüğü analitik çalışmalar ve gözlemler sonucunda her çocuğun dünyayı keşfetme arzusu ile doğduğu önerisinde bulunarak “bilme dürtüsü” kavramını tanıtır. Ona göre, yaşamın ilk aşamalarında bu merak anne ve annenin içinde neler olduğu konularına odaklanmıştır. Zaman içinde çocuğun merakı yakın aile üyelerinden yavaş yavaş dış

dünyaya açılır ve öğrenme arzusunun temelini oluşturur. “Zekâ Ketlenmesi Kuramına Bir Katkı” makalesinde Klein, ketlenmenin sadistik özdeşleşmeler ve suçluluk duygusundan kaynaklandığını söyler. Klein, Freudyen açıklamayı takip ederek entelektüel inhibisyon dahil tüm inhibisyonları açıklar. Kendi çocuğunun analizinde vardığı sonuçlar, çocuklarda beden ve cinselliğe dair merakın bastırılmaması üzerinedir. Klein’ e göre çocukların soruları açıklıkla yanıtlanmalıdır. Aksi takdirde çocukta bastırmaya ve nevrotik rahatsızlığa ve öğrenmede inhibisyona neden olan bir sürece girilir. Klein, bilme dürtüsünün söz öncesi döneme ait bir oluşum olduğunu, engellenmesinin ise çocukta büyük hayal kırıklığına sebep olduğunu ekler. “Oidipus Kompleksinin Erken Evreleri” makalesinde çocuğun etrafında olan biteni bilmesine dair merakı ve bu merak doyurulmadığında hayal kırıklığı, öfke ve nefret tepkisi görüldüğünü söyler. Öfke ve engellenme yükseldiği zaman da belli inhibisyonlar savunmasal bir işlev görür (Klein, 1931). Çocukluk dönemine dair ergenlikte canlanan bu çatışmalar çözülemediğinde genital döneme geçilmesiyle beraber ergende kaygıya yol açabilmektedir. Kendini yaralayan ergenlerin akademik başarılarının da düşük olması ve testlerinin protokollerinde görülen yoğun ketlenme bu kişilerin ketlenmeyi dağılmaya karşı bir işlev olarak kullandıklarını düşündürmüştür.

Cinsel meraklar çocuğun ödipal nesnelerinde takılı kalırsa dürtü orada doyum arayacak ve akademik ilgilere yönelmeyecektir. Ödipal nesnelerden uzaklaşma ancak cinsel dürtüleri bastırma ile gerçekleşebilir ki bu da anne-baba-çocuk üçgenindeki ilişkilerle yakından ilişkilidir. Cinsel dürtüye sınır getirmeme, evde karşılıklı mahremiyet sınırlarının oluşturulmaması akademik faaliyetleri olumsuz etkileyecektir. Akademik faaliyetler doyumun hazzın ertelenebilmesi, dürtüsellikten uzaklaşmış olmayla yakından ilişkilidir. Babasal işlevdeki eksiklik çocuğun haz ilkesinden gerçeklik ilkesine geçişini zorlaştıran önemli bir etkidir. Özellikle erkek çocuklar için babanın yasaklayıcı, yasa koyucu işlevi ortadan kalktığında çocuk tümgüçlülük düşlemini terk edemez ve kendini dünyanın merkezinde sanır; hayal kırıklığını, eksikliği ve nesil farkını kabullenemediğinden okul ortamında ciddi uyum sorunları yaşar. Ödipal düşlemleri bastırmaya uğramayan bir çocuk bilinçdışı ceza görme korkusu ile savunma olarak edilgen bir konuma ve geri çekilmeye başvurabilir. Bu bilinçdışı cezalandırılma ketlenmeye götürebilir (Zabcı, 2019).

Örneklemimizi oluşturan grubun Tematik Algı Testi verileri incelendiğinde bu kişilerin nesil farkını görmekte ve ödipal üçgenleşmeyi kurmakta güçlük yaşadıkları ve ketlenme kategorilerinde artış görülmüştür.

Ketlenmenin sonuçlarından biri de öğrenmeye olan etkisi üzerinedir. Eğer çocuk, dışıl kompleksle uğraşırken annesinin feminen niteliklerine hayranlık besleyemez ve sevemezse, yüksek bir haset beslerse ve annesinin zihni ve rahmin içeriğiyle ilgili basit bir ilgisi değil de daha çok sadistik ve yıkıcı bir tonda ilgisi varsa, o zaman annesine karşı meraktan tamamen kendini geri çekebilir. Sadistik merak taşımak ve fantazide sadistik atakların yoğunluğu büyük bir suçluluğa sebep olacak bu da onarmaktan çok yoğun bir ketlenmeye neden olacaktır. Epistemolojik dürtü, hep belli bir miktar anksiyete uyandıracaktır; çünkü eninde sonunda sadizmle ilişkilidir (Klein, 1931). Bu durum kendine fiziksel zarar veren ergenlerin öğrenmeye maruz bırakıldıkları okul gibi bir kurumdan kaçmalarını ve akademik başarılarının düşük olmasını açıklamaktadır. Bu ergenlerin esasen kaçtıkları okul mudur, yoksa sadistik ve yıkıcı tonda olan merakları mıdır?

Öğrenmedeki asıl mesele öğrenilenler arasında bağ kurmak ve bu bağlar ışığında yeni ve özgün bir eylem oluşturmaktır. Freud 1895'te "Bilimsel Bir Psikoloji Taslağı" adlı makalesinde düşüncenin ikincil süreçlerle ilgili bir kavram olduğunun altını çizer. "Düşünce" dış gerçeklikle uyum içinde hareket etmesi gereken öznenin altbenlik ve üstbenlikten gelen baskılara karşı zihninin verimli ve yaratıcı bir şekilde çalışmasını olanaklı kılar. Anzieu, düşüncenin söze dökülmesiyle arzu ve eylemlerin denetim altına alındığını, böylece yasaklar ve onların yerine konacak yaratıcı eylemler için alan açıldığını savunur. Düşüncenin ve öğrenmenin ketlenmesi durumunda tüm duygu ve düşünceler durduğunda dürtüler kendilerine ifade yolu olarak bedeni seçerler (Şahin, 2019).

Bion, annenin kapsayıcı işlevini yerine getiremediğinde bebeğin kapsayıcı işlevleri yerine getiremeyen anne ile özdeşleşeceğini, kendi istek, duygu ve düşüncelerinin farkına varamayacağını söyler. Bu durum öğrenmenin temelini oluşturan simgeleştirmenin de önünde engel oluşturur. Çocuğun simgeleştiremediği durumda düşüncede boşluklar meydana gelir. Simgeleştiremeyen çocuk düşünemez, tasarımılandıramaz, öğrenemez.

Çocuğun gereksinimlerini ifade etmesine fırsat tanımadan onları karşılamaya çalışmak, çocuğu düşünmek yerine eyleme iter. Eyleme geçme, ruhsal düzene dahil edilemeyen, düşünceye dönüştürülemeyen unsurların boşaltılmasıdır. Aynı şekilde akademik beklentiler çocuğun gereksinimlerinin önüne geçtiğinde, dayatmanın getirdiği baskıyı, engellemeleri karşılayabilecek ruhsal donanımı olmayan çocuk için yapılacak tek şey kaçmaktır (Torun, 2019). Bu durum kendine fiziksel zarar veren ergenlerin okuldan kaçma davranışını da açıklamaktadır.

Sembol dönüşümü temelde annenin içinde ne olduğuna dair duyulan merakın, yani epistemolojik dürtünün öncülüğünde gelişir. Ödipal çatışma ve sadizmin yoğunlaşmasının başladığı dönemde bebeğin ebeveynlerinin bedenlerine, özellikle annesine yönelik libidinal ilgisi, anksiyetenin artmasına neden olur. Bu anksiyete de çocuğun merakını annesinin içinden sembolik bir eşdeğerine yönlendirmeye teşvik eder. Eğer suçluluk duygusu ve anksiyete üstün gelirse, uygun sembolik eşdeğerler bulma çalışması da olduğu yerde kalacaktır. Daha vahim vakalarda ketlenme oyun oynayamama görülür. Çocuk için, yetişkin için de olduğu gibi, sadistik intrusif fantazilerin başarılı analizi ve sonucunda ortaya çıkan suçluluk duygusu epistemolojik dürtüyü serbest bırakır ve öğrenmenin gerçekleşmesini mümkün kılar. Persekütör düşlemlerin etkisi azaltılınca algılama kapasitesi güçlenir. Sembolik objeler eşdeğerlerini bulur (Klein, 1931). Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan kişilerdeki sembolizasyon kapasitesinin yetersiz olmasının ve görülen yoğun ketlenmenin sadistik fantezilerin yarattığı kaygıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu kişilerin projektif test protokolleri incelendiğinde kırmızı renkle ilk karşılaşılan kartlarda renge dair bir tasarım vermemeleri bu kişilerin renkle beraber uyanan sadistik ve cinsel dürtüleri bastırma ve bu dürtülerin yarattığı yoğun kaygıyla başa çıkma çabası içinde olduklarını düşündürmüştür.

Araştırmanın örnekleme ulaşmaya çalışırken kendine fiziksel zarar veren erkek ergenlere sıklıkla hastanelerin bağımlılık kliniklerinde, ya da denetimli serbestlik için hastanelerin başvuru ilgili birimlerinde ya da ceza infaz kurumlarından ulaşılması bu grubun toplumsal düzene dair sorunsallarının olduğunu düşündürmüştür. Örnekleme ulaştığım cezaevlerinde yapılan görüşmelerde bu kişilerin yalnızca zarar verme eylemleriyle değil;

okul hayatlarında da okuldan kaçma, düzene uymama gibi sorunsallar ön görüşmede dikkat çekmiştir.

Araştırmanın kendine fiziksel zarar veren erkek grubunu oluşturan örnekleme ceza infaz kurumlarından ulaşılması bu kişilerin suç işleme davranışlarına değinmeyi zorunlu kılmaktadır. Yapılan görüşmelerde bu kişilerin genellikle çalma, hırsızlık eylemleri sonucu ceza infaz kurumunda bulundukları gözlenmiştir. Winnicott antisosyal eğilimin umudun bir ifadesi olduğunu söyler. Anne-bebek arasında erken dönemde yaşanan etkileşimdeki yoksunluk sonucunda bebek başlangıçta sahip olduğu şey elinden alınmış, mahrum bırakılmış hisseder. Çünkü başlangıçta bebeğe sağlanan olanaklar iyidir ama sonradan başarısız olunmuştur. Başlangıçta sahip olunandan mahrum kalmak bireyde “antisosyal eğilim” gelişmesine yol açar ve bu eğilim çocuğu daha sonra kişilik bozuklukları ve suçlu, sabıkalı olmaya itebilir. Kişi tahammülsüzlük yüzünden defalarca umutlarının boşa çıktığı ya da solduğu anı görür. Winnicott’a göre antisosyal eğilimde her zaman iki eğilim vardır. Biri çalma diğeri ise yıkıcılık. Çocuk aslında bir yerde bir şeyleri arar ve bulmakta başarısız olursa umutlu olduğunda tekrar arar. Yıkıcılık eksenindeki çocuk ise dürtüsel davranışlardan kaynaklanan gerginliğe dayanacak miktarda çevresel istikrarı arayış içindedir. Bu aslında kaybedilen çevre arayışıdır; çocuk çalma eylemiyle aslında kaybettiği iyi çevreyi kazanmaya çalışır (Winnicott, 1956).

Freud, babaya ve simgesel işlevlerine özdeşimin kaybolma tehlikesine her maruz kalışında suç eyleminin, baba cezalandırmasının mazoşistik hareketlenmesiyle olası bir özdeşim sürecinin yeniden doğuşuna neden olduğunu hatırlatır. Ergenlikte ihlal eyleminin özdeşleşme amaçlı bir sahiplenme girişimi olabileceğine değinir (Houssier, 2013 Çev. Kayaalp,2013). Kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunmuş erkek ergenlerin projektif test verileri incelendiğinde bu kişilerin özdeşim kurmada güçlük yaşadıklarını, baba ve üst benlik işlevlerinin içselleştirilemediğini görmüştük. Bu sorunsallar bu kişilerin suç eylemlerinin de dinamiğini oluşturabilmektedir.

Babanın işlevleri olarak bilinen benliğin kendinden dış dünyayı kesip ayırmasına aracılık etme; üst benliğin temellerini atma ve özdeşleşmeler yoluyla benliği güçlendirme işlevleri ruhsallıkta temel düşümlere dair temsiller üzerinden gerçekleşir. Babanın varlığının

annebebek ilişkisinde yarattığı kesinti simgeleştirme süreçlerinin işlemlerini sağlar. Üst benlik ruhsal aygıtta baba işlevini yerine getirir. Freud'un kuramında bunun açıklaması esas olarak babanın iğdiş tehdidiyle yasak getiren kişi olmasına bağlıdır. Bu yasak bireyin arzularının ve haz ilkesinin aleyhine, gerçeklik ilkesinin ve toplumsal örgütlenmenin lehine getirilen bir yasaktır. Babanın işlevi topluma ve bireyin ruhsallığına yasayı getirmek, adaleti tesis etmektir (Erdem, 2014). Bu çalışmada kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan erkek ergenlerde baba işlevinin içselleştirilmemiş olmasının özdeşim ve sembolizasyon kapasitesini nasıl etkilediğini gördük. Kuramsal bilgiler ışığında baba işlevi içselleştirilmemesi sonucu üst benlik işlevinin yetersiz kalmasının, bu kişilerin toplumsal düzene uymayan davranışlarını da açıkladığını görmekteyiz.

Araştırmanın sınırlılıklarına değinecek olursak bu çalışmanın kendine fiziksel zarar veren erkek ergenlerden oluşan örnekleme yalnızca ceza infaz kurumunda bulunan kişilerden ulaşılmış olması bu kişilerin suç eğilimlerinin elimine edildiği bir ruhsal dinamik ekseninde bakılmasını önlemiştir.

Ayrıca araştırmamızın yalnızca erkek ergenler özelinde olması kız ergenlerdeki baba işlevi ve üst benlik işlevlerinin özdeşim ve sembolizasyon kapasitesine nasıl etki edeceğine yanıt vermemektedir. Bir başka çalışmada yalnızca kendine fiziksel zarar veren kız ergenler seçilip iki grup arasındaki benzerlikler ve farklılıklara bakılabilir.

Araştırmamızın verilerinde bu kişilerde yoğun bir ketlenme dikkat çekmiştir. Bu ketlenmenin ruhsal işleyişten mi yoksa zeka düzeyinden mi kaynaklı olup olmadığını daha iyi anlamak için bu kişilere projektif testlerin yanında zeka düzeyini ölçen testlerin de verilmesi daha aydınlatıcı olacaktır. Ancak yine de zeka ketlenmesinin de ruhsal dinamiklerle ilişkili olacağı unutulmamalıdır.

Bu çalışmanın verileri ışığında kendine fiziksel zarar veren bu ergenlerin baba işlevinin de yerine getirildiği yeterince iyi bir çevrede bulunmalarının bu davranışları önleyici olabileceği düşünülmektedir. Unutulmamalıdır ki psikanalitik ekolün baba işleviyle kastettiği gerçek babadan ziyade ruhsal babadır. Baba işlevi ve yeterince iyi çevrenin sağlanmasının yanı sıra bu kişilerin ruhsal sıkıntılarını sembolize etme becerilerinin geliştirilmesi bu ergenlerin zarar verme eylemlerini önleyici olacaktır. Sembolize etme

becerilerinin kazanılması için yapılacak psikoterapi uygulamalarında baba işlevi ve üst benlik üzerine çalışılması sorunsalı bu alanlar olan kendine fiziksel zarar veren bu ergenler için sağaltıcı ve önleyici olacaktır.

Zeka düzeyine ve ketlenmeye yönelik yapılacak aktivitelerin entelektüel kapasiteyi arttırıp bu kişilerde sembolizasyon becerisini kuvvetlendirmesi ve bunun da bu kişilerin eyleme geçmek yerine ifade etmeyi öğrenmesinin kendine fiziksel zarar verme davranışını önleyeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- ANASTASOPOULOS, D. 1988: Acting out during adolescence in terms of regression in symbol formation. **International Review of Psycho-Analysis**, 15(2), 177–186.
- ANDERSON, R. 2005: **Adolescence and the body ego:** The reencountering of primitive mental functioning in adolescent development.
- ANZIEU, D., CHABERT, C.: 2004: **Projektif Yöntemler**, Çev. Bahar Kolbay, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 2011.
- AKSOY, A. ÖGEL, K. 2006: **“ Kendine Zarar Verme Davranışı Raporu”** Yeniden Yayın no:18, İstanbul.
- ATAK, İ. AYTEKİN, A. 2012 : **“Bir Sınır Örgütlenme Olgusunun İdeal Benlik Kavramı Çerçevesinde Projektif Testlerle Değerlendirilmesi”**, **Sınır Patolojileri II-Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi**, sayı 18, s. 57-70, Aralık 2012.
- BAUDİN, M. 2008: **“Psikozlarda Düşünce Bağlarına Saldırı Rorschach’da Nasıl İfade Bulmaktadır?”**, **Yansıtma: Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi**, 9-10, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 57-67.

- BARFORD, D. 2002: "Is Anything More Interesting than Sex? The Freudian Perspective on Learning and Teaching" **The Ship of Thought**, s.41-64.
- BAR-ON BARON, V. 2014: It Cuts Both Ways: An Analysis of the Psychological Discourse on Self-Injury from a Linguistic Point of View. **Psychoanalytic Review**, 101(5), 701-734.
- BİON, W.R. 1965: Transformations: **Change from Learning to Growth**. S: 172. London: Tavistock.
- BİON, W.R. 1977: "Emotional Turbulance", **Clinical Seminars and Four Papers**, Abingdon, Fleetwood Press, 1987, s.3-13
- BIRD, HR. 2001: Psychoanalytic perspectives on theories regarding the development of antisocial behavior. **J Am Acad Psychoanal**. 2001.
- BLOS, P. 1989: **The Adolescent Passage**. Madison, Connecticut: International Universities Press Inc.
- BLOS, P. 1963: The Concept of Acting Out in Relation To the Adolescent Process. **Journal of the American Academy of Child Psychiatry**, 2(1), 118–136.
- BRADY, M. T. 1991: Cutting the silence: initial, impulsive self-cutting in adolescence, **Journal of Child Psychotherapy** ss. 287-301.
- BURNHAM, R. C. 1969: Symposium on impulsive self-mutilation: Discussion. **British Journal of Medical Psychology**, 42(3), 223–229.

- BODET, A.DİKÇE, A.: 2013: “Öğrenme Güçlüğü Tanısı Almış Çocukların Simgeleştirme Yetileri Üzerine Bir Çalışma”
PÖGE, P, ZABCI, N
2. Ulusal Rorschach ve Projektif Testler Kongresi Özel Sayısı-2 -Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi, Sayı 20, s. 35-44, Aralık 2013.
- BOLLAS, C.. 1992: **Being a Character:** Psychoanalysis and Self Experience.
- CARROLL, J., SCHAFFER, C., SPENSLEY, J., & ABRAMOWITZ, S.I. 1980: Family experiences of self-mutilating patients. **AmJPsychiatry**.1980 Jul;137(7):852-3.
- CIPRANO, A.C.S, & COTRUFO, P. 2017: Nonsuicidal self-injury: A systematic review. **Frontiers in Psychology**, 8(NOV), 1–14.
- BRETON, D. 2011: **Ten ve İz**, Sel Yayıncılık.
- DEMİR, A. 2017: **“Suça Sürüklenen Çocukların Ruhsal İşleyişlerinin Projektif Testlerle Değerlendirilmesi”**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- DÜŞGÖR, B. 2006: “Bir Anoreksiya Olgusunun Projektif Testlerle Aile İçinde Değerlendirilmesi”, **Ergenlik Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif testler Dergisi**, sayı 5-6, s.87-108, Kasım-Aralık 2006.
- 2007: **“Anoreksiya Nervozada Babalık İşlevinin Projektif Testlerle Değerlendirilmesi”**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul

Üniversitesi.

- SÖNMEZ, F. 2006: “Kız Ergenlerde Kendine Zarar Verme Davranışının Rorschach Testi İle Değerlendirilmesi”, **Ergenlik-Yansıtma psikopatoloji ve projektif testler dergisi**, sayı 5-6, s. 139-156, Kasım-Aralık 2006.
- DOCTORS, S. 1981: The Symptom of Delicate Self-Cutting in Adolescent Females: A Developmental View. **Adolescent Psychiatry**. 1981; 9:443-60.
- ERDEM, N. 2014: “Freud’un Kuramında Baba İşlevi”, **Baba işlevi**, Bilgi Üniversitesi Yayınları, sf.15-22.
- FAVAZZA, A R, & ROSENTHAL, R. J. 1993: Diagnostic issues in self- mutilation. **Hospital and Community Psychiatry**, 44(2), 134–140.
- FAVAZZA, R. 1989: Why Patients Mutilate Themselves. **Hosp. Community Psychiatry**. 1989Feb;40(2):137-45.
- FRIEDMAN, M, GLASSER, M, LAUFER, E. LAUFER, M, FRIEDMAN, M, & Al, E. T. 1972: Attempted Suicide and Self-Mutilation in Adolescence : **Some Observations From a Psychoanalytic Research Project**. July 1971.
- FEİGENBAUM, J. 2010: Self-harm—The solution not the problem: **The dialectical behaviour therapy model**. **Psychoanal. Psychotheapy**, 24(2):115–134.

- FENICHEL, O. 1945: Neurotic acting out. **Psychoanalytic Review**, 32, 197–206.
- FREUD, A. 1958: Adolescence, **The Psychoanalytic Study of the Child**, 13:1, 255-278.
- FREUD, S 1905 : “Three Essays on The Theory of Sexuality”, **The Standard Edition of The Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Vol:VII**, 1905, The Hogarth Press and The Institute of Psycho-Analysis, London, 1974.
- 1920 : “Beyond the Pleasure Principle” **The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud**, XVIII (1920-1922): Beyond the Pleasure Principle, Group Psychology and Other Works, 1-64.
- 1923 : “The Ego and the Id” **The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud**, Volume XIX (1923-1925): The Ego and the Id and Other Works, 1-66.
- 1930 : “Civilization and its Discontents”, **The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud**, Volume XXI (1927-1931): The Future of an Illusion, Civilization and its Discontents, and Other Works, 57-146.
- GLICK, L. 2010: Written in skin: **Addictive Characteristics in repetitive Selfharm**. *Sichot*, 11(2):164–157.
- GRATZ, K. L, MA, CONRAD, S. AND ROEMER, P. 2002: Risk factors for deliberate self-harm among college students.

- GRATZ, K. L. & CHAPMAN, A. L. 2007: The role of emotional responding and childhood maltreatment in the development and maintenance of deliberate self-harm among male undergraduates. **Psychology of Men and Masculinity**, 8(1), 1–14.
- GÜVELİ, H. SAÇARÇELİK,
G. TÜRKCAN, A.& YEŞİLBAŞ, D. 2013: Bir Ergen ve Genç Erişkin İkinci Basamak Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Hastalarda Kasıtlı Kendine Zarar Verme Davranışı ile Çocukluk Çağı Travma Yaşantılarının Yaygınlığı ve Arasındaki İlişkinin Araştırılması, **Nöropsikiyatri Arşivi**, 50(3), 222–229.
- HABİP, B. 2014: “Kulisteiki Baba: Winnicott ve Yapıtı”, **Baba İşlevi**, Bilgi Üniversitesi Yayınları, sf.31-37.
- HALİFEOĞLU, S. 2014: “Babanın Alfa İşlevi”, **Baba İşlevi**, Bilgi Üniversitesi Yayınları, sf.23-29.
- HIBBARD, S. K. 1994: The Mechanisms and Meanings of Self-Cutting. **Modern Psychoanalysis**, 19(1):45-54.
- JOANNIDIS, C. 2017: “Ayrılığın Üçgenselliği”, **Ayrılık**, Bilgi Üniversitesi Yayınları, sf.35-45.
- JONES, E. 1922: **Some Problems Of Adolescence.**
- KAFKA, J. S. 1969: The Body as Transitional Object: A Psychoanalytic Study of A Self-mutilating Patient. **British Journal of Medical Psychology**, 42(3), 207–212.
- KLEIN, M. 1927: Criminal Tendencies in Normal Children. **Journal of Mental Science**, 74 (305), 339-339.

- 1931: A contribution to the theory of intellectual inhibition. **The International Journal of Psychoanalysis**, 12, 206–218.
- 1934: On Criminality. **British Journal of Medical Psychology**, Vol: XIV, pp:312-315.
- KÖROĞLU, E. 2001 : “Amerikan Psikiyatri Birliği: Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması Elkitabı, Yeniden Gözden Geçirilmiş Dördüncü Baskı (DSM-IV-TR)”, **Amerikan Psikiyatri Birliği**, Washington DC, 2000’den çeviren Köroğlu, E., Hekimler Yayın Birliği, Ankara2001. 2013“DSM V Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı” Amerikan Psikiyatri Birliği, Çeviren: Köroğlu E. ,HYB Yayıncılık.
- KWAWER, J.S. 1980 : Some Interpersonal Aspects of Self-Mutilation İn A Borderline Patient. **J Am Acad Psychoanal.** Apr;8(2):203-16.
- LACAN, J. 1949 : “The Mirror Stage as Formative of the Functions of the I as Revealed in Psychoanalytic Theory, 1949” **Ecrits-A Selection**, Tavistock Publications, 1977.
- LÜLECİ, D. S. 2007 : Kendini Yaralama Davranışı Olan Ergenlerin Psikiyatrik ve Sosyokültürel Özellikleri. **Uzmanlık Tezi**, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Eğitim Ve Araştırma Hastanesi.
- MAHLER, M. S, PİNE, F., & BERGMAN, A. 1975 : The psychological birth of the human infant: Symbiosis and individuation. **New York: Basic Books.**

- MATHA, C. 2009 : “Lea veya Pasifliğin Tehlikeleri Ergenlerde Kendini Kesmeye Başvuru”, **CinsellikYansıtma psikopatoloji ve projektif testler dergisi**, sayı 11-12, s. 61-79, Kasım-Aralık 2009.
- MENNİNGER, K. A. 1938 : **Man Against Himself**. Harcourt, Brace.
- MILLARD, C. 2013 : Making the cut: The production of “self-harm” İn post-1945 Anglo-Saxon psychiatry. **History of the Human Sciences**, 2013 Apr;26(2), 126–150.
- PAO, P. N. 1969 : The syndrome of delicate self-cutting. **British Journal of Medical Psychology**, 42(3), 195-206.
- PATTISON, E. M, & KAHAN, J. 1983 : The deliberate self-harm syndrome. **American Journal of Psychiatry** C. 140, Sayı 7, ss. 867–872.
- PARMAN, T. 1998 : “Ergenlik ve Psikanaliz” **Klinik Psikiyatri** 1998;2:73-82.
- 2000 : “Ergenliğin Vazgeçilmez Duyguları: Suçluluk ve Utanç”, **Ergenlik Ya Da Merhaba Hüzün**, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- 2001 : “Babalar, Mahrem Yabancılar”, **Psikanaliz Yazıları: Yalnızlık sayısı**, Bağlam yayınları, Sonbahar 2011, s.79-84.
- 2006 : “Psikanaliz ve Düşüncenin Gelişimi”, **Psikanaliz Yazıları: Psikanaliz ve Düşüncenin Gelişimi sayısı**, Bağlam yayınları, Sonbahar 2006, s.25-43.

- 2013 : “Ergende Eyleme Başvurma Ya Da Babaya Nasıl Ulaşılr?”, **Ergenlikte Değişim ve Erişkin Yaşama Geçiş**, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- 2013 : “Beyaz Psikoz”, **Psikanaliz Yazıları: Andre Green sayısı**, Bağlam yayınları, Sonbahar 2013, s.63-73.
- 2017 : “Ergenlikte Dürtülerin Dönüşümü”, **Ergenlik ve Ötesi**, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- 2017 : “Ergenlik ve Psikoz”, **Ergenlik ve Ötesi**, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- 2017 : “Winnicott’un Kuramında Ergenlik”, **Ergenlik ve Ötesi**, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- RAİNE, W. J. 1982 : Self mutilation. **Journal of Adolescence**, 5(1), 1–13.
- ROSENTHAL,R. J&FAVAZZA A.R. 1990: Varieties of Pathological Self-Mutilation. **Behav. Neurol.** 1990;3(2):77-85.
- SALGIN ,G 2009 : “Kronik Bel Ağrısı Olan Kadınların Ruhsal Dünyalarının Değerlendirilmesi”, **CinsellikYansıtma psikopatoloji ve projektif testler dergisi**, sayı 11-12, s. 107-120, Kasım-Aralık 2009.
- SETTİNERİ, S., SOLA, T., 2008: “Bağımlı Sınır Kişiliklerde Psikotik Düşüncenin Düzeyleri” **Yansıtma: Psikopatoloji Ve Projektif Testler Dergisi**, 9-10, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 103-109.
- MENTO, C., TRUGLIO, M.

- SEVER, E. 2012: “Psikosomatik Patolojilerde Sınırların Kırılabilirliği”, **Sınır Patolojileri 1-Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi**, Sayı 17, s. 31-42, Haziran 2012.
- SIOMOPULOS, M. D. 1974: Repeated Self-Cutting : An Impulse. **American Journal of Psychotherapy**, 28(1), 85–94.
- SÖNMEZ, F. 2006: “Kız Ergenlerde Kendine Zarar Verme Davranışının Rorschach Testi İle Değerlendirilmesi”, **Ergenlik-Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi**, Sayı 5-6, s. 139-156, Kasım-Aralık 2006.
- SÖNMEZ, B. 2009 : “Cinsel Şiddet Uygulayan Ergenlerin Psikodinamiği Klinik ve Projektif Bir Yaklaşım”, **Cinsellik-Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi**, Sayı 11-12, s. 37-60, Kasım-Aralık 2009.
- SUYEMOTO, K.L. 1998 : The Functions of Self Mutilation. **Clinical Psychology Rev.** Aug;18(5):531-54.
- SPIEGEL, L. A. 1954: Acting out and defensive instinctual gratification. **Journal of the American Psychoanalytic Association**, 2(1), 107–119.
- ŞAHİN, A. 2019: “Öğrenme Üzerine Psikanalitik Bir Açılım”
Psikanaliz Defterleri 3-Öğrenme ve Bilinçdışı- s. 127-139.
- TIMELINE: SELF-MUTILATION
İN HISTORY <http://www.angelfire.com> (çevrimiçi)
- TORUN, F. 2019: “Okul-Aile-Çocuk İlişkisinde Yıkıcılık ve Bir Örnek Olarak Tembellik” **Psikanaliz Defterleri 3-Öğrenme ve Bilinçdışı-** s. 69-80.

- TUNABOYLU-İKİZ T. 2007: “**Rorschach Testinin Psikanalitik Yorumu-I**”, Bağlam Yayınları.
- 2016: “**Tematik Algı Testi (TAT) Psikanalitik Yönelimli El Kitabı**” Bağlam Yayınları.
- TÜKEL, R. 2004 : “Nevrotik Bir Fenomen Olarak Yineleme Kompulsiyonu”, **Psikanaliz Yazıları: Nevrozlar Sayısı**, Bağlam Yayınları, Sonbahar 2004, s.43-50.
- 2014: “**Dürtü Kuramının Tarihsel Gelişim Öyküsü**” Freud Okumaları, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- ZABCI, N. 2014: “Çocukların Rorschach Testinde Kinestezi (Hareket) Yanıtlarının Sorunsalı Anlamada Önemi”, **Yansıtma: Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi, 22**, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 71-79.
- 2019: “Öğrenme Güçlüklerinin Ardındaki Ruhsal/Duygusal Etmenler” **Psikanaliz Defterleri 3-Öğrenme ve Bilinçdışı-** s. 113-125.
- WASKA, R. M. S. 1998 : Self Mutilation, Substance Abuse and the Psychoanalytic Approach. **Am J Psychother. 1998 Winter**;52(1):18-27.

- WELLDON, E. V. 1988 : **Mother, madonna, whore:** The idealization and denigration of motherhood. Free Association Books.
- WINNICOTT, D. W. 1953 : Transitional Objects and Transitional Phenomena; a study of the first not-me possession. **The International Journal of Psychoanalysis**, 34, 89-97.
- 1956 : “The Antisocial Tendency”, **Through Paediatrics to Psycho-Analysis**, Collected Papers, Basic Books, New York, 1975, 306-315.
- WOODS, J. 1988 : Layers of meaning in self-cutting. **Journal of Child Psychotherapy**, 14(1), 51–60.
- QUINODOZ, J.M. 2016 : “Freud’u Okumak”, Bağlam yay.Çev.:Bahar Kolbay, Özge Soysal,s.68.

EK-1: BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

T.C. İstanbul Üniversitesi

Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Bengi Pirim Düşgör danışmanlığında Ayşenur Şafak tarafından yürütülen ‘’ Kendine Fiziksel Zarar Verme Eyleminde Bulunan Erkek Ergenlerin Özdeşim Problematığının Projektif Testler Aracılığıyla İncelenmesi’’ başlıklı yüksek lisans tez çalışmasına davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan erkek ergenlerin özdeşim problematikleri ve zihinselleştirme kapasitelerinin dürtü ve düşünce organizasyonuna etkisinin projektif testlerle değerlendirilmesidir. Araştırmada sizden tahminen 2 saat ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 14 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Görüşme bilgileri yalnızca görüşme esnasında yazılan notlar aracılığıyla edinilecektir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için ‘‘ortak katılımcı havuzuna’’ aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya aynsr.sfk@gmail.com e-posta adresi ve 05316272029 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının:

Adı-

Soyadı:.....

İmzası:

İletişim Bilgileri

e-posta:

Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını; ☐ kabul ediyorum ☐ kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU (18 Yaş Altı İçin)

Sayın Veli,

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma bilimsel bir araştırma olup, araştırmanın adı “Kendine Fiziksel Zarar Verme Eyleminde Bulunan Erkek Ergenlerin Özdeşim Problematığının Projektif Testler Aracılığıyla İncelenmesi” dir. Araştırmanın amacı; Araştırma’nın amacı, kendine fiziksel zarar verme eyleminde bulunan erkek ergenlerin özdeşim kapasitelerinin ve zihinselleştirme ve simgeleştirme kapasitelerinin dürtü ve düşünce organizasyonuna etkisini incelemektir. Yüksek Lisans tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen bu araştırma, İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümü öğretim üyelerinden Dr.Öğr.Üyesi Bengi Pirim Düşgör danışmanlığında Psikolog Ayşenur ŞAFAK tarafından yürütülecektir.

Çocuğunuzun araştırmaya davet edilmesinin nedeni ele alınacak yaş dönemlerinin içinde olmasıdır. Eğer çocuğunuzun araştırmaya katılmasını kabul ederseniz, Psikolog Ayşenur ŞAFAK tarafından ona öncelikle yarı yapılandırılmış bir ön görüşme yapılacak ve arkasından da Rorschach ve TAT adında iki farklı projektif test uygulanacaktır. Uygulama boyunca yapılan bütün görüşmeler not edilecektir. Projektif testler, bireydeki ruhsal işleyişin nasıl olduğunu anlamaya yönelik kartlar üzerine basılmış görsel malzemeden oluşmaktadır. Projektif testlerin uygulanması sırasında çocuğunuzun ruhsal durumunu olumsuz yönde etkileyecek herhangi bir risk bulunmamaktadır.

Araştırmaya katılan gönüllülere ödeme yapılmayacaktır. Çocuğunuzun araştırmada yer almasını reddedebilirsiniz. Çocuğunuz araştırmanın herhangi bir aşamasında araştırmadan ayrılabilir. Bu durum çocuğunuzun zararına bir duruma yol açmayacaktır. Aynı şekilde araştırmacı da bilginiz dahilinde veya isteğiniz dışında araştırmanın etkinliğini artırmak vb. nedenlerle çocuğunuzun araştırmadan çıkarabilir.

Gerek duyulduğu takdirde Etik Kurul orijinal kayıtlara erişebilecek ancak bu bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. İlgili mevzuat gereğince kimlik bilgilerinizi içeren kayıtlar gizli tutulacak, kamuoyuna açıklanmayacak ve araştırma yayınlansa dahi kimlik bilgileri gizli kalacaktır. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formundaki tüm açıklamaları çocuğum adına okudum. Bana, yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü

açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Çocuğumun istediğı zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabilceğini biliyorum. Söz konusu araştırmaya, çocuğumun hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmasını kabul ediyorum.

Velinin,

Adı, soyadı:

İmza:

Tarih:

Araştırmacının, Adı,

soyadı:

İmza:

Tarih:

Araştırma hakkında ek bilgi almak ya da çalışma ile ilgili herhangi bir soru için 0531 627 2029 nolu telefondan Psikolog Ayşenur ŞAFAK'a başvurabilirsiniz.

EK-2: ÖN GÖRÜŞME FORMU

KİŞİSEL BİLGİLER Ad

Soyad:

Yaş:

Eğitim durumu/Meslek:

Kendinizi tanıtır mısınız?

Medeni durumu/Evliyse;

Evlilik hikâyeniz?

AİLE ÖYKÜSÜ

Anne babanız hayatta mı?

Anneniz kaç yaşında ve ne işle uğraşır, nasıl bir annedir?

Babanız kaç yaşında ve ne işle uğraşır, nasıl bir babadır?

Anne-baba evlilik hikayesi, istenen bir çocuk muydunuz?

Kardeşleriniz var mı? Varsa kaç yaşındadırlar, cinsiyetleri nedir, neler yapıyorlar, ilişkileriniz nasıldır?

Anneniz ile ilgili bir çocukluk anısını anlatabilir misiniz?

Anneniz ile ilgili en sevdiğiniz ve en sevmediğiniz özellikleri nelerdir?

Çocukken, annenizin sizi en çok zorlayan özelliği neydi?

Çocukken babanızın sizi en çok zorlayan özelliği neydi?

Babanız ile ilgili bir çocukluk anısını anlatabilir misiniz?

Babanız ile ilgili en sevdiğiniz ve sevmediğiniz özellikler nelerdir?

Anne veya babanızdan kendinize hangisi daha yakın bulursunuz?

Aklınıza gelen bir rüyanızı bizimle paylaşabilir misiniz? Tekrarlayan rüyalar görür müsünüz?

KENDİNE ZARAR VERME DAVRANIŞINA İLİŞKİN SORULAR

Kendinize zarar verme davranışını ilk ne zaman ve hangi yolla yaptınız?

Kendinize ilk zarar verme davranışı öncesinde ve sonrasında kendinizi nasıl hissettiniz ve ne düşündünüz?

Sonrasında kendinize zarar davranışlarını tekrarladınız mı? Ne sıklıkta tekrarladınız? Hangi yollara başvurdunuz?

En son ne zaman kendinize zarar verme eyleminde bulundunuz?

Bedeninizde hangi bölgelere zarar verme eyleminde bulundunuz?

Kendinizi bu eylemlerinizi öncesinde ve sonrasında nasıl hissettiniz ve ne düşündünüz?

Kendinize zarar verme eylemlerinde bulunurken ağrı ya da acı hissettiniz mi?

Zarar verme eylemi sonrasında bedeninizde oluşan izler/görüntülerle ilgili olarak ne düşünüyorsunuz?

Çevrenizdekilerle bu eylemde/eylemlerde bulunduğunuzu paylaştınız mı? Eğer paylaştıysanız kimle paylaştınız?

Çevrenizdekilerin tepkileri sonrasında nasıl hissettiniz ve ne düşündünüz?

Yaşadığınız sıkıntıları ya da duyguları ifade etmekte güçlük yaşar mısınız?

EK-3:Örnek Rorschach Protokolü (Kendine Fiziksel Zarar Veren)

Olgu G.C. 16 yaşında;

YANITLAR	ANKET	KODLAMA
I.KART: Arı diil mi abla bu. Söylüyo mu abla daha ne olduğunu. Bikaç kere mi sölicez hemen mi söylüyo (eline aldı) Yengece de benziyo abla. Bu kadar.	Yengeç: Elleri.	
II.KART: Ayı diil mi abla bu. Panda da olabilir. Bu kadar.		
III.KART: Bilmiyom vallahi abla. (eline aldı) v. Bilmiyom.		
IV.KART: Bunu da bilmiyom abla.		
V.KART: Sansar. Sansar bu.	Kanatları bu kadar.	
VI.KART:Bilmiyorum.		
VII.KART: Bu tarafı kediye benziyo abla. Bu kadar abla.		

VIII.KART: Orman gibi bi yer abla kurt geziyo. Kurda benziyo. Bu kadar.	Orman : Bu taraf ağaçlı.	
IX.KART: Göz gibi bişeyler burda. Bu kadar abla.	Göz: benziyo şekli.	
X.KART: Kuş sanki abla bunlar kuşa benziyo. Bu kadar.	Kuş : şeklinden.	

3. kart tekrar: v. Bilmiyom valla.

4. kart tekrar: valla bunu da bilmiyom.

6. kart: bilmiyom abla.

En olumlu his uyandıran: 2 ve 5. 2. Çok benziyo abla.

En olumsuz his uyandıran: 4 ve 6. 4 hiçbirşeye benzemiyor.

Ek-4:Örnek TAT Protokolü (Kendine Fiziksel Zarar Veren)

Olgu G.C. 16 yaşında;

- 1. Kart:** Kemana bakıyo abla üzgün üzgün (?) Bilmiyom ki. (?) Sonu mutlu bitmiştir.
- 2. Kart:** Adam burdan bişey atıyo. Bu kadının elinde kitap var. O kadın orda durmuş. Elinde kitap olan bi yere bakıyo.
- 3. Kart:** (eline aldı) Bi yere yatıyo mu başını mı vurmuş. O kadar. (?) Bilmiyom.
- 4. Kart:** Kadın adamı tutuyo. Adam gidicek gibi duruyo. Kadın tutuyo salmıyor. (?) Adam gitmiyodur.
- 5. Kart:** Evin kapısını çalıyo galiba kadın. Bu kadar.
- 6BM:** Kadın adama bişey diyo o da başını eğmiş. (?) Bilmiyorum ki. Bunun sonu kötü bitmiştir abla kesin.
- 7BM:** Burda bi adam bi adama bakıyo gülüyo. Öbür adam bişey demiş olabilir o da ona gülüyo.
- 8 BM:** Bunlar adamı kesmeye çalışıyolar. Adamın da tüfeği burda bişey yapmıyor (?) adam ölmüştür.
- 10:** Bu kadın mı erkek mi abla. Adam kadını öpüyo. Kadın da adama sarılmış. Bu kadar.
- 11:** Vallahi bilmiyom bunu. Bi yol var da yol bişey var. Burda arı gibi bişey var. Burdan su gibi bişey çıkıyo. Bu kadar.
- 12 BG:** Ormanlık göl gibi yer orda bi tane sandal var anlamadım. Bu kadar.
- 13 B:** Çocuk oturmuş üzgün üzgün birini bekliyo sanki. (?) Ailesinden birini bekliyo olabilir. Ya da sevdiği birini olabilir.
- 13 MF:** Uykudan kalkmış bi yere gidicek sanki. Bu kadar.
- 16:** Vallahi bilmiyom abla. Bilmiyom.

19: Bilmiyom ki. Aklıma bişey geliyo. Kimseye eski şeyleri anlatmaya anlatmaya unutuyo insan. Herkes birbirine anlatıyo anlatırsan.

EK-5:Örnek Rorschach Protokolü (Kendine Fiziksel Zarar Vermeyen)

Olgu M.G. 20 yaşında;

YANITLAR	ANKET	KODLAMA
I.KART: Yarasa.	Kanatları.	
II.KART: Köpek. İki tane sevimli köpek. Burun buruna vermişler. Bu kadar mı yanlış görüyorum bunları. Kalp var. Benim burdan çıkardığım iki köpek sevimli böyle bunların arasında kalp var bilemiyorum.		
III.KART: İnsana benzetilmiş gibi. İki tane insana benziyor ama. Şunlar da iç organları renkli böyle. Başka. Burda belki istenen farklı ama benim gördüklerim bu. Başka bişey göremiyorum.	Renk? Belki diyorum şu akciğer filan belki şeydir bu sigara içmiş hali bu içmemiş hali. Belki öyledir. Biri temiz biri kirlenmiş.	
IV.KART: v-^-v. böyle mi bakayım böyle mi farkeder mi? Canavar. Sanki burda	Canavar: Sanki böyle iki tane ayağını açmış şurdan kanatları böyle iki ayağını açmış arkası sırtı dönük gibi	

ağacın kovuğundan tırtıl çıkarmış gibi.	çizgi filmlerde olur ya onun gibi hissettim ya arkasını dönmüş her türlü şeyi çıkartabilirim ben bundan güldü. Tırtıl: Tırtıl da şudur ters döndürünce benziyor. Ağacın kovuğundan çıkar gibi dalları olur ağaçların. Böyle bakarsam peki. Yoksa ben çok yanlış şeyler mi görüyorum.	
V.KART: v. Böyle böcek tarzı kelebek tarzı böyle. Kelebeğe benziyor mesela. Kelebek. Aynen kelebek kesinlikle çevirdi böyle daha çok benziyo böyle de benziyo.	ya Kanatları hani böy iki tane de şurd antenleri ol kelebeklerin.	
VI.KART: v-^, Bunu benzetemedim ben hiçbir şeye. Şurda çıkıntı filan var ama. Bunu neye benzetirim ben. Kasapta filan çalıştım. Hani eti kesersin tam ortadan yüzersin gibi böyle. Öyle mi oluyor. Bişey çıkartamadım.		

VII.KART: v-<-^. Bebekler için önlük		
yapmışlar şekilli şekilli. Belki boynuna taktırmayan vardır bunu hoşlanmayan vardır.	Şunlar arkadan bağlanınca şunlar da şekilli yapmışlar. (telefonuna baktı)	
VIII.KART: güzel iki tane aslana benzettim tırmanıyorlar bi emelleri varmış gibi bişey için tırmanıyorlar yukarı. <-v-^<-v- Başka bişey göremiyorum ki. Var mı daha bişey. Benim gördüğüm bu yani iki tane aslan bişeye ulaşmak istiyorlar yukarı tırmanıyorlar. Şu bi çeşme de olabilir. Şöyle şuralardan su akar. Görsel şekilli bişey yapmış olabilirler.	Çeşme : Şimdi hani böyle yukardan akan sular var aşağı doğru. Mesela burdan yukardan aşağı doğru akıyodur. Aşağısı havuzunu görmüyorum ama görsel bi şekil hani dedim aslanların ağzından da su akar böyle ortada birleşir gibisinden. Onlar da zaten dört beş kat olabiliyor havuzlu su. Led ışıklarla döşemişler.	
IX.KART: v. İç organları görüyorum. ^ . Aynen iç organları görüyorum.	Şu böbrekmiş gibi. Böyle biyoloji dersinden de görüyoduk ya fen bilgisi dersinde o şekle benziyo iç organ şekline. Başka bişey çıkaramadım.	

X.KART: v. Sanki cennet bahçesi gibi ya kuşlar var. Başka bişey hiçbişey		
görmüyorum. Şunları balık olarak görüyorum. Şunlar kuş mesela. Şunlar yunus balığı. Ben bunların hepsini böcek olarak görüyorum sanki. Peki siz ne görüyorsunuz burda.	Cennet Bahçesi : Şunları kuş olarak gördüm. Kuş : Sarı olmaları. Muhabbet kuşu gibi. Şunlar su ise maviler. Başka bişey görmüyorum. Şu giden yengeç olsa sanki bişey tutmuş hayvan görüyorum ben. Sanki şu da kalça kemiği şeyin iskeleti gibi.	

En olumlu his uyandıran kart: 10. Renkli. İnsanın içini ferahlatıyor. Cennet bahçesi gibi bişey.

En olumsuz his uyandıran kart: 7. Bişey paylaşamıyorlar sanki bi o çekiyo bi bu çekiyo. Burda da parçalarına ayrılmış gibi. Başka da bişey görmüyorum.

Ek-4:Örnek TAT Protokolü (Kendine Fiziksel Zarar Vermeyen)

1. **kart.** (6 sn) Sanki bir malzeme yapmış. Bununla ilgili hikaye mi anlatayım ben. Kendimden yola çıkarak mı anlatsam farkedebilir mi. (nasıl isterseniz karttan ola çıkarak başı ve sonu olan bir hikaye anlatın.) Öğretmenimin vermiş olduğu ödevi yapmaya çalışmışım. Ama bi yerde bi eksikliğin olduğunu düşünüyö gibiyim. O eksikliği bulursam mutlu olcam gibi ama bi yerde bi yanlışlık yapmışım kesin. Hikaye olmadı ki bu. (sonu nasıl olur?) o eksikliği bulamamışım. Yaptığım işteki eksikliği bulamamışım kara kara düşünüyorum. Bulursam zaten her şeyi başarmış olcam ama bulamamışım. Buraya arkadaşımın yapmış olduğu bi icat ve nasıl yaptığını düşünüyorum. Nasıl yaptığını bulamamış yani bişeyi bulamamış yani düşünüyorum. Böyle yani bişeyi bulamamış. Hikaye olmuyo ama ben gördüklerimi söylüyorum.

2. **Kart:** bi anne babanın çiftlik çiftçilikle uğraştığını görüyorum. Güzel mutlu aile tabloları var. Baba bi aile için çabalıyo kızını okutması için mesela. Anne de mutlu bu ailenin mutlu tablosunu izliyo mutluluk tablosu var. Kız annesi ve babasının çabalamasına karşı okuma isteği içinde bi karamsarlık var ama anne babasının bu abasına karşılık bişeyler vermek için kız da okuma çabasında. Sanki kızın içinde bi tedirginlik var okumazsam nolur gibisinden. Ama kızın da okuyup ailesine güzel şeyler verebileceğine inanıyorum burda. Çünkü ailesi de onun için çaba gösteriyo çalışıyo ediyö. Ona karşılık öylece duramaz yani onun da bişeyler verebileceğine inanıyorum. Ne kadar ben veremesem de bu verir yani.

3. **Kart:** bundan bir hikaye çıkar. (14 sn) bişey için çaba göstermiş baya. Kendisi de istemiş. Üstünde sanki kendisinden hariç baskılar da var gibi sadece kendisi istememiş. Olmayınca ne yapıcım diye kara kara düşünüyö. Bu da kötü şeylere neden açabilir. Depresyona uğramış resmen kimse artık erkek mi. Ama kendi de istemiş yani. Kendisinden hariç isteyenlerden çok kendi istememiş istemiş yani. Olmayınca da hem kendi istediği için bi ayrı üzüntü bi de kendisine yakın olan insanların istediği için o yüzden boşluğa sürüklenmiş. Ben söylüyim siz hikaye kurun. Benim yani gördüğüm hikaye olarak olmuyo da tam söylediğim. (sonunda?) kendi hayatımdan yola çıkarsam sonunda bu üzüntüye karşı illa ki ailesi filan yanında olmuştur. Beraber ailesiyle bunu atlatabilmiştir belki. Çünü bu kısa süren bişeydir. O anki vermiş olduğu üzüntüden dolayı yanlış bişeyler yapmamıştır inşallah. Sonuçta ucunda ölüm olan bişey değildir. Hayatta olduğumuz sürece de her şeye bi

çare vardır. ama illa ki mutluluğu görmüştür sadece verdiği çabalardan dolayı üzülmüştür belki. Aklımdakiler.

4. Kart: Bi kadının eşine sevgiyle bakması. Avuçlarının içinde tutmak için kadın çaba gösteriyomuş gibi kadın. Erkek de sanki böyle biraz dışarda gözü varmış gibi belki de bi hayal kırıklığıdır. Belki kadından uzaklaşma gibi ama şimdi bence bu samimiyeti vermiş sarılma samimiyetini. O güzel bakma samimiyetini vermişse kadın da belki hata yapmış olabilir o yüzden de erkek ondan uzaklaşma gibi bi durumu bi duygusu varmış gibi böyle. Kadın da erkeğin verdiği değere karşı avuçlarının içinden gitmesini istemiyomuş gibi. Ama erkek de onun verdiği değere karşı değeri alamadığı için zoruna gitmiş gitmek istiyomuş gibi. (nasıl biter bu hikaye?) sevgi varsa erkek affetmiştir yine çünkü kadın sevgiyle bakıyo ne kadar hata yapsa da hatasız kul olmaz. Erkek dönecektir illa ki kırgınlıklar vardır.

5. Kart: (7 sn) ben kendimden yola çıkabilirim. Kirli çamaşırlarımı kirli çamaşır sepetine atmak yerine banyoda koridora atmışım gibi banyoyla lavabonun olduğu koridora atmışım gibi. Annem de sinirlice sinirlenmiş şekilde beni çağırıyo ben de gülerek geliyorum ki annemi yatıştırmak için çünkü yaptığım bişey hata hemen alıyorum eşyalarımı kendim atıyorum onunlayken annemi öperim kızgınlığını geçiririm sonra koşarak içeri kaçarım yani.

6BM: (10 sn) Oğlan bi hata yapmıştır. Yüzü yerde arkadaki bayan annesi mi acaba annesi diyim nolursa olsun annesinin başı dik çünkü evladını kendinden iyi tanıyan yoktur. Kızgınlıkları olabilir ama hatasına karşı yani onu bırakcak bi insan değil anne. Kim olursa olsun karşısına alacak bi tip var. Oğlunun yapmış olduğu yanlış düzeltilmiş bi anne var. Yani o anne geri oğlunun yüzünü dik tutabilmiştir bence çünkü kendinin yüzü yere bakmıyosa oğlunun da bakmaması için yanlış düzeltilmiştir.

7BM: Çok merak ettim başkaları bunlar hakkında neler düşünüyo. (18 sn) babanın oğluna karşı yüzünde bi tebessüm var. Oğlunda bi hırs var bu adamda. Babama böyle sadece ufak bi tebessüm vermiş nası diyim. Keşke bu hırsı daha güzel yerlerde kullan gibisi var böyle düşündüm. Bununla ilgili nası bi hikaye kurabilirim. Baba sanki böyle ah oğlum ah dercesine böyle oğlan da bi öfke var yani. Sanki Baba bu öfkeyle hiçbir yere varamıyormuş diyo. Ben bundan başka bişey çıkartamıyorum. (nasıl biter?) baba da yle bi tebessüm var ki yanlış yapmasına izin vermicekmiş gibi sanki bütün kontrol babanın elinde oğlunun durmasına

rağmen baba gülümsermiş gibi bi tebessüm var. Yanlış yapacağını bile bile sonunda sıkıntı olmicak yanlış yapıp öğrenmiş yani kendi yanlışıyla tecrübe kazanmış der gibi duruyo oğluna.

8BM: (8 sn) eski zamanın sanki savaş çıkmış. O zamanlar tabi imkanlar kısıtlı olduğundan dolayı acı vere vere iyileştirme çabasındalar ameliyat gibi bişey yani. Vurulmuş savaşçı çocuk. Onu iyileştirmek için adam çabalıyo. Sonra o iyileşen oğlu oğlu diyelim. Elinin silah tutması yerine kalem tutmasını istiyo baba. İyi bi yerlere getirmiş. Ben bişey çıkartamıyorum. Değişik değişik şeyler düşünüyorum. Bu kadar. (nasıl biter?) ama güzel bitiyo ya kesinlikle baba da emellerine ulaşmış. Sonu güzel bitiyo yani. Çünkü güzel iş elbisesi kıyafeti güzel yerlere gelmiş belli yani giyinme adabı var.

10: (16 sn) adamın kadını sevgiyle öpmesi. Korkma ben her zaman yanıdayım gibisinden. Ben olduğum sürece de korkulcak bişey olmicak gibi. Böyle güven hissi vermiş baya kadına. Kadın da bu yüzden gözlerini sımsıkı kapatmış sarılmış. Kendini ona bırakmış adama çünkü çok güveniyo şu güne kadar hiç güvenini kaybetmemiş gibi. Korkma ben olduğum sürece her daim iyi olcak. Ben mi hep iyi düşünüyorum ya yoksa. Kadın bişeyden korkmuş ama adam korkmasına müsaade etmiyor.

11. Kart: (6sn) savaş çıkmış. Bombalar patlıyo her taraf yıkılmış dökülmüş kimse kalmamış yani. Kıyamet kopmuş gibi ya. Hiç insan filan yok ama yine de sonra canlı kuşlar sonradan her şey bitmiş kara dumanlar aydınlanıyor sanki burdan. Kara dumanlar aydınlanırken hayvanlar ortaya çıkıyo gibi sanki şu yılanmış. Hep zaten şu yılanla kuşları görüyorum. Belki de bu kargaşa içinde kötü olanlara hep bişey oluyo ölüyomuş gibi. Mesela yılan bişeyden kaçmaya çalışıyo gibi ama kurtulamıyomuş gibi. Kuşlar ne biliyim güzel varlık gibi soğuk kanlı değil iyiler. Bu yüzden onlara hiç zarar gelmiyomuş gibi. Sonunda yani kötü olan kaybetmiş iyi olan kazanmış.

12 BM: Yalnızlık var burda ya. Sanki o kadar zaman geçmiş böyle etrafında kimse kalmamış sonra tek başına olmasına rağmen çiçekler açmış çoğu kişiyle olmaktansa tek başına mutlu olmayı tercih etmiş. Yalnızlık iyidir yani kendimden yola çıkarak. Ama yalnız da şöyle durunca sanki bi hüznün varmış çok yalnız olmak da iyi değildir illa ki yanında birileri olması lazım yani. Ailen olsun yeter yani sana. Hiç yalnızlıktan çıkılmıyomuş gibi.

Hüzünlü duruyo ya. Sonunda mı olmuş bilmiyorum sonunda olmuş. Ama hüznün var yani baya hüznün var. Bi kayık sandal ağaç tek başına kalmış yanında ailen olsa bi tane dostun olabilir bi tane sadece yeterli sonuçta konuşacağın biri olmalı yani tek başına sanki yalnızlığa itilmişim. Ben derim kendi kendime ben napıcam tek başıma. Her şeye sürüklenmişim.

13 MF: (7 sn): adam uyuyan kadının yanında başında sürekli kitap okumuş. Belki de uyuması için kitap okumuş aynen şiirler anlatmış tekerlemeler hikayeler filan okumuş hatta kadının uyuduğunu görünce kalkmış bi bakmış ki kendisinin de uykusu gelmiş yani uyuyacak duruma gelmiş. Onu uyuttuktan sonra kendi de uyumaya karar vermiştir yani. Benim de uykumu getirdi tabi ayrı bişey.

13B: Yoksul bir ailenin çocuğu. Böyle dışarda millet sosyetik sosyetik gezerken o köşeden izlemeyi tercih etmiş. Ama inanıyorum ki bi gün o güneş kendine de doğacak yani. Kendi de güzel şeyler olacak sadece izlemekle kalmıcak. Bi gün onlardan daha iyilerine sahip olacak ama o zaman bu öyle yapmıcak çünkü yokluktan gelen bi insan onlar böyle kendi olan şeyler kendileri kazanmamış hep başkalarından kaldığı için hep bi hava varmış gibi. Ama bu hiçbir zaman böyle olmıcak gibi. Şimdi ordan geçen olduğunda kendi gibi önceliğinde bi insan görürse emin ol kendini o an yaşadığı şeyi karşısındaki insana da yaşatmak ister. Kaderi buymuş ya. O da istermiş zengin olmak olmamış ama illa ki olacak yani ben inanıyorum bu yoksul hayattan kurtulcak bu çocuk.

16: (5 sn) Çakmaktaş aklıma geldi ya burda. Eskilerden kalma ev. İçerde yaşlı amca sanki iksir miksir yapıyomuş gibi. Ben burdan hiçbi şey çıkartamadım. (nasıl biter?) burdan hiçbi şey çıkartamadım ya. Güzel bitmez ya. Adam böyle hileci işler yapıyomuş gibi. Bunun sonunda iyi bitmez ya. Evin üstünde sanki böyle hayvanlar kaçıyo mu. Bilmiyorum ya. Çıkaramadım hiçbişey.

19: ne güzel sıfırdan doğmuşum.güzel bi hikaye olurdu. Hayatıma başlarken yeni ilkokula başlamışım. Ailem beni okula götürüyo getiriyolar. Sabah yemeğimi hazırlıyolar. Güzel bi aile tablosu var ben de bunlara karşı onlara güzel şey vermek için yaş ilerliyor tabi okumaya devam ediyorum başka hiç bi emel yok kesinlikle okumaya devam ederim. Çünkü onlar benim için çabalıyo. Her daim ailemin yanında olurum. En baştan doğru düzgün derslerime çalışırım çünkü ailemi o kadar en güzeli neden en güzelini vermiyim diye düşündüm. Onlar

zaten benim en güzel yerlere gelmem onlara verdiğim en büyük hediyedir. Güzel bi hikayem olurdu ya boş sayfadan başlasam. Okurdum çalıştım. Boş yani bomboş bi sayfam var. Hem okurum hem çalışırım. Çünkü şöyle baktığımızda 24 saat vakit günde çok fazla vakit. Biz bu zamanda çok fazla boş geçirdiğimiz vakit oldu. Yeni bi sayfadan başlarsak illa ki hep dolu geçerdi çalıştım okurdum gezme işi bi yerden sonra başladı. İlk başlarda gezme filan olmasın illa ki ailenle otur güzel bi vakit geçir ama kısa süreli olsun ta ki sen iyi yerlere gelene kadar iyi yerlere geldikten sonra illa ki daha güzel şeyler ailenle daha güzel vakit geçirirsin. (nasıl biter?) kesinlikle mutlu biterdi ya sonuçta onlara güzel şeyler verebilirdim sıfırdan başlasam. Öyle. (esnedi). Nasıl oldu anlamadım. Hiç hikaye gibi olmadı ama.

